

Bu sayımızda

**İctimai fəal məktəblər:
ideyası və tarixi**

→səh.3

**Modul təlimlərdə təlim
materiallarından istifadə və
səmərəli mühitin təşkili**

→səh.8

**Onlayn
təhsil bazarı**

→səh.9

**İstedadlar
ünvanı**

→səh.14

Aprəl döyüşləri - zəfər salnaməsi

Cocuq Mərcanlıya gedən yolun kənarında Aprəl zəfərindən ötən hər gün üçün bir ağac əkilib

Müasir hərbi tariximizin zəfər salnaməsi sayılan Aprəl döyüşlərindən artıq üç il ötür. Bu ildönümü qeyd etmək, yeniyetmə və gənclərdə vətənpərvərlik ruhunu yüksəltmək məqsədilə Təhsil və Müdafiə nazirliklərinin birgə təşkilatçılığı ilə Füzuli rayonunun Horadiz şəhərinə səfər olunub. Səfərdə təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, Müdafiə Nazirliyi Mənəvi-psixoloji hazırlıq və ictimaiyyətlə əlaqələr idarəsinin rəisi, general-mayor Rasim Əliyev, Füzuli Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Ali Əliyev, millət vəkili, media qurumlarının rəhbərləri, KİV nümayəndələri, hərbiçilər, tələbə-könlülər, şagird və müəllimlər iştirak ediblər.

Öncə iştirakçılar Füzuli rayonunun Horadiz şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzinə gələrək, ümummilli liderin abidəsi önünə gül dəstələri qoyublar.

Sonra Horadiz şəhərində ucaldılmış "Aprəl şəhidlərinə xatirə" abidəsi ziyarət edilib, şəhidlərin xatirəsi ehtiramla anılıb. Abidənin yaxınlığındakı ərazidə və Cocuq Mərcanlıya gedən yolun kənarında Aprəl zəfərindən ötən hər gün üçün 1, bütövlükdə 1100 ağac əkilib. Qeyd edək ki, ağaclar Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən verilib.

→Ardı səh.2

Ənənəvi məktəbdən müasir məktəbə keçidin fəlsəfəsi

Müasir öyrətmə - müəyyən faktlar məcmusunu, sadəcə xatırlatmaq deyil, insanın özünün zəruri biliklər əldə etməsinə imkan verən bacarıqların qazanmasına xidmət etməlidir. Bu məqsədlə təlimin metodları təkmilləşməli və məzmun modernləşməlidir. Bu fikirləri müasir məktəbin qarşısına qoyulan çağırış kimi qiymətləndirmək olar. Biz XXI əsrə ənənəvi məktəbin çəkdiyi yol ilə keçə bilmərik, çünki o, bizə lazım olan gələcəyi reallaşdırmır. Danimarka filosofu Kyerkeqor yazırdı: "Bizə elə məktəb lazımdır ki, onun hər hansı bir şəxsi deyil, məhz bu şəxsi reallaşdırmağa cəsarəti çatsın". Onun bu ideyası, şəxsiyyətin mümkün özünü reallaşdırmağa yolları bə-

rədəki fikirlərdən yaranmış olsa da, buna baxmayaraq, onun məğzində məktəbin ən mühüm vəzifəsini görmək olar. Bütün dövrlərdə məktəb şəxsiyyətin reallaşdırılması məsələsi ilə məşğul olub. Lakin hər bir dövrün, hər bir mədəniyyətin özünün şəxsiyyətin bu və ya digər keyfiyyətinin reallaşdırılmasını - tamamilə müəyyən fərdin reallaşdırılmasını nəzərdə tutan ictimai-sosial sifəti var. Ənənəvi məktəbin imkanları məhz bu mənada şübhə altına alınır. Bundan başqa, məktəb həyatı həmişə konkret insan mövqeyindən qiymətləndirilməlidir. Valideynlər övladlarını məktəbə qoyanda heç də tərbiyə və məktəbin şəxsiyyəti reallaşdırmağı tələb

edən sosial sifəti yerinə yetirmək iqtidarını barədə düşünür. Valideynləri ilk növbədə məktəbin onların övladlarının istedadını üzə çıxarmaq imkanları maraqlandırır. Məktəb real surətdə, sadəcə olaraq, tərbiyə haqda da düşünməli və konkret fərdə isə öz şəxsi keyfiyyətlərini reallaşdırmağa imkan verməlidir.

Bəs ənənəvi məktəbin məhz şəxsiyyətin konkret keyfiyyətlərini reallaşdırmağı nəzərdə tutan vəzifələri öz üzünə götürməyə cəsarəti çatır mı? Nə üçün bu məktəbdə fərdin təbiətindən aldığı öz tək-raredilməzliyini üzə çıxarmaq hüququ reallaşdırılır? Bəlkə ənənəvi məktəb elə əzəldən başqa sosial vəzifələrin yə-

rinə yetirilməsinə səmərələnmişdir? Məktəbə, sadəcə olaraq, insan tərbiyə etməyi icazə verən cəmiyyət və valideynlərin mövqeyini necə izah etmək olar? Bütün bu suallara cavab vermək heç də asan deyil. Lakin məktəb haqqında fikirlərlə bağlı bütün suallar kompleksini aydınlaşdırmadan qərar qəbul etmək ziyan vura bilər. Onda belə demək mümkündür ki, yeni məktəb ideyasını ("açıq məktəb", "eksperimental məktəb", "özəl məktəb", "ailə-məktəb" və s.) həyata keçirmək üçün cəmiyyətin, elmin, məktəbin dününəki və bugünkü vəziyyətini əsaslı surətdə təhlil etmək lazımdır.

→Ardı səh.4

Elmi məqalələrin sayına görə Cənubi Qafqazın lideri

Məlumdur ki, müasir dövrün ən mühüm vəzifələrindən biri yüksək ixtisaslı, intellektual cəhətdən kamill, peşəkər səriştə və bacarıqlara malik insan potensialının yetişdirilməsidir. Biliklər iqtisadiyyatına əsaslanan indiki inkişaf xüsusən də ali təhsil sistemində elmi potensialın və alimlərin elmi yaradıcılığının stimullaşdırılmasını, elmi məhsulların kommersiyalaşdırılmasını nəzərdə tutur. Bu mənada universitet alimlərimizin nüfuzlu elmi bazalarda indeksləşən jurnallarda keyfiyyətli elmi məqalələrlə dərc olunması və onlara olan istinadları ali təhsilin ciddi keyfiyyət göstəriciləridir.

Məhz bu realiyə nəzərə alan Təhsil Nazirliyi Azərbaycanda elmi fəaliyyətin inkişafına, onun keyfiyyət səviyyəsinin yüksəlməsinə və ölkəmizin elmi nüfuzunun dünyada gücləndirilməsinə nail olmaq üçün 2015-ci il dekabrın 22-də dünyada məşhur elmi platforma olan Thomson Reuters (indiki Clarivate Analytics) şirkətinin Elmi Tədqiqatlar və intellektual mülkiyyət şöbəsi ilə əməkdaşlıq müqaviləsi imzalayıb. "Clarivate Analytics" elmi bazasına çıxış və bu qurumla əməkdaşlıq Azərbaycanda elmin inkişafına güclü təkan verib, beynəlxalq əməkdaşlığın inkişafına, ölkəmizin ali təhsil müəssisələrinin, yerli tədqiqatçıların nəşrlərinin sayının artmasına imkan yaradıb.

→Ardı səh.3

Sonra peşman olmamaq üçün

Müsahibədən keç, rus bölməsində təhsil al

Lamiyə Xəyyam qızı Şirinova 6 yaşındadır. 2019-2020-ci tədris ilində birinci sinif gedəcək. Həyatındaki ilk sınaqlardan biridir. Atası ilə birgə gəlib. Bir az öncə 3 nəfərdən ibarət komissiyanın qarşısında rus dilində oxuyub-yaza biləcəyini, müəllimin ona dediklərini anlayıb yadında saxlayacağını ayrılan 7 dəqiqə ərzində təsdiq etməyə çalışdı. Dediyyə görə, onun üçün çox maraqlı olub: "Hara gəldiyimi bilmirəm. Amma maraqlı idi. Çəkiliş oldu. Mənə çoxlu sual verdilər. Cavab verməyə çalışdım. Ancaq elə sual oldu ki, ona cavab verə bilmədim".

Müsahibə komissiyasında

Lamiyə hara gəldiyini bilmir. Xəbəri yoxdur ki, dodaqlarından süzülüb çıxan hər söz, hər cümlə onun tədris dilini müəyyənləşdirəcək. Məktəbdə müəllimlərdən hərfləri, rəqəmləri bu dildə öyrənəcək, sinif yoldaşları ilə həmin dildə hal-əhval tutacaq.

Beləliklə, Bakıda aprelin 1-dən

müsahibə komissiyaları öz işinə başlayıb. 2019-2020-ci tədris ilində digər dildə tədris aparılan bölmələr üzrə birinci sinifdə oxuyacaq uşaqlarla müsahibələrə start verilib.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda tədris Azərbaycan dilindən başqa, əsasən rus və qismən də gürcü dilində aparılır. Müsahibələr sadəcə Bakıda, rus dilində təhsil almaq istəyənlər üçün təşkil edilib.

Paytaxtın 12 inzibati rayonu üzrə 9 mərkəzdə yaradılan komissiyalardan birindəyik. Bakıdakı 3 nömrəli tam orta məktəbdə Binəqədi rayonu üzrə 1 nömrəli mərkəz fəaliyyət göstərir. Burada iki komissiya işləyir.

Müsahibə komissiyası rus bölməsində təhsil alan uşaqların ilkin dinlə-

yib-anlama, öz fikrini sadə formada ifadə etmə, ünsiyyət qurma bacarıqlarını qiymətləndirir. 3 nəfərdən ibarət müsahibə komissiyası rus dili müəllimlərindən təşkil edilib.

Komissiyanın işi tam şəffaf şəkildə qurulub. Otaqda fasiləsiz çəkiliş aparən kameralarla yanaşı, valideynin, yaxud qanuni nümayəndənin iştirakı da təmin edilir.

Müsahibə komissiyası rus dilini bilənə rus dilində şeir bilənləri ayırd edir və birinə yaşıl işiq yandıraraq, bu dildə təhsil almasını mümkün və məqsəduyğun hesab edir. İkincisinin isə ana dilində təhsil almasının daha uğurlu nəticələnməsinə dair rəy verir.

→Ardı səh.6

Gənc ixtiraçıların ABŞ-da özünü göstərməsi zamanı yetişib

Leyla Tağızadə: "Layihələrin yalnız elmi konsepsiyası yox, həm də verəcəyi iqtisadi səmərə qiymətləndirilir"

→Ardı səh.7

"BİR" könüllülərdən yeni kampaniya

Təhsil Nazirliyinin "BİR" Tələbə-Könüllü proqramının üzvləri "Şəhidimiz" kampaniyasına dəstək veriblər.

"Şəhidimiz" kampaniyası Aprəl döyüşlərində qəhrəmancasına şəhid olmuş polkovnik-leytenant Raquf Orucovun oğlu Aqşın Orucunun təşəbbüsü ilə şəhid ailələrinə dəstək məqsədilə başlandı.

Kampaniya çərçivəsində gənclər Aprəl döyüşlərində şəhid olan soydaşlarımızın paytaxtda yaşayan ailələrini ziyarət edib, onlarla həmsöhbət olublar.

"Şəhidimiz" kampaniyası çərçivəsində həmçinin 3 aprel tarixində Bakı Konqres Mərkəzində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi, Azərbaycan Respublikasının Gənclər Fondu və "Zəfər" Şəhid Ailələrinə Dəstək İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə tədbir təşkil olunub.

Vətən uğrunda qəhrəmancasına həlak olmuş şəhidlərin əziz xatirəsinə həsr olunan tədbirdə "BİR" Tələbə-Könüllü proqramının 130-dan çox üzvü iştirak edib.

Tədbirdə ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olan qəhrəman vətən övladlarının xatirəsinin daim əziz tutulduğu, hörmət və ehtiramla yad edildiyi xüsusi qeyd olunub. Bildirilib ki, bu cür tədbirlər gənclərin vətənpərvərlik tərbiyyəsinin möhkəmləndirilməsi, xalqımızın birlik və vətəninin təcəssüm etdirilməsi baxımından olduqca əhəmiyyətlidir.

Tədbirdə "Şəhidimiz" kampaniyası çərçivəsində hazırlanan, şəhidlərimizin ailə üzvlərinin videolarından ibarət carxlar nümayiş olunub.

Qeyd edək ki, milli könüllü platforması kimi "BİR" Tələbə-Könüllü proqramının 2000-dən çox üzvü var.

RƏSMİ XRONİKA

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 4-də Rusiya Federasiyasının sənaye və ticarət naziri Denis Manturovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.
- Aprelin 4-də dövlət başçısı İlham Əliyev Nizami Manaf oğlu Xudiyevə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdünün verilməsi, Azərbaycan Respublikası Milli Paralimpiya Komitəsinin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi haqqında sərəncamlar imzalayıb.
- Prezident İlham Əliyev aprelin 3-də Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttində hərəkət edəcək sərnixin qatırı ilə tanış olub.
- Aprelin 3-də ölkə başçısı İlham Əliyev Slovakiya Respublikasının yeni seçilmiş Prezidenti xanim Zuzana Çaputovaya bu vəzifəyə seçilməsi münasibətilə təbrik məktubu ünvanlayıb.
- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev aprelin 2-də Müdafiə Nazirliyinin Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinin N saylı hərbi hissəsində olub. Prezident İlham Əliyev hərbi hissənin xüsusi hazırlıq təlim meydanında xüsusi təyinatlıların döyüş hazırlığını izləyib. Ölkə başçısı sonra hərbi qulluqlarla görüşüb. Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev görüşdə çıxış edib.
- Aprelin 2-də ölkə başçısı İlham Əliyev YUNESKO-nun Ümumdünya İrs Komitəsinin 43-cü sessiyasında iştirakla əlaqədar Azərbaycan Respublikasına gələcək əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər üçün viza prosedurlarının sadələşdirilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.
- Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev aprelin 1-də Rusiya Federasiyası Çeçenistan Respublikası başçısının müşaviri, Rusiya Dövlət Dumasının deputatı Adam Delimxanovu qəbul edib.
- Aprelin 1-də dövlət başçısı İlham Əliyev Soltan Hacıbəyovun 100 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.
- Martın 31-də Prezident İlham Əliyev Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanı qurucusu olduğu və başçılıq etdiyi Ədalət və İnkişaf Partiyasının Türkiyədə keçirilən bələdiyyə seçkilərində inamlı qələbəsi münasibətilə təbrik edib.
- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 28-30 mart tarixlərində Avstriya Respublikasında işgüzar səfərdə olub. Dövlət başçısı martın 28-də Vyanada Avstriya Respublikasının vitse-kansleri Haynts-Kristian Ştraxe ilə görüşüb. Martın 29-da Prezident İlham Əliyevin Vyanada Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin həllini müzakirə etmək üçün Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan ilə görüşü olub. Həmin gün ölkə başçısı İlham Əliyev Vyanada Avstriya Respublikasının Federal Kansleri Sebastian Kurts və Avstriya Respublikasının Federal Prezidenti Aleksander Van der Bellen ilə görüşüb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Vyanada Rusiyanın TASS informasiya agentliyinə müsahibə verib.
- Ölkə başçısı İlham Əliyev martın 29-da Bakı şəhərinin Nizami rayonundakı ticarət mərkəzində baş vermiş yanğın nəticəsində zərər çəkmiş sahibkarlara maddi yardım göstərilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

H.X.Əsədovun Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının rektoru təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Heydər Xaniş oğlu Əsədov Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyasının rektoru təyin edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 3 aprel 2019-cu il

AzTU-da Aprel döyüşlərinin ildönümünü qeyd olunub

Aprelin 4-də Azərbaycan Texniki Universiteti (AzTU) və “Zəfər” Şəhid Ailələrinə Dəstək İctimai Birliyinin birgə təşkilatçılığı ilə Aprel döyüşlərinə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Tədbir iştirakçıları əvvəlcə AzTU şəhidlərinin xatirəsini əbədiləşdirmək üçün ucaldılan abidə-kompleksin önünə gül dəstələri düzülüb.

Azərbaycan Respublikası Dövlət himninin səsləndirilməsi

və Vətən uğrunda canını fəda etmiş şəhidlərimizin əziz xatirəsinin bir dəqiqəlik sükutla yad edilməsi ilə başlayan tədbirdə 2016-cı ilin 2-5 aprel tarixlərində cəbhədə baş verən və ordumuzun düşmən üzərində açıq qələbəsi ilə nəticələnən “Aprel zəfəri”ndən danışılıb.

AzTU-nun rektor əvəzi, professor Xalq Yahudov çıxış edərək bildirdi ki, müstəqilliyimizin qazanılması uğrunda ilk günlərdən etibarən universitetin tələbələri, mə-

zunları ictimai və hərbi mübarizəyə qoşulublar. Rektor əvəzi deyib ki, Aprel döyüşlərində AzTU-nun 4 məzunu – Müşiq Orucov, Əbdülməcid Axundov, Mahir Quliyev və Elvin Mirzəyev şəhid olublar. Professor Xalq Yahudov qeyd edib ki, bu döyüşlərdə şəhid olanların xatirəsi xalqımız, o cümlədən universitetin əməkdaşları və tələbələri tərəfindən daim əziz tutulacaq, onların qəhrəmanlıqları gələcək nəsillə nümünə kimi təbliğ olunacaq. Millət vəkili Qənirə Paşayeva

Aprel döyüşləri - zəfər salnaməsi

← Əvvəlki səh.1

Niyazi RƏHİMOV

Ağcəkmə kampaniyasından sonra iştirakçıları cəbhənin ön xəttinə yollanaraq, əsgərlərin xidmət şəraiti ilə tanış olublar. Əsgər və zabitlərlə görüş zamanı təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Milli Ordusunun 2016-cı ilin aprel ayında həyata keçirdiyi uğurlu əməliyyatdan söz açdı. Nazir müavini Firudin Qurbanov Milli Ordumuzun şanlı tarixinə çevrilmiş Aprel döyüşlərinin hər bir vətəndaşda qürur hissi yaratdığı qeyd edib.

Nazir müavini vurğulayıb ki, Aprel döyüşlərində qazanılan qələbənin ildönümünün hər il qeyd olunması xalqımızın mübarizə ruhunu və yüksək vətənpərvərlik hissinə bir daha nümayiş etdirir. Firudin Qurbanov işğal altındakı digər torpaqlarımızın da azad ediləcəyinə əminliyini ifadə edib.

Əsgərlərlə söhbət zamanı Müdafiə Nazirliyinin Mənəvi-psixoloji hazırlıq və ictimaiyyətə əlaqələr idarəsinin rəisi, general-mayor Rəsim Əliyev Aprel şəhidlərinin sücaətindən söz açdı. Rəsim Əliyev bildirdi ki, 2016-cı ilin aprel ayında Azərbaycan ordusu düşməni tam məğlub etməyə hər zaman hazır olduğunu nümayiş etdirib. General-mayor Azərbaycan ordusunun işğal altındakı bütün torpaqlarımızı azad etməyə tam qadir olduğunu vurğulayıb.

Daha sonra təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov və tədbir iştirakçıları Cəbrayıl rayonunun Novruz Aslanov adına Cocuq Mərcanlı kənd tam orta məktəbinin şagird və müəllim kollektivi ilə görüşüb. Şagirdlər vətənpərvərlik mövzusunda şeirlər söyləyiblər. Məktəbə Təhsil Nazirliyi tərəfindən idman ləvazimatları hədiyyə olunub.

Sonda tədbir iştirakçıları Füzuli rayonunda yerləşən “N” saylı hərbi hissədə əsgər və zabitlərlə birgə nahar ediblər.

Səfərin sonunda iştirakçılar öz təəssüratlarını bizimlə bölüşüb. Milli Məclisin deputatı Aydın Mirzəzadə səfərin əhəmiyyətindən söz açdı. Gənclərin işğaldan azad olunmuş ərazilərdə olmasını, mövcud vəziyyətlə yerində tanışlığını onların milli vətənpərvərlik ruhunda tərbiyəsinə xidmət etdiyini deyən Milli Məclisin deputatı səfər çərçivəsində əsgərlərlə görüşdüklerini və onlarda döyüş ruhunun yüksək olduğunu da sözlərinə əlavə edib. Əsgər və zabitlərin məişət şəraiti ilə də yaxından tanış olduqlarını diqqətə çatdıran Aydın Mirzəzadə Ali Baş Komandan, ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ordumuzun daha böyük qələbələrə nail olacağını vurğulayıb.

“Yeni Müsavat” qəzetinin baş redaktoru Rəuf Arifoğlu da səfərdən çox təsirləndiyini, Qarabağ torpağında olmaqdan qürur hissi keçirdiyini deyib: “Döyüşərək, şəhid verərək geri qaytaracağımız torpaqlarda olmaq insana fəxr hissi yaşadır. Səfərimiz çox faydalı keçdi. Aprel döyüşlərində əldə etdiyimiz zəfərdən keçən hər bir gün üçün bir ağac əkdik. Arzu edirəm ki, bu zəfərləri digər işğal altındakı torpaqlarımızda da qeyd edək”.

Milli Məclisin deputatı Sona Əliyeva da səfərdən məmnun qaldığını deyib: “Bu gün Aprel zəfərinin işığına yığılmışdıq. İnanıram ki, Aprel zəfəri böyük qələbələrin kiçik başlanğıcı olacaq”. Bu kimi aksiyaların əhəmiyyətini vurğulayan millət vəkili düşmənlə çox qısa məsafədə olmasına baxmayaraq Cocuq Mərcanlıdakı

Cocuq Mərcanlıya gedən yolun kənarında Aprel zəfərindən ötən hər gün üçün bir ağac əkilib

əhalinin qorxmadan, çəkinmədən öz doğma torpaqlarında sərbəst şəkildə yaşamasını əhalinin ordumuzu olan güvənindən xəbər verdiyini də sözlərinə əlavə edib.

Milli Məclisin deputatı Dilarə Cəbrayılova bugünkü tədbirlə bağlı çox gözəl təəssüratları olduğunu deyib: “İşğaldan azad olunmuş torpaqlarımızda aparılan quruculuq işləri hamı kimi məni də çox sevindirir. İnanıram ki, belə bir güclü ordu ilə biz tezliklə düşməni tapdaqı altındakı torpaqlarımızı azad edəcəyik”. Təhsil və Müdafiə nazirliklərinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən bu tədbirin təqdirəlayiq hal olduğunu deyən Dilarə Cəbrayılova Cocuq Mərcanlı məktəbindəki şagirdlərin milli-vətənpərvərlik ruhunda böyüdüklərini də vurğulayıb.

Səfər çərçivəsində Cocuq Mərcanlı tam orta məktəbində pədaqoji təcrübə keçən Azərbaycan Dillər Universitetinin tələbəsi Aysel Səlimanova ilə də söhbətlaşdıq. O, böyük həvəslə Cocuq Mərcanlıda pədaqoji təcrübə keçdiyini deyir: “İlk dəfə rektorumuz akademik Kamal Abdulla tələbələrə bir neçəsinin Cocuq Mərcanlı məktəbində pədaqoji təcrübə keçməsi təşəbbüsünü irəli sürdü. Mən bu xəbərə çox sevindim və pədaqoji təcrübəmi cəbhə bölgəsində, düşmənlə çox az məsafədə olan məktəbdə keçməyi qərara aldım. Bura gəldikdən və məktəb kollektivi, şagirdlər və yerli əhali ilə tanış olduqdan sonra nə qədər düzgün qərar verdiyimi bir daha anladım”. Aysel Səlimanova onu da qeyd edib ki, təcrübə müddətinin 1 ay olması

baxmayaraq rəhbərliyə müraciət edərək bu müddətin daha 1 ay artırılmasını xahiş edib.

Səfərdə iştirak edən tələbələr də öz sevinclərini bizimlə bölüşüb. “Bir” Tələbə Kəndüllü proqramının iştirakçısı, Bakı Slayvan Universitetinin tələbəsi Nərimin Cəfərzadə səfərin bu dərəcədə onu təsirləndirəcəyini heç düşünmədiyini deyib: “Çox möhtəşəm bir səfər oldu. Bu səfəri ömrüm boyu unutmuyacağam. İlk dəfədir ki, Cocuq Mərcanlıya gəlirəm. Düşmənlə üz-büz olmalarına baxmayaraq buradakı qaynar həyat məni çox qürurlandırdı. Bakıya qayıdan kimi səfərlə bağlı təəssüratlarımı tələbə yoldaşlarımla bölüşəcəyəm və onlara bu ərazilərə mütləq getməyi dəyəcəyəm”. Cocuq Mərcanlı məktəblilərinin söylədikləri şeirin onu kövrəltmədiyini də deyən Nərimin səfər təşkilatçılarına minnətdarlığını bildirib.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin tələbəsi Şahin Vəlizadə də bu günün onun üçün unudulmaz olduğunu bildirib: “Lələtəpə yüksəkliyinin azad olunması və Aprel döyüşlərində ordumuzun göstərdiyi sücaət haqqında çox eşitmişdim. Lakin bu gün həm Lələtəpəni, həm də burada torpaqlarımızın keşiyində duran hərbiçiləri görmək, onlarla ünsiyyətdə olmaq mənim üçün sözlə ifadə olunmayacaq bir duyğudur. Burada əkdiyimiz ağacların isə, mənə görə, tamamilə başqa anlama, mənası var”. Əsgərlə birgə nahar etməyin tamamilə başqa bir hissə olduğunu da deyən Şahin Azərbaycan ordusu ilə fəxr etdiyini sözlərinə əlavə edib.

olunduğu videoçarx və “Murov qartalı” kimi tanınan əfsanəvi kəşfiyyatçı, şəhid polkovnik-leytenant Raqif Orucova həsr olunmuş film nümayiş etdirilib.

Qeyd edək ki, tədbirdə şəhidlərin valideynləri, millət vəkili, ictimai xadimlər, universitetin professor-müəllim və tələbə heyəti iştirak edib.

Təhsil naziri Samux şəhərində vətəndaşları qəbul edəcək

Samux, Göygöl, Kəlbəcər rayon və Gəncə şəhər sakinlərinin nəzərinə!

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov 11 aprel 2019-cu il tarixində, saat 10:00-da Samux şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin 2019-cu ilin aprel ayında şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq, Samux, Göygöl, Kəlbəcər rayon və Gəncə şəhər sakinlərini qəbul edəcək. Qəbulda Samux, Göygöl, Kəlbəcər rayonlarında və Gəncə şəhərində müvəqqəti məskunlaşmış məcburi köçkünlər də iştirak edə bilərlər.

Qəbula gəlmək istəyən vətəndaşlar 1-5 aprel 2019-cu il tarixlərində Təhsil Nazirliyinin Telefon Məlumat Mərkəzinin 146 nömrəli telefonuna (“Qaynar xətt” xidməti) zəng etməklə və ya nazirliyin rəsmi saytının “Vətəndaşların qəbulu” bölməsinə daxil olmaqla (<http://edu.gov.az/az/contacts/request>) elektron qeydiyyatdan keçə bilərlər.

Qeydiyyatdan keçmiş vətəndaşlardan xahiş olunur ki, qəbula gələrkən aidiyyəti məsələləri dolğun ifadə edən ərizə ilə müraciət etsinlər.

Nazir müavini Qubada təhsilin vəziyyəti və tədris prosesi ilə tanış olub

Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva təhsilin vəziyyəti və tədris prosesi ilə yaxından tanış olmaq məqsədilə Quba rayonuna səfər edib.

Məhəbbət Vəliyeva səfər çərçivəsində rayonun Zizik və Qaraçay kənd, Quba şəhər 3 nömrəli tam orta məktəblərinə və Texniki-təmayüllü liseyə baş çəkib, adıçəkilən təhsil müəssisələrinin pedaqoji kollektivləri ilə görüşüb. Nazir müavini dərslərini izləyərək şagirdlərin oxu bacarığı və mütaliə vərdişləri ilə tanış olub, həmçinin həmin məktəblərin X və XI siniflərində təhsil alan şagirdlərlə görüşüb, onlarla peşə seçimi və fənn olimpiadalarının əhəmiyyəti barədə söhbət aparıb.

Nazir müavini eyni zamanda Qəçrəş kənd tam orta məktəbində rayonda yerləşən təhsil müəssisələrinin rəhbərləri ilə də görüş keçirib. Görüşdə son illər ərzində təhsil sahəsində aparılan islahatları diqqətə çatdıran Məhəbbət Vəliyeva məktəb rəhbərlərinə bir sıra göstəriş və tövsiyələr verib. Nazir müavini ümumi təhsil müəssisələrində müvafiq təhlillərin aparılmasının və həmin təhlillərdən nəticə çıxarılmasının önəmini xüsusi vurğulayıb.

Ötən ay Təhsil Nazirliyinə 14467 müraciət daxil olub

Təhsil Nazirliyinin Telefon Məlumat Mərkəzinə (“Qaynar xətt” xidməti, telefon: 146) daxil olan zənglərlə və Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində 2019-cu ilin mart ayında vətəndaşlara göstərilən xidmətlərlə bağlı statistika açıqlanıb.

Qeyd olunan müddət ərzində həmin mərkəzlərə ümumilikdə 14467 müraciət daxil olub.

Statistikaya əsasən, Telefon Məlumat Mərkəzində 12561 zəng qəbul edilib.

Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində isə bu dövrdə 1906 vətəndaşa xidmət göstərilib.

Telefon Məlumat Mərkəzinə və Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzinə daxil olmuş müraciətlərin (əsasən sorğu xarakterli olub) əksəriyyəti dərhal cavablandırılıb və operativ həll olunub. Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində 964 müraciət (437 ərizə, 527 məktub) qəbul olunub və qeydiyyata alınıb.

Daxil olan müraciətlər daha çox direktorların işə qəbulu, xaricdə təhsil, birinci sinif qəbul, diplomların tanınması, müddətli əsaslarla çalışan müəllimlərlə müddətsiz əmək müqaviləsinin bağlanması və digər bu kimi məsələləri əhatə edib.

“Mobicom” şirkətində təcrübə keçən tələbələrə görüş

Aprelin 4-də Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin (ADNSU) bir qrup professor-müəllimi “Mobicom” MMC-də istehsalat təcrübəsinə cəlb olunmuş “İnformasiya texnologiyaları və sistem mühəndisliyi” və “Kompüter mühəndisliyi” ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələrə görüşüb. Təcrübə prosesini müşahidə edən ADNSU nümayəndələri şirkətdə istehsalat təcrübəsi keçən tələbələr üçün yaradılan şəraitlə tanış olublar.

“Mobicom” MMC rəhbərliyi ilə təcrübə prosesi barədə müzakirələr aparın ADNSU nümayəndələrinə tələbələrin praktiki biliklərinin möhkəmləndirilməsi üçün görülən işlər haqqında məlumat verilib. Görüşdə həmçinin, buraxılış işi mövzularının istehsalat müəssisəsi ilə uyğunluğu, təhlükəsizlik qaydaları və başqa məsələlər müzakirə olunub. Sonda tələbələrə maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Elmi məqalələrin sayına görə Cənubi Qafqazın lideri

“Web of Science®” elmi bazasında 2018-ci ildə Azərbaycan üzrə 1274 elmi tədqiqat işi qeydə alınıb

← Əvvəlki səh.1

Oruc MUSTAFAYEV

Qarşıya qoyulan əsas hədəf ali təhsilin məzmununda elmi fəaliyyətin dəstəklənməsindən ibarətdir. Eyni zamanda, professor-müəllim heyətinin, tədqiqatçıların və təhsilçilərin dünyanın yüksək reytingli elmi jurnalları, konfrans materialları və monoqrafiyaları barədə elmi məlumatlara çıxışının təmin olunması, nüfuzlu elmi jurnallarda məqalə sayının artırılması, alimlərimizin imic və reputasiyasının gücləndirilməsi və ən əsası, Azərbaycan elminin dünya səviyyəsində mövqeyinin yüksəldilməsi qarşıya məqsəd qoyulub. Bu əməkdaşlıq isə artıq öz töhfələrini verib. Belə ki, “Clarivate Analytics” şirkətinin “Web of Science®” elmi platformasına 2018-ci ildə daxil olan məqalələrin sayına görə Azərbaycan ilk dəfə olaraq Cənubi Qafqaz ölkələri arasında birinci yeri yüksəlib. “Web of Science®” elmi bazasında 2018-ci ildə Azərbaycan üzrə 1274 elmi tədqiqat işi qeydə alınıb.

Hazırda ölkəmizin 40 ali təhsil müəssisəsinin “Web of Science®” elmi platformasına çıxışı təmin olunub. Alimlərimizin elmi bazanın imkanlarından daha aktiv faydalanması üçün bu vaxta qədər Bakı, Gəncə və Naxçıvan şəhərlərində ümumilikdə 2300 nəfərin iştirakı ilə 70-ə yaxın təlim və sertifikatlaşdırma proqramı təşkil edilib. 2014-2018-ci illər ərzində Azər-

baycan alimlərinin “Web of Science®” bazasına daxil olan məqalələrinin ölkə üzrə ümumi sayı 72 faiz, həmin dövrdə ali təhsil müəssisələri üzrə müvafiq göstərici 2,1 dəfə artıb.

Qeyd edək ki, əldə olunan uğurlu nəticələr nəzərə alınmaqla 2018-ci ilin dekabrında Təhsil Nazirliyi ilə “Clarivate Analytics” şirkəti arasında 2019-2021-ci illəri əhatə edən yeni əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb.

Məlumdur ki, universitetlərin beynəlxalq reytinglərdəki mövqeyinin yaxşılaşmasına ciddi tökan verəcək.

masını zamanı nəzərə alınan meyarlar arasında ali təhsil müəssisələrinin elmi fəaliyyətinin nəticələri həlledici çəkiyə malikdir. Dünyanın aparıcı reyting agentlikləri universitetlərin elmi fəaliyyətinə dair məlumatları əsasən “Web of Science®” bazasından birbaşa əldə edirlər. Bu baxımdan sözügedən bazaya daxil olan məqalələrin, xüsusilə də həmin məqalələrə edilən istinadların sayının artması ali təhsil müəssisələrimizin beynəlxalq reytinglərdəki mövqeyinin yaxşılaşmasına ciddi tökan verəcək.

Elektron dərslik portalına giriş sayı 621661-ə çatıb

Portalda 241 elektron vəsait mövcuddur

Cari ilin ilk üç ayında Təhsil Nazirliyi tərəfindən hazırlanmış elektron dərslik portalına (www.e-derslik.edu.az) giriş sayı 621661, səhifələrə ümumi baxış sayı isə 4766982 təşkil edib.

Bu, ötən ilin göstəricilərindən 2 dəfə artıqdır. Belə ki, ötən ilin ilk üç ayında portala giriş sayı 333957, səhifələrə ümumi baxış sayı isə 2337206 olub.

Xatırladaq ki, 2018-ci il ərzində e-dərslik portalına giriş sayı 1697572, səhifələrə ümumi baxış sayı isə 12452046 təşkil edib. 2017-ci ilin göstəricilərinə görə isə bu rəqəmlər müvafiq olaraq 1021659 və 7422957 təşkil edib.

Portala həmçinin 6, 7, 8 və 9-cu sinif ingilis dili dərsliklərinə dinləyib-anlama səsli materialları əlavə edilib. Səsli materiallar müvafiq olaraq dərsliklərin “dinlə və cavabla” (listen and

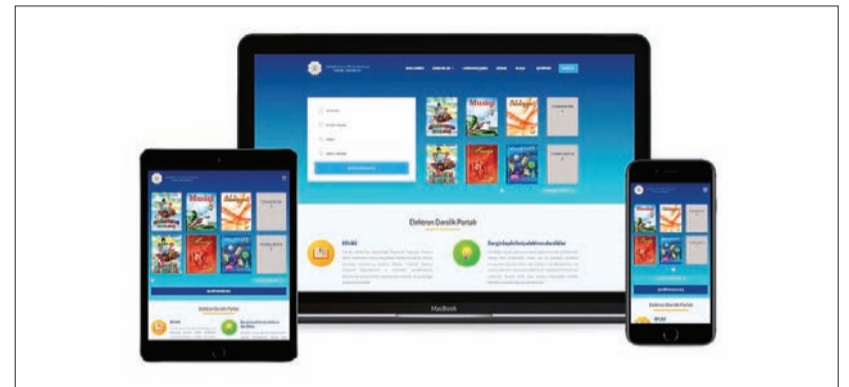
answer) tapşırıqları olan səhifələrinə yerləşdirilib.

Cari ildə e-dərslik portalına 5, 6, 8 və 9-cu sinif Azərbaycan tarixi fənni üzrə səsli dərsliklər, 6-cı sinif fizika dərsliyinin mövzularına uyğun video təcrübələr də əlavə edilib.

Bununla da portalda video, qrafika, səs və digər multimedia vasitələri ilə zənginləşdirilmiş dərsliklərin sayı 24-ə çatdırılıb.

Hazırda portalda 217 elektron dərslik, 22 metodik vəsait və 2 sinifdən xaric oxu materialı olmaqla ümumilikdə 241 elektron vəsait mövcuddur.

2014-cü ildən fəaliyyət göstərən www.e-derslik.edu.az portalının hazırlanmasında məqsəd təhsilçilərin təhsil prosesində fəallaşdırmaq, on-

ların İKT-dən səmərəli istifadə etməsinə, dərslikləri elektron formata oxumasına imkan yaratmaqdır. Bu sistem şagirdlərin dərsliklərdən istifadəsində mobilliyi artırır, məktəbliləri istənilən vaxt və istənilən məkanda dərsliklərə müraciət edə bilərlər. İstifadəçilər onlayn formada

və ya əvvəlcədən yükləməklə dərslikləri elektron versiyada oxumaq, onlayn rejimdə dərsliyin istənilən səhifəsində müvafiq lazımı elektron qeydlər aparmaq imkanı qazanırlar. Bu da öz növbəsində təhsilçilərin öyrənmə prosesinin fərdləşməsinə şərait yaradır.

İctimai fəal məktəblər: ideyası və tarixi

I yazı

Mələhət MÜRŞÜDLÜ, pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru

Zaman keçdikcə məktəbin funksiyası dəyişir. O, bilik verməklə yanaşı, valideynləri və ictimaiyyəti, büdcədən kənar maliyyə mənbələrini cəlb etməklə məktəbin, eləcə də yerləşdiyi mikrorayonun sosial problemlərinin həllində mərkəz rolunu oynamağa başlayır. Məktəbdə baş verən bu keyfiyyət dəyişikliklərinin əsası məhz ictimai komponentin rolunun artırılması yolu ilə aparılır. Əsas məqsəd məktəbin inzibati-dövlət idarəçilik formalarından tam imtina etmədən ictimai idarəçiliyin rolunun artırılmasıdır. Mövcud təcrübə göstərir ki, məktəbin “yaxşı” adlandırılması üçün maddi-texniki təchizatı, təhsil göstəricisi ilə yanaşı, onun yerləşdiyi mikrorayonda ictimai-sosial mərkəz olması, bir sözlə, idarəçilər, müəllimlər, şagird və valideynlər də daxil olmaqla sosiallaşması vacibdir. Məktəbin demokratikləşmə-

si, tərəfdaşlıq, könüllülərin işə cəlb edilməsi kimi fəaliyyət strategiyası məktəbin adı məktəbdən ictimai yönümlü təhsil mərkəzinə çevrilməsində mühüm rol oynayan amillərdir. Dünyanın 80-dən artıq ölkəsində belə məktəblər artıq bir bütöv sistem halında fəaliyyət göstərir. Avropada bu tip məktəblərin yaradılması hərəkəti siyasətdə milliyyətçi əhvali-ruhiyyənin oyanışı ilə üst-üstə düşərək, alman təhsil ənənəsinin təsiri ilə formalaşmış. Napoleon Almaniyayı fəth edəndə ölkəni idarə edənlər anladılar ki, təhsilin inkişafı ölkənin bütövlüyünü və gücünü qorumaq üçün ən əsas şərtidir. Buna görə də hər tərəfdən siyasi rəqibləri və düşmənləri ilə əhatə olunmuş bir ölkənin öz təhsil sistemində kosmopolitik humanizmə uzaqlaşması vacib idi. Və beləliklə də dövlət siyasətində kosmopolitizm öz yerini milliyyətçiliyə verdi. Milli dövlət, milli vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması prosesini gücləndirməklə, onun funksiyası ilə təhsil sisteminin fəaliyyətini uzlaşdıraraq, təhsil siyasətinin yeni istiqamətlərini, məktəbin ictimai və sosial yönümlü strategiyası müəyyənləşdi. Təhsilin məqsədi şəxsiyyət yetişdirmək yox, vətəndaş yetişdirmək oldu. Təhsildə fərdlik nəzəriyyəsi arxa plana keçdi. Alman strateqlərinin fikrincə, fərd özlüyündə heç kimdir, amma o, sosial institutların məqsəd və əhəmiyyətini başa düşdükdə həqiqi şəxsiyyətə çevrilərək sosiallaşmanın obyektinə kimi eyni zamanda ictimai fəallıq subyekti, yeni ictimai formaların təşəbbüscüsü və yaradıcısı olur. Bu, fərdin yaradıcı-dəyişdirici xarakter daşıyan ictimai həyatda daha fəal iştirak etməsindən asılıdır. Məhz bu zaman köhnəlmiş, cəmiyyətin inkişafına mane olan normalar, adətlər, bilik, bacarıq və vərdişlər aradan qalxır. Bir çoxları hesab edirdi ki, bu prosesdə təhsil şəxsiyyəti inkişaf etdirmir, onlarda ancaq intizam tərbiyə edir. Amma həqiqətdə bu be-

“Biz çox şeyə cürət etmirik, ona görə ki, bu, çətindir, çətin odur ki, biz cürət etmirik”.

Seneka

lə deyil. Alman təhsil fəlsəfəsinin kökündə də məhz bu iki ideya - intizam və vətəndaş ideyası durur. Bu iki ideyanın vəhdətindən irəli gələrək dövlət ictimai təhsilin maddi-texniki təchizatını təmin etməklə kifayətlənməyərək, onun məzmununu müəyyənləşdirdi. İbtidai sınıfdan başlayaraq universitet də daxil olmaqla bütün təhsil müəssisələri vətənpərvərlik ruhunda vətəndaş, əsgəri, hərbcini, dövlət məmurunu və rəhbərləri yetişdirdi. Beləliklə, Avstriya-Macaristan imperiyasının tərkibində zəif və parçalanmış bir dövlət olan Almaniyada təhsilin dövlət-ictimai idarəçiliyi sayəsində böhrandan çıxdı. Bu ölkənin bugünkü real mənzərəsi məhz təhsilin keyfiyyətinin sosial effektivliyinin göstəricisidir.

Almaniyada təcrübəsi göstərir ki, ictimai fəal məktəb modelinin əsasını məktəbin, onu əhatə edən icmanın problem və ehtiyaclarından ayrı mövcud olmaması, onun cəmiyyətin inkişafının təşəbbüskarı olacağı ideyası təşkil edir. İctimai fəal məktəblərin fəaliyyətinin əsasını isə bir-biri ilə sıx bağlı olan iki məsələ - sosial və təhsil problemləri təşkil edir. Bu tip məktəblər sosial və təhsil problemlərinin fasiləsiz və effektiv həllinə şərait yaradır. İctimai fəal məktəblər təhsilin uşağın gündəlik həyatında rolunu artırır, sosiallaşma proseslərinə dayanaraq, onun daha çox nəticəyönümlü olmasına xidmət edir. Bu, gənc nəslin vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasında fəal iştirakını stimullaşdırır. Və məktəbin rolunu artıraraq onun cəmiyyətdə “söz sahibinə” çevrilməsinə səbəb olur.

“Clarivate Analytics” şirkəti BDU-da treninqlər keçəcək

Şirkətlə universitet arasında əməkdaşlıq müqaviləsinin imzalanması nəzərdə tutulur

“Clarivate Analytics” şirkətinin istifadəçilərinin təlimatlandırılması üzrə rəhbəri Vladimir Boqorov və qurumun Azərbaycan üzrə nümayəndəsi Aygün Babazadə Bakı Dövlət Universitetində olublar.

BDU-nun rektoru Elçin Babayev “Clarivate Analytics” şirkəti ilə əməkdaşlıqda maksimum effektiv nəticənin əldə olunması üçün yeni format və fərqli yanaşmaların tətbiqi haqqında danışıb. Vladimir Boqorov elmi jurnalların ixtisaslaşması və təyinatı üzrə kateqoriyalara bölünməsinə

təklif edib.

Görüşdə BDU ilə “Clarivate Analytics” şirkəti arasında əməkdaşlıq müqaviləsinin imzalanması, idarəetmə və təhlilətmə aləti olan inCites və rəyçilərin beynəlxalq verilənlər bazası olan Publons sistemlərinin tətbiqi, birgə treninqlərin keçirilməsi məsələləri müzakirə olunub.

Treninqdə “Web of Science” bazasından istifadə, məqalələrin yazılma formaları, tədqiqatçı profilinin açılması, “yurtıcı” (Predatory) jurnallar haqqında təqdimatlar edilməsi qərara alınıb.

Gürcüstan səfiri ADİU-da olub

Zurab Pataradze: UNEC-in əməkdaşlıq istiqamətində böyük potensialı var

Gürcüstan Respublikasının Azərbaycandakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Zurab Pataradze Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində (UNEC) olub.

UNEC-in rektoru, professor Ədalət Muradovla görüşən diplomat dost və qonşu ölkələr olan Azərbaycanla Gürcüstan arasında münasibətlərin yüksəlmə xətt üzrə inkişaf etdiyini diqqətə çatdıraraq, hər iki ölkə arasında reallaşdırılan irimiqiyaslı layihələrdən söz açıb. Azərbaycan universitetləri arasında ilk səfərini UNEC-ə etdiyini bildiren səfir, Gürcüstan ali təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlıq perspektivlərindən danışdı. Diplomat UNEC-in bu istiqamətdə böyük potensialı olduğunu diqqətə çatdırıb.

Rektor Ədalət Muradov səfirə UNEC-də iqtisadyönlü ixtisaslarla yanaşı, texniki və texnoloji ixtisasların da tədris olunduğu barədə məlumat verib. Universitetin İngiltərə, Fransa, İsveçrə və Litvanın qabaqcıl ali təhsil müəssisələri ilə bakalavr və magistr pillələri üzrə ikili diplom proqramlarından

bəhs edən rektor UNEC-in Türkiyə və Rusiyanın ali təhsil müəssisələri ilə geniş əməkdaşlıq etdiyini, bu istiqamətdə Gürcüstanla əlaqələrin inkişaf etdirilməsində maraqlı olduğunu vurğulayıb.

Rektor UNEC-in Zaqatala filialından da söz açıb. Filialın Gürcüstanla yaxın ərazidə fəaliyyət göstərdiyinə toxunan rektor, Zaqatala filialında gürcü dilində tədrisin mümkünliyini də qeyd edib. UNEC-in Rusiya ərazisində lisenziya əsasında filialının fəaliyyət göstərdiyini deyən Ə.Muradov, Gürcüstan Respublikasında da filialın açılmasında maraqlı olduğunu vurğulayıb.

Görüşdə UNEC ilə Gürcüstanın ali təhsil müəssisələri arasında tələbə-müəllim mübadiləsi, birgə tədqiqatların aparılması, dərslik və kitabların çap etdirilməsi, konfrans və seminarların keçirilməsi istiqamətində müzakirələr aparılıb. Gürcüstanda təhsil alan tələbələrin UNEC-in ikili diplom proqramlarına qoşulmaq imkanları, universitetin Quba Tədris, İdman və İstirahət Kompleksində yay və qış məktəblərinin təşkili ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

SABAH məzunundan böyük qələbə

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin “Dünya iqtisadiyyatı” ixtisası üzrə SABAH qrupları məzunu Elnarə Məmmədovanın “Dataforest” startapı İnformasiya Cəmiyyəti üzrə Dünya Sammitinin (WSIS) “İKT tətbiqi: Həyatın bütün aspektlərində fayda — E-biznes” kateqoriyası üzrə çempionu seçilib.

İnformasiya Cəmiyyəti üzrə Dünya Sammiti rəqəmsal sahələrdə mövcud trendlərin, yenilik və çətinliklərin müzakirə edildiyi ən iri toplantı hesab olunur.

Keyfiyyətli, sürətli və rahat bir mənəblər olan “Dataforest” startapı dünyanın hər yerindən öz məlumatlarını yükləmək, paylaşmaq, boş vaxtlarında pul qazanmaq istəyən insanları, eləcə də şirkətləri birləşdirən unikal platformadır. 2018-ci ildə “MIT Qlobal Startap Laboratoriyası”nda yaranan bu startap “MIT GSL Azerbaijan Demoday”inin qalibi, “AWITA 2018”də isə “İlin Startapı” olaraq mükafatlandırılıb.

“Dataforest” WSIS Startap Sahibləri Cəmiyyəti tərəfindən təsdiqlənən 1064 layihədən biridir. Startapın cari ilin 8-12 aprel tarixlərində İsveçrənin Cenevrə şəhərində keçiriləcək WSIS Forumunda 2 milyondan artıq səs toplayan 18 qalib və 72 çempion layihə sırasında mükafatlandırılması gözlənilir.

Ənənəvi məktəbdən müasir məktəbə keçidin fəlsəfəsi

Etibar ƏLİYEV,
“XXI əsr Təhsil Mərkəzi” İctimai Birliyinin sədri,
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

← Əvvəlki sah.1

Cəmiyyətin bu və ya digər inkişaf mərhələsində ona lazım olan tamamilə müəyyən şəxsiyyət tiplərini reallaşdırmaq xüsusi sosial təsisat kimi məktəb bəşər tarixinin ilk çağlarında yaranıb. Cəmiyyətin bütün tarixi boyu həmin təsisat diqqət mərkəzində olub, çünki ictimai inkişafın ən mühüm məsələləri onun normal fəaliyyəti ilə sıx surətdə əlaqələndirilib.

Məhz bu səbəbdən lap qədimlərdən indiyə qədər məktəbə göstərilən qayğı və onun təkmilləşdirilməsi yollarının axtarışı cəmiyyətin tərəqqisini təyin edən amillər kimi nəzərdən keçirilirdi. Yalnız intensiv surətdə insani keyfiyyətləri reallaşdıraraq, cəmiyyət uğurla irəliləyən birlər və onun bu irəliləyişi real surətdə təbii sistemi vasitəsi ilə həyata keçirilirdi. Buna görə də bütün dövrlərdə “müasir məktəb” axtarışlarında cəmiyyətin ruhuna daha çox uyğun olan inkişaf yollarının seçilməsi mümkünliyini görürdülər. Hər bir dövr hər halda özünün mənəvi inkişaf perspektivlərini yeni idealları, yeni şəxsiyyət tipini həyata keçirməyə yönəlmiş “müasir məktəb” ideyası ilə bağlayır. Arasikəsilməz “müasir məktəb” axtarışları özünəməxsus bir şəkildə cəmiyyətin mənəvi inkişaf dinamikasını əks etdirir.

Ənənəvi məktəbin mühafizəkarlığı ilə cəmiyyətin mənəvi mədəniyyəti dinamikası arasındakı bu ziddiyyət, mövcud şəxsiyyət təbii sistemini yeni təbii formalarının axtarışını xüsusilə aktuallaşdıraraq böhranın əsas mənbəyidir. Bu böhran sosial-mədəni və metodoloji amillər kompleksinin təsiri nəticəsində yaranıb. Onları nəzərdən keçirməmişdən əvvəl qeyd etmək lazımdır ki, məktəb öz təbiətinə görə həmişə ənənəvilikə doğru meyil edir, buna görə də o, hər cür yeniliklərə tamamilə təbii müqavimət göstərir. Bu fundamental paradoks real məktəbin heç kəsi prinsip etibarilə təmin etmədiyi halda “müasir məktəb” ideyasının nə üçün uzun müddət həvadan asılı qaldığını izah etməyə imkan verir. Məktəbin yeniliklərə qarşı immuniteti olmalıdır, çünki əks halda o, savadlı adamların yeni nəslinin hazırlanması proqramını həyata keçirə bilməz. Qərbdə məktəbin idarə olunmasında “School impro-

vement” – “məktəb impruvementi” anlayışı geniş tətbiq olunmağa başlayıb. Termin özündə iki məna, məzmun kəsb edir:

– məktəbi ümumi səylər sayəsində şagirdlərə elmləri öyrətmək məkanına çevirmək;

– şagird nəticələrini yaxşılaşdırmaq üçün dəyişikliklərə səhiv yanaşma, həmçinin məktəbin dəyişiklikləri idarə etməsi qabiliyyətini gücləndirmək.

Məktəb öz imkanları və gücü hesabına özünü dəyişmə qabiliyyətinə malik olmalıdır. Məktəb impruvementi bütün imkanları səfərbər edib şagird nəticələrinin yaxşılaşdırılmasına yönəlməlidir. Lakin əgər məktəb tez-tez köklü islahatlarla məruz qalarsa, onda təbii ki, bə-

Məktəbin qeyd etdiyimiz özgünlüyü zəminində aydın olur ki, həm cəmiyyət, həm də məktəb bütün təbii sistemlərinin köklü islahatına nəzərdə tutan yeni məktəb ideyalarına çox ehtiyatla yanaşmalıdır. Real həyatda elə bu cür də olur. Bunu demək kifayətdir ki, artıq 100 ildən çox ardıcıl və hərtərəfli tənqidə məruz qaldığına baxmayaraq, məktəb-fabrika bu günə qədər fəaliyyət göstərir.

tün təbii sisteminin əsas sosial funksiyaları ciddi deformasiyaya uğrayacaq. Buna görə də cəmiyyətin məktəbin kifayət qədər sabit sosial təsisat (sosio - mədəni ənənə statusunda) kimi fəaliyyət göstərməsində marağı var, lakin bununla bərabər, dəyişən mənəvi həyat həmin sosial təsisatın bir çox parametrlərinin islahatı edilməsi meylini gücləndirir. “Ənənə - yenilik” ziddiyyətinin məktəb həyatının təbii ayrılmaz xüsusiyyəti olduğunun dərk edilməsi həm ənənəvi məktəbin tənqidə təhlilinin, həm də əsaslı islahat proqramları hazırlanmasının daha dəqiq və şüurlu surətdə həyata keçirilməsinə imkan verir.

Məktəbin qeyd etdiyimiz özgünlüyü zəminində aydın olur ki, həm cəmiyyət, həm də məktəb bütün təbii sisteminin köklü islahatına nəzərdə tutan yeni məktəb ideyalarına çox ehtiyatla yanaşmalıdır. Real həyatda elə bu cür də olur. Bunu demək kifayətdir ki, artıq 100 ildən çox ardıcıl və hərtərəfli tənqidə məruz qaldığına baxmayaraq, məktəb-fabrika bu günə qədər fəaliyyət göstərir. Bu, onu göstərir ki, ənənəvi məktəbin islahatına yönəlmiş hər

bir proqram bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədə və asılılıqda bulunan iki məsələni həll etməlidir: bir tərəfdən, o, cəmiyyətdə mövcud təbii sistemindən imtina etmək üçün kifayət qədər ciddi əsas verməli, digər tərəfdən isə bu və ya digər yeni təbii sistemini seçmək üçün eyni dərəcədə ciddi zəmin yaratmalıdır. Bu halda göstərmək lazımdır ki, ənənəvi məktəb özünün bütün pozitiv imkanlarından istifadə edib qurtarmış və cəmiyyətin indiki inkişaf mərhələsinin sosio-mədəni tələblərinə cavab vermirdi.

Ənənəvi məktəb cəmiyyətin savadlı adamlara ciddi ehtiyac duyduğu keçmiş zamanlarda yaranıb. Maraqlıdır ki, müasir ibtidai məktəbin əsas metodları bir neçə min il bundan əvvəlki metodlara nisbətən əhəmiyyətli dərəcədə dəyişməyib. Qədim Mesopotamiyanın “mirzələr məktəbi” ilə XX əsrin ibtidai məktəblərinin tətbiq etdiyi təbii üsulları eynidir. Mesopotamiya məktəblərində müəllimin rəhbərliyi altında tələbələr (mirzələr) bir ucu itilənmiş mil (stil) vasitəsi ilə gil lövhələr üzərində yazı sənətinə yiyələnirdi, eyni ilə müasir şagirdlər “hüsnəxt” dərslərində yazmaq və oxumaq vərdislərinə yiyələnirdi (fərq ondadır ki, burada mili qələm, gil lövhəcikləri isə dəftər əvəz edir), standart məsələləri həll edirdilər və s.

Qərb aləmində ənənəvi məktəbi tutduğu mövqedən çıxarmaq və “müasir məktəb” uğrunda hərəkət XX əsrin əvvəllərində başlayıb. Görkəmli Amerika filosofu, pedaqo-

qu və maarifçisi Con Dyui öz mühazirələrinin birində bunları qeyd edib: “Bioloq bir-iki sümük əsasında bütöv bir heyvanı yenidən qura bildiyi kimi, eyni ilə biz də eger təsəvvürümüzə içərisində həndəsi qaydada, özü də birözlü, hərəkət üçün mümkün qədər az yer saxlayan, yalnız kitab, qələm və kağızın sıxdığı eybəcər partaların sıralarda düzülüyü adı sinif otağını götürsək, müəllimin stolu, bir neçə stul, boş divarları da, (ola bilsin, onların üzərində bir neçə şəkil asılmış olsun) buraya əlavə etsək, onda biz belə bir yerdə bəlkə də mümkün ola bilər, yalnız təhsildən ibarət bir işi yenidən qura bilərik. Burada hər şey “qulaq asmaq üçün” uyğunlaşdırılıb, çünki dərslər sadəcə olaraq, kitabdan öyrənilməsi qulaq asmanın yalnız başqa bir növüdür, burada hər şey bir zəkandan digərindən asılı olmasını göstərir. Başqa sözlə, dinləmək mənimləməyin passivliyi deməkdir”.

Yüzliliklər boyu məhz bu məktəb bəşəriyyətin səadəti üçün çalışıb və onun aşkar nöqsanları gözə çarpmayıb, çünki cəmiyyətin özü o dövrdə fərdin reallaşdırılmasına yeni baxışları hələ yaratmamışdı. Qərb

aləminin inkişaf etmiş ölkələri üçün bu, XX əsrin əvvəllərində mümkün oldu və Con Dyui ənənəvi məktəbin əvvəlki müsbət cəhətlərində ilk dəfə onun əsas nöqsanlarını görənlərdən biri idi. Bu, belə bir adi fikri təsdiq edir ki, hər bir sosial təsisat ictimai həyat dinamikasına daxildir: tarixin bir “durumu”nda o, pozitiv, digərində isə neqativ ola bilər. İctimai həyatın dəyişikliyi kontekstində bu və ya digər şəxsiyyətin təbii edilməsi sistemini dəyişməz halda saxlamaq cəhdləri əbəsdir və normal cəmiyyətdə bu cür münaqişələr vaxtında aradan qaldırılmalıdır. Lakin bu proses maarif aləminə, onun müsbət və mənfi cəhətlərinə yeni baxışların geniş yayılmasına kömək edən gərgin zehni fəaliyyət tələb edir. Cəmiyyətdə heç də hamı ənənəvi məktəb Dyuinin gözləri ilə baxa bilməz. Bununla belə, çoxdan məlumdur ki, bizim ətraf aləmi necə görməyimiz əsasən şüurumuzda toplanmış biliklərlə müəyyənləşdirilir. Ənənəvi məktəbi ləğv etmək üçün onun qüsurlarını görmək lazımdır. Ənənəvi təbii sisteminin tənqidi təhlilin əsas vəzifəsi də məhz bundan ibarətdir.

Bu günün məktəbi (bu sözlər ilk növbədə bizim gerçəkliyə aiddir) öz təşkilati strukturu və metodikasına görə şəxsiyyətin yaradıcı potensialının həyata keçirilməsini deyil, şagirdlərin fərdi fərqlərindən aradan qaldırılmasını nəzərdə tutur. Şəxsiyyətin intellektual inkişafının əsasında bərpə olunmaz bir proses olduğunu nəzərə alsaq, artıq ibtidai məktəbdə şagirdin müqəddəratının həll olunduğunu demək olar. Bütün bunlara baxmayaraq, hələ də qarşımızda duran əsas suallardan biri budur: Biz gələcək nəsilləri necə görmək istəyirik? Təhsilin paradokmlarının dəyişməsi onun məqsədlərinə, məzmununa, metodlarına, forma və vasitələrin təşkilinə yenidən baxmağı tələb edir. Burada 2 cür yanaşma mövcuddur. Birincisi, istəyirik ki, bizim şagirdlər təşəbbüskar, müstəqil, müəkkəb situasiyalardan baş çıxaran, problemləri sərbəst həll edən, ağıllı qərar qəbul etməyi bacaran olsunlar. Bunun üçün onlar zəruri bilikləri sərbəst şəkildə mənimləməyi və artırmağı bacarmalı, informasiyalarla işləməlidirlər.

İkincisi, bizim onları mənəvi təhsildən kənara çıxarmağa imkan verməməyimizdir. Belə vəziyyətdə onlar müəyyən biliklər qazanma bilərlər, ancaq bu zaman düşükləri müəkkəb problemləri situasiyalardan sərbəst şəkildə çıxış yolları tapa və qərarları müstəqil surətdə qəbul edə bilmirlər. Bu problemlərin həlli üçün artıq ənənəvi təhsil yetərli deyil.

Yalnız müstəqil şəkildə düşüncə vətəndaşlar öz gələcək peşə sahələrində səriştəli, yüksək ixtisaslı müntəxəssis kimi formalaşmaqla yanaşı, yüksək mənəviyyətli, ruhən inkişaf etmiş olur, innovasiyalara, birgə fəaliyyətə, ünsiyyətə və əməkdaşlığa meyil edir, qeyri-sabit və tez-tez dəyişən şəraitdə təşəbbüskarlıq və yaradıcılıq nümayiş etdirirlər.

Qrant müsabiqəsinə sənəd qəbulu yekunlaşıb

Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə III qrant müsabiqəsinə sənəd qəbulu mərhələsi yekunlaşıb. Bu il ilk dəfə olaraq müsabiqəyə sənəd qəbulu prosesi elektron qaydada www.grants.edu.az portalı vasitəsilə həyata keçirilib.

Martın 11-dən başlanılan prosesdə 1018 pedaqoji işçi və 270 ümumi təhsil müəssisəsi portalda qeydiyyatdan keçib. Qeydiyyatdan keçən-

lərdən 678 nəfər pedaqoji işçi və 200 ümumi təhsil müəssisəsi müsabiqəyə öz layihə təklifini göndərib. Layihə təkliflərinin statusları haqqında məlumat mürciət edənlərin şəxsi kabinetinə göndərilib.

Hazırda layihə təklifləri ekspert qrupu tərəfindən qiymətləndirilir. Qiymətləndirmə prosesi yekunlaşdıqdan sonra müsabiqənin nəticələri ictimaiyyətə təqdim ediləcək.

Qeyd edək ki, müsabiqənin keçirilməsində

başlıca məqsəd təhsil müəssisələrində və təhsilverənlərdə sağlam rəqəbatı və innovativ fəaliyyəti stimullaşdırmaqdan ibarətdir.

Müsabiqə 6 mövzu - təhsilin idarəedilməsi; istedadlı uşaqların aşkar olunması və dəstəklənməsi üçün yaradıcı mühitin inkişaf etdirilməsi; keyfiyyətin idarə olunmasında müasir qiymətləndirmə vasitələrinin tətbiq olunması; təkmil forma və məzmununda metodik xidmət sisteminin yaradılması; sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların təhsil alması üçün xüsusi imkanların və şəraitin yaradılması; informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının təhsilə tətbiqinin təbliğ edilməsi üzrə keçirilir.

Dinşünaslar pedaqoq kimi də fəaliyyət göstərə biləcəklər

Ceyhun Məmmədov: “Nə qədər diqqətlə seçilsə də, kənardan gələn ədəbiyyatda bəzən problemlər çıxır”

II hissə

Ruhhiyə DAŞSALAHLI

Artıq öz dəst-xətti olan bir instituttur. Tezliklə doktorantura pilləsində də təhsil verməyə hazırlaşan Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda, sadəcə, din xadimləri deyil, həmçinin pedaqoqlar da hazırlanır. Görükləri işi layiqincə etməkdə də qərarlıdırlar. Rektor Ceyhun Məmmədov “Azərbaycan müəllimi” qəzetinə müsahibəsində keyfiyyətli təhsil vermək, tarixinə, mədəniyyətinə, dilinə bağlı insan yetişdirmək, zəngin dünyagörüşü olan din xadimləri hazırlamaq üçün göstərdikləri səyden danışır.

- *Heç də ənənəvi olmayan sahə üzrə işlər aparın, cəmi bir ildir fəaliyyət göstərən ali məktəbdə hansı ixtisaslar üzrə hazırlıq görülür? Neçə tələbəni var?*

- Bir fakültəmiz var: İlahiyyat fakültəsi. Fakültədə 3 kafedra fəaliyyət göstərir: İslamşünaslıq, Dinşünaslıq, Dillər və ictimai fənlər kafedraları. Bakalavr səviyyəsində İslamşünaslıq və Dinşünaslıq ixtisasları üzrə 102 tələbə, 5 ixtisas üzrə 7 magistrant magistratura pilləsində təhsil alır. Magistratura səviyyəsində İslamşünaslıq, Dinin psixologiyası, Dinin sosiologiyası və Dinlərin tarixi ixtisasları üzrə hazırlıq həyata keçirilir. Magistraturada ixtisaslaşma aparılmalı olduğu üçün bu pillədə daha çox ixtisas üzrə hazırlıq həyata keçirilir. Onlar gələcəkdə həm də pedaqoji fəaliyyətə məşğul olacaqlar.

- *Yəni, institutun verdiyi təhsil pedaqoji fəaliyyətə imkan yaradır?*

- Qarşımızdakı məqsədlərdən biri də məhz budur ki, məzunlarımız pedaqoq kimi də fəaliyyət göstərsinlər. Bildiyiniz kimi, ölkə ali məktəblərinin bir çoxunda Dinşünaslıq, Dinlərin tarixi tədris olunur. Akademiya sistemində mütəxəssislərə ehtiyacımız var. Dinşünasların həm də pedaqoq kimi hazırlanması nəzərdə tutulub. Belə bir planımız da var ki, dinşünas pedaqoq ixtisası üzrə ayrıca hazırlıq təşkil edək.

“Şikayətlərin olmaması institutda qurulan sistemin nəticəsi idi”

- *Bir ali təhsil müəssisəsi olaraq ilk imtahan sessiyasını başa vurdunuz. Nəticələrinizi necə dəyərləndirirsiniz?*

- İlahiyyat İnstitutunda imtahana çox fəal hazırlıq prosesi keçdik. İmtahanlarla bağlı qərarların hamısında kollektiv iştirak etdi. Əvvəlcə müəllimlərin iştirakı ilə Elmi Şuraya toplandıq. İmtahanların hansı formada keçiriləcəyi də həmin toplantıda geniş müzakirə olundu və yekdil qərar verildi. Tələbələr bilik və bacarıqlarının yoxlanılmasında yazılı imtahanlara üstünlük verilsə də, fənlərdən asılı olaraq, həm də şəfahi imtahan və testlə sınaqların məqbul sayıldı. İmtahanların şərtlərinə, qaydalarına qərar verildikdən sonra bu barədə tələbələrə də məlumat çatdırıldı. Keçirilən növbəti toplantıda onlara imtahan qaydaları, qarşılarına qoyulan şərtlər açıqlandı. İmtahanlarda operativliyi, çevikliyi təmin etmək, şəffaf imtahan, obyektiv qiymətləndirməni həyata keçirmək üçün qərar-gah yaratdıq. Prosesdə baş verə biləcək problemləri həll etmək, mü-

raciətləri dəyərləndirmək, ədalətli bəqərar etmək üçün Apelyasiya Şurası formalaşdırdıq. Hazırlıq imtahan başlayan gündə tamamlandı və yanvar ayının 7-də 2018-2019-cu il payız semestrinin qiş sessiyasına, yəni Aİİ-nin bir institut kimi ilk imtahan sessiyasına start verdik. Yanvarın 31-dək davam edən bu prosesdə ictimaiyyət nümayəndələrinin də fəal iştirakını təmin etdik. Bu məqamda bir məsələni də qeyd etmək istədim. İnstitutun yarandığı ilk gündən media ilə sıx əməkdaşlıq qurmuşuq və bu ənənəyə hazırda da sadıq. İnstitutda baş verən hər bir yenilik gecikdirilmədən ictimaiyyətə ötürülür. Rektor olaraq otağımın qapısı həmişə açıqdır. Tələbələr istənilən vaxt yaxınlaşsın sözü mü deyir. Elə imtahan dövründə də yaranan narazılıqlarla şəxsən maraqlandıq, şikayəti olan tələbələri qəbul etdim, mübahisəli məsələləri onlarla araşdırdıq və vaxtında aradan qaldırdıq.

Aİİ-də rektora müraciət hər hansı narazılığı bildirməyin yeganə yolu deyil. İmtahan günlərində tələbələrə şikayətlərini bildirmələri, fikirlərini, təkliflərini rəhbərliyə çatdırmaları üçün hər cür şərait yaradılmışdır. İmtahan gədəcək otaqlarda bu məqsədlə ayrıca qutular yerləşdirilmişdir. Tələbələrin şəxsən müraciətlərində hər hansı əngəl olmadıqından və onlara rektorla istənilən problemi müzakirə etmək imkanları yaradıldığından auditoriyalara qoyulan qutulara müraciət edən, şikayət məktubu atan olmadı. Qürurla qeyd etməliyəm ki, imtahan sessiyasında ciddi şikayətlərin olmaması əvvəldən institutda qurulan sistemin nəticəsi idi. Bu sistemdə tələbə istənilən vaxt istənilən rəhbər şəxsin qəbulunda ola bilər. Ancaq bu, yeganə faktor deyil. Başqa bir amil də Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda müəllimlərin işə müsahibə yolu ilə qəbul edilmişdir. Buna baxmayaraq, payız sessiyasında tələbələr bilik və bacarıqlarını yoxlamazdan əvvəl institutumuzda müəllimlərlə bağlı tələbələrin rəyi öyrənilirdi. Semestrin sonuna doğru sorğular keçirdik. Tələbələrin fikrini, təkliflərini, müəllimlərlə münasibətlərini həmin sorğular əsasında müəyyənləşdirdik.

- *Müəllimlər buna etiraz etmədi?*

- Qətiyyətlə. Əksinə, onlar bu barədə əvvəlcədən məlumatlıydılar. Müəllim olaraq işə götürülərkən şərtlərimizə uyğun gələn namizədlərə xəbərdarlıq edilmişdi ki, tələbələr arasında keçirilən sorğularla onların verdiyi təhsil in keyfiyyəti ölçüləcək.

- *Sorğuda nəyi öyrənməyə çalışdınız?*

- Müəllimin davranışından tutmuş fənn biliklərinədək, bunu tə-

ləbələrə necə çatdırması ilə bağlı hər bir amili. Sorğu anketlərində 23 sual qoyulmuşdu. Həmin suallara cavab əsasında qiymətləndirmə aparıldı. Bu sorğunun nəticəsi olaraq, bir müəllimlə bağlı araşdırma aparıldı.

- *Araşdırmanın nəticəsi necə oldu?*

- İnstitutun aidiyyəti şöbələri müəllimlə görüşdü. Kafedra müdiri müəllimin dərslərində oturdu. Müəllimə tədris prosesinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı məsləhətlər verildi. Artıq problemlərimizin qalmaqaldığını əminliklə deyə bilərəm.

- *Ümumiyyətlə, müəllimlərlə bağlı sorğuların nəticələrinin təhlili nə göstərdi?*

- Sorğuların nəticəsi olaraq elə bir ciddi problem ortaya çıxmadı. Sadəcə metodologiyada fərqlər ola bilər və biz də bunu vaxtında müəyyənləşdirməyə çalışırıq.

- *Deməli, müəllim seçiminizdə yanılmamısınız?*

Dinşünas isə yalnız islamın deyil, xristianlığın və yəhudiliyin də əhklamlarını, dəyərlərini, kitablarını bilməlidir. Bunun üçün də əlimizdən gələni edirik. Sadəcə, tədris prosesinin təşkili ilə kifayətlənmirik. Müəllimlərin keyfiyyətli təhsil vermələri və tələbələrimizin onlar üçün qaranlıq qalan mövzularla bağlı əlavə bilik, məlumat, hətta dərslər almalarını təmin edirik.

- Əlbəttə, yanılmamışıq. Bütün müəllimlər üzvlərinə düşən vəzifələrin öhdəsindən maksimum gəlməyə çalışırlar. Mən xüsusilə vurğulamaq istəyirəm ki, dərslər ingilis və ərəb dillərində sərbəst şəkildə mühazirə oxuya bilən, öz sahəsində dərslər akademik biliyi malik olan alimlər tərəfindən aparılır. Onların arasında Azərbaycanla yanaşı, Türkiyə, Böyük Britaniya, ABŞ, İran, Suriya və Portuqaliya kimi dünyanın müxtəlif ölkələrində akademik fəaliyyətə məşğul olmuş elm adamları var.

- *Artıq magistratura səviyyəsi üzrə təhsil verirsiniz. Müsahibənin əvvəlində (buradan bax: <https://www.muallim.edu.az/news.php?id=4912>) qeyd etdiniz ki, növbəti tədris ilindən Aİİ bakalavr və magistratura pillələri ilə yanaşı, doktorantura səviyyəsində də təhsil verə biləcəkdir. Bu barədə Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarı da var. Tələbə sayının artacağı gözləniləndir. Bəs, ixtisasların sayını necə, artırmağı düşünürsünüz?*

- Bəli, ixtisasla bağlı da planlarımız var. Düşünürük ki, yəhudilik və xristianlıq üzrə kadr hazırlığını həyata keçirək. Amma bu, növbəti tədris ilinin planı deyil. Qarşıdakı illərdə reallaşdıracağımız planlar sırasındadır. Müxtəlif ölkələrdə fərqli modellər var. İslam iqtisadiyyatı, Xarici dillər, Jurnalistika ixtisasları üzrə tədris aparın dini mərkəzlər, məktəblər, universitetlərin təcrübəsi ilə də maraqlandıq. Amma İlahiyyat İnstitutu hazırda konkret olaraq ilahiyat ixtisası üzrə kadr hazırlayır. Ən böyük üstünlüklərimizdən biri odur ki, bu istiqamətdə hazırda tədris prosesini həyata keçirə biləcək kadrlarımız kifayət qədərdir.

- *Din xadimi olmaq istəyənlər harada fəaliyyət göstərirlər? İnstitut tələbələri üçün təcrübə*

sahəsi sadəcə dini ibadətqahlardır?

- Əlbəttə ki, yox, məscidlər, kilsələr, sinaqoqlar öz yerində. Ancaq tələbələrimiz ixtisaslarına uyğun olaraq Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsində, AMEA-nın müxtəlif institutlarında, ali təhsil müəssisələrində təcrübə keçəcəklər.

- *Maraqlıdır, İlahiyyat İnstitutunu bitirən şəxs dini kitabların hamısını – “İncil”i, “Tövrat”ı “Qurani-Kərim” kimi dərinləndirəcək, yoxsa nəyi hansı səviyyədə mənimsəməsi ixtisasından asılı olacaq?*

- Daha çox ixtisasından asılı olacaq. Artıq qeyd etdiyim kimi, bakalavr üzrə hazırda iki ixtisas üçün kadr hazırlığı həyata keçirilir: Dinşünaslıq və İslamşünaslıq. İslamşünaslıq sırf islam üzrə mütəxəssislərin yetişdirilməsi üçündür. Təbii ki, islamşünaslara da digər dinlərlə bağlı ümumi məlumat verəcəkdir. Amma onlar əsasən islam

elmləri sahəsində ixtisaslaşsın yəhudilərə təhsil alanlar isə bütün dinləri geniş şəkildə öyrənəcəkdir. Bu ixtisas üzrə təhsil alanlar həm islamı, həm xristianlığı, həm də yəhudiliyi yaxşı səviyyədə bilməli, onların kitablarını mənimsəməlidirlər. Bizdə bir fənn var: Müqəddəs kitabların müqayisəsi. Orada bütün dini kitablar haqqında geniş şəkildə məlumat verilir. Hesab edirik ki, dinşünasların bu biliyi yiyələnməsi olduqca vacibdir. Axı onlar gələcəyini dinşünaslıqla deyil, xristianlığın və yəhudiliyin də əhklamlarını, dəyərlərini, kitablarını bilməlidir. Bunun üçün də əlimizdən gələni edirik. Sadəcə, tədris prosesinin təşkili ilə kifayətlənmirik. Müəllimlərin keyfiyyətli təhsil vermələri və tələbələrimizin onlar üçün qaranlıq qalan mövzularla bağlı əlavə bilik, məlumat, hətta dərslər almalarını təmin edirik. Qeyd etdiyim kimi, bu məsələdə müəllimlərimizdən tələb və gözləntilərimiz çox böyükdür.

- *Bu gözləntilərinizi doğrulda bilirmi pedaqoji heyət?*

- Müəllimlərimiz tələbələrin mövzunu daha yaxşı mənimsəməsi üçün onlara əlavə dərslər verməyə, suallarını istənilən vaxt cavablandırmağa çalışırlar. Tələbələr arasında öz ixtisasları üzrə fərqlənənləri seçib xüsusi yetişdirmələri üçün hər birinə tövsiyələrimiz olub. Bir sözlə, tələbələrə işimizi bir neçə istiqamətdə qurmuşuq. İstiqamətlərdən biri də odur ki, institutda davamlı olaraq seminarlar, treninqlər keçiririk. Bununla tələbələrimizin fəallığını da təmin edirik. Layihələrimizdən biri sırf tələbələr üçün nəzərdə tutulub. Tələbə seminarlarında uşaqlarımızın əksəriyyəti fəallıq göstərir. Bu layihədə bir tələbəmiz mövzu seçib araşdırır, həmin mövzuda təqdimatla öz tələbə yoldaşları qarşısında çıxış edir.

Rektor danışır

da çıxış edir. Tələbə arzu edərsə, həmin dərslər müəllimi də qatılır. Bu layihənin effektiv nəticələri də var.

Dinimizi də öyrənirlər, tariximizi, mədəniyyətimizi də...

- *Sorağımız tez-tez ayrı-ayrı bölgələrimizdən gəlir...*

- Bəli, layihələrimizdən biri tələbələrimiz arasında vətənpərvərliyin təbliğinə xidmət edir. Gənclərimizə qəhrəmanlıq ruhunun aşılanması, Azərbaycan bölgələrinin tanıdılması məqsədi ilə müxtəlif ərazilərimizdə olan xalqımızın qəhrəmanlığını, tarixini anladan yerlərə, o cümlədən dini ibadət yerlərinə səfərlər təşkil edirik. Bu günlərdə tələbələrimizin və kollektivimizin 31 Mart - Azərbaycanlıların Soyqırını Günü ilə əlaqədar Quba rayonuna səfərinə həyata keçirdik. Qubada fəaliyyət göstərən “Səkinə xanım”, “Cümə məscidi”, “Ərdəbil”, “Hacı Cəfər” məscidlərini ziyarət etdik. Azərbaycanlı Dağ Yəhudiləri Dini İcmasının sədri Milix Yevdayevin müşayiəti ilə Qubada yerləşən “Qırmızı qəsəbə”yə baş çəkdik. Aİİ heyətinə yəhudilərin adıçəkən qəsəbədə, həmçinin Azərbaycanı cəmiyyətdə mənimsəməyə çalışırıq. Tələbələrimizdən biri də odur ki, institutda davamlı olaraq seminarlar, treninqlər keçiririk. Bununla tələbələrimizin fəallığını da təmin edirik. Layihələrimizdən biri sırf tələbələr üçün nəzərdə tutulub. Tələbə seminarlarında uşaqlarımızın əksəriyyəti fəallıq göstərir. Bu layihədə bir tələbəmiz mövzu seçib araşdırır, həmin mövzuda təqdimatla öz tələbə yoldaşları qarşısında çıxış edir.

Açıq rəfdən elektron kitabxanaya

- *Kitabxanada vəziyyət necədir? Tələbələrinizin tələbatını ödəyə bilirmi?*

- İnstitut kitabxanasında 12 minə yaxın əsər mövcud idi. Hamısı dinlə, islamla bağlı ədəbiyyat idi. Son vaxtlar müxtəlif qurumlarla - Mərkəzi Elmi Kitabxana, M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası, universitetlərlə danışıq xeyli bədi kitablar əldə etmişik. Kitabxanamızı başqa dillərdə, fərqli mövzularda olan ədəbiyyatla zənginləşdirdik. Artıq kitabxanamızda 15 mindən artıq kitab var.

- *Bəs, elektron kitabxana varmı və ondan istifadə hansı səviyyədədir?*

- Kitabxanamıza Misirdən 10 min elektron kitab daxil olub. Burada hələlik beş kompüter internet şəbəkəsinə qoşularaq tələbələrin ixtiyarına verilib. Tələbələrimiz həmin kompüterlərdən istifadə edərək elektron kitabxanadan verdiyi imkanlardan yararlanırlar. Ancaq həmin kitabxanaya hələlik yalnız təhsil müəssisəsindən çıxış var. Hazırda program üzərində iş gedir. Həmin program imkan verəcək ki, tələbələrimiz instituta gəlmədən də kitabxanamızdakı əsərləri istifadə edə bilsin. Əvvəlcə açıq rəf sistemi mövcud idi. Bu sistem yeni sistemdən fərqlənirdi. Artıq kitabxana təzə sistemlə qurulacaq. Kitabxananın üstünlüyü ondan ibarətdir ki, burada ana mənbələr, ərəb və türk dillərində qaynaqlar var.

- *Tələbələrinizin dini ədəbiyyat sığını hiss edirlərmisi?*

- Çalışırıq hiss etməsinlər. Ölkəmizdə ən aktual məsələlərdən biri dini ədəbiyyata ehtiyacın olmasıdır. Hazırda dərslərimiz üzərində işləyirik. İstəyirik ki, bütün fənlər üzrə dərslərimiz olsun. Əski əlifba ilə yazılan ədəbiyyatlarımız var. Onların latınqrafikalı Azərbaycan əlifbası ilə yazılması üzərində iş gedir. Dini terminlər lüğəti hazırlayıyıq. Nəşr olunmuş dini kitablar üzərində işləyirik. Dini ədəbiyyatın dili, məzmunu, əhatə etdiyi məsələlərə bağlı zaman-zaman müxtəlif məsələlər ortaya çıxır. Bununla əlaqədar olaraq öz müəllimlərimiz, müəlliflərimiz var. İşimizi elə qurmuşuq ki, kitablarımızı özümüz çap edək. Nə qədər diqqətlə seçilsə də, kənardan gələn ədəbiyyatda bəzən problemlər çıxır.

(Ardı var)

← Övvəlki səh.1

Ruhiyə DAŞSALAHLI

“Müsaibələr valideynlərin sonrakı peşmanlığının qarşısını alacaq”

Xəyyam Şirinov Lamiyənin atasıdır. Buraya qızı ilə gəlib. Ata övladının ilk sınağında onu yalnız buraxmayıb. Müsaibə komissiyasının qarşısına da ata-bala birlikdə çıxıblar. Qızına dəstək olan Xəyyam Şirinov qızı ilə qoşa çıxdıqları bu sınaq barədə deyir: “Ailədə həmişə rus dilində oxumuşuq, danışmaq dilimiz də əsasən rus dilindədir. Qızımın da rus dilini bilməsinin, bu dildə danışmasının bizim üçün daha rahat olacağını düşünürük. Lamiyə ilə evdə hər zaman Azərbaycan dilində danışdıq. Onun öz ana dilini bilməsi bizim üçün çox önəmli idi. Dilimizdə fikrini rahat ifadə edir. Paralel olaraq rus dilini də öyrənməsini, Azərbaycan dilini bildiyi səviyyədə mənimsəməsinə istəyirik”.

Qızının müsaibəsi ilə bağlı düşüncələrini paylaşan gənc ata hesab edir ki, komissiyanın yaradılması uğurlu addımdır və yaxşı təşkil olunub: “Müsaibədə mən də iştirak etdim. Çox gözəl təşkil olunub. Həqiqətən çox maraqlı oldu. Biz sovet dövründə təhsil almışıq. Onda hamı rusca danışa bilirdi. Rus dilində təhsil almaq heç kim üçün problem yaratmırdı. Ancaq indi övladının rus dilində təhsil almasını istəyənlər çox olsa da, bu, heç də həmişə alınmır. Hətta bu istəyinə çox az adam nail ola bilər. Müsaibələrin təşkil olunması valideynlərin sonrakı peşmanlığının qarşısını alacağı üçün mən bu addımı çox yüksək qiymətləndirirəm. Bəzən biz valideynlərin istəyi övladımızın potensialını görməyimizə imkan vermir. Uşağın bilmədiyi bir dildə təhsil alması onun təhsilini yuxarı

pillələrindəki uğursuzluğunu bəri başdan təmin etməkdir”.

“Xarici dilləri də mükəmməl öyrənməsi üçün rus dilində təhsil almağımı istəyirik”

Amalya Coşqun qızı Abdullayevanın 5 yaş var. Müsaibə komissiyasının qarşısında diqqətini toplamağı bir az vaxt aldı. Arxası komissiyaya, üzü nəvəsinə sarı oturub saçları ilə oynayıb. Belə görünür ki, hələlik imtahan həyəcanının nə olduğunu bilmir. Komissiya üzvləri balaca şagirdin üzünü özlərinə sarı çevirmək, diqqətini suallarında cəmləmək üçün xeyli cəba sərf etdilər. Axır ki, Amalya komissiya ilə işini bitirib çıxdı. Bu dəfə də biz onu sorğu-suala tuturuq: “Heyvanlardan, meyvələrdən, göy qurşağından soruşdular. Mən göy qurşağının rənglərini bilirəm. Onlara hamısını dedim”.

Amalya nəvəsi ilə gəlib. Qanuni nümayəndə olaraq bu gün Amalyanın yanında olan Fəxriyyə Əhmədova deyir ki, ana dilində sərbəst danışan nəvəsinin xarici dillərdə də yüksək səviyyədə bilməsini istəyirlər: “Xarici dilləri də mükəmməl öyrənməsi üçün çıxış

dək uzanır. Əsas odur ki, qeydiyyatdan keçsə də, komissiyanın qarşısına çıxmayanlar da olur. N. Ağayevin sözlərinə görə onlara ikinci şans verilmir: “Bu gün gəlmədisə, sabah iştirak edə bilmir. Aprelin 15-dən gec olmayaraq həmin şəxslər öz şəxsi sənədlərinə daxil olub imkan tapıb yenidən qeydiyyatdan keçməlidirlər. Nə vaxt qeydiyyatdan keçib müsaibəyə yazılısalar, növbəti gün yenidən dəvət ediləcəklər”.

Artıq günün sonudur. Müsaibə yekunlaşıb. Müsaibənin nəticələri bəllidir. Bir azdan qeydiyyatdan keçərək qeyd edilmiş nömrələrə SMS vasitəsilə müsaibə komissiyasının uşaqla bağlı qərarı bildiriləcək.

mümkün deyil. Onlar aprelin 15-dən sonra apelyasiyaya müraciət etməlidirlər.

N. Ağayev əlavə edib ki, müsaibə komissiyası uşağın rus dilində bilsə də, həyəcədən suallara cavab vermədiyini dərhal müəyyən edə bilir və belə durumlarda uşaq dərhal psixoloqa yönləndirilir: “Aprelin 1-dən başlayaraq artıq 3-4 belə fakt qeydə alınıb. Uşağın həyəcənləndiyini qeyd edən müsaibə komissiyası onun psixoloqa yönləndirilməsini tövsiyə edib və biz bunu dərhal reallaşdırmışıq”.

Xatırladaq ki, müraciətlər mektəbəqəbul.edu.az portalı vasitəsilə həyata keçirilir. Bu portal vasitəsilə qeydiyyatdan keçən valideynlər müvafiq müsaibə komissiyalarına yönləndirilir.

Müsaibə Komissiyasının üzvləri

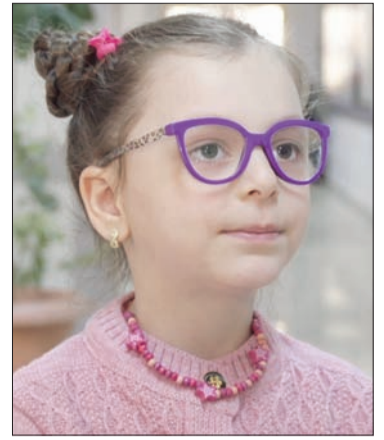
36 nömrəli məktəbin rus dili müəllimləri Rəhilə Məmmədova, Solmaz Hüseynova və Nərimanov rayon 45 nömrəli məktəbin müəllimi Zimə İsmayılova Binəqədi rayonu üzrə 1 nömrəli mərkəzdə komissiya üzvüdürlər. Onların sözlərinə görə, rus dilini bilməyən uşaqlar sonradan bu dildə təhsil almaqda çətinlik çəkirlər. Ona görə də, Bakıda ilk dəfə müsaibə komissiyası yaradılıb: “Hər gün 52 və hətta daha çox uşaq müsaibədən keçirilir. Müsaibə komissiyası onların 3, 5, bəzən 7 faizinin rus dilini bilməməsi barədə rəy verərək, bu dildə təhsil almalarını məqsəduyğun hesab etməyib. Bir neçə gündür davam edən müsaibələr zamanı müraciət edənlər arasında rus dilini bilən, fəal uşaqlar üstünlük təşkil edir”.

Solmaz müəllim deyir ki, bağçada rus dilində təlim-tərbiyə keçən uşaqlar müsaibə komissiyasından uğurla keçir. Ancaq elə uşaqlar da var ki, rus dilində cümlələr, şeirlər əzbərləyiblər. Ancaq dili bilmirlər. Müsaibə komissiyası əsasən bunu ayırd edir.

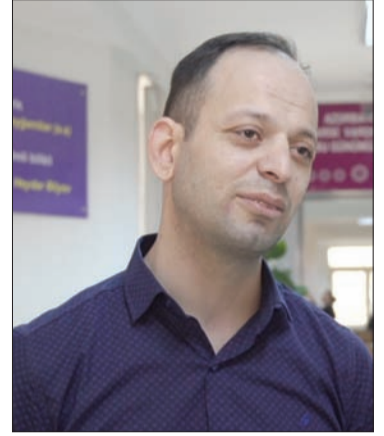
Komissiya üzvləri deyir ki, uşaq çətsə, həyəcanlansa belə, onlar cəmi bir neçə cümlə ilə onun dil bacarığını müəyyənləşdirməkdə çətinlik çəkmirlər.

Beləliklə, övladının digər dildə tədris aparılan bölmədə təhsil alması bir çox valideynin arzusudur. Ancaq unutmaq ki, bu arzumuzla övladımızın gələcəyini, təhsil uğurlarını, karyerasını təhlükə altında qoya bilərik. Odur ki, bu məsələdə qərarı mütəxəssislərə buraxmaq ən doğrusudur.

Çalışın hansı dildə təhsil almasından asılı olmayaraq, uşaqlarımız bacarıqlı, geniş dünyagörüşlü, sağlam olsun.

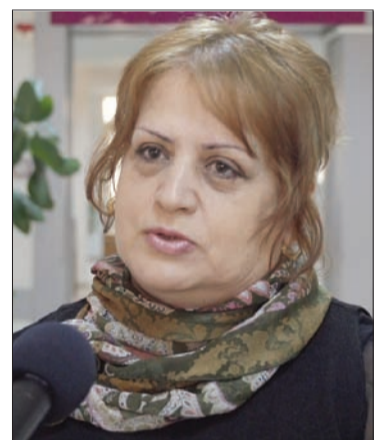
Lamiyə Şirinova

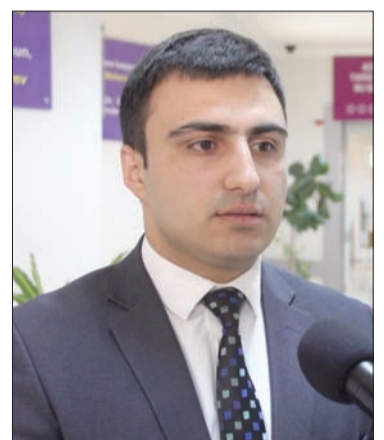
Xəyyam Şirinov

Amalya Coşqun

Fəxriyyə Əhmədova

Namiq Ağayev

Sonra peşman olmamaq üçün

Müsaibədən keç, rus bölməsində təhsil al

Yolunu rus dilində təhsil almasında gördük. Müasir dövrdə xarici dilin insanın həyatında artan rolunu görməzdən gəlmək mümkün deyil. Ona görə də Amalya bağçaya da, məktəbhəzirlərə də təlim və tədris rus dilində aparılan müəssisələrdə

lənəcək. Müsaibənin nəticələri ilə razılaşmayanlar aprelin 15-dən başlayaraq apelyasiyaya müraciət etmək imkanına malikdirlər. N. Ağayevin sözlərinə görə, komissiya işə başlayandan bəri müraciət edənlərin 90 faizə yaxını artıq mü-

Müsaibədə mən də iştirak etdim. Çox gözəl təşkil olunub. Həqiqətən çox maraqlı oldu. Biz sovet dövründə təhsil almaqda, onda hamı rusca danışa bilirdi. Rus dilində təhsil almaq heç kim üçün problem yaratmırdı. Ancaq indi övladının rus dilində təhsil almasını istəyənlər çox olsa da, bu, heç də həmişə alınmır. Hətta bu istəyinə çox az adam nail ola bilər.

getdi. Müsaibəsində iştirak elədim. Düzü, çox razı qaldım. Səmi münasibət hiss elədim. Uşaqlar çox mehriban idilər. Yaşına uyğun suallar verib cavab ala bilmək üçün uşaq üçün rahat, münasib ortam yaratdılar”.

“İkinci şans verilmir”

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin keyfiyyət nəzarət sektorunun əməkdaşı Namiq Ağayev Binəqədi rayonu üzrə 1 nömrəli mərkəzdə müsaibələrin təşkilinə nəzarət edir. Hər gün axşam saat 5-də müsaibə komissiyasının işi yekunlaşır. Bəzən bu, 6-nın yarısına-

sahibəyə qatılıb. Prosesdən narazı qalanlar çox az olur: “Çox az adam narazı qalır. Əksəriyyət nəticə ilə razılaşır”.

Budur, bir nəfər təkrar müsaibə tələb edir. Dünən müsaibədə iştirak edən uşağın nəticəsi ilə nəvəsi razılaşmayıb. Uşağın rus dilində bildiyini iddia edən nəvə bunu israrla özünün rus dilində təhsil alması ilə əsaslandırmağa çalışır: “Dünən müsaibəyə qatılan və nəticəsi yaxşı qiymətləndirilən uşaqlar arasında daha zəif olanlar var. Ancaq onlar keçiblər”.

Üstəlik, nəvə müəllimlərin nəvəsinə verdiyi sualla da razılaşmır. N. Ağayev onlara bildirir ki, reqlamentə görə yenidən müsaibə

“Ədəbiyyat biliciləri”

Müsabiqənin ölkə mərhələsi keçirilib

Martın 30-da akademik Zərifə Əliyeva adına liseydə “Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsinin ölkə mərhələsi keçirilib.

Təhsil nazirinin müavini, müsabiqənin Təşkilat Komitəsinin sədri Məhəbbət Vəliyeva və Təşkilat Komitəsinin üzvləri bilik yarışını izləyiblər.

Nazir müavini qeyd edib ki, müsabiqə şagirdlərdə mütaliə vərdişlərinin təkmilləşdirilməsi, onların ədəbiyyata olan marağının daha da artırılması baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Məhəbbət Vəliyeva müsabiqənin şagirdlərin Azərbaycan və dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin yaradıcılıqları haqqında məlumatlılıq səviyyəsini, ədəbiyyat nümunələrinin mətbəllər tərəfindən mütaliə olunması vəziyyətini öyrənmək, gənc nəsildə mütaliəyə həvəsi gücləndirmək və bu sahədə xüsusi fəallığı ilə fərqlənən şagirdlərə aşkara çıxarıb qiymətləndirmək baxımından rolunu diqqətə çatdırıb.

İştirakçılar bu mərhələdə 3 variantda təklif olunmuş mövzulardan birini seçərək inşa yazıb və

10 sualı yazılı cavablandırıblar.

Şagirdlərin yazı işləri Təhsil Nazirliyinin əmri ilə yaradılan münisiflər heyəti tərəfindən yoxlanaraq qiymətləndiriləcək. Yekunda ölkə mərhələsinin iştirakçıları arasında qaliblər seçilərək I, II, III və həvəsləndirici yerlərə layiq görülmək, diplom, tərifnamə və qiymətli hədiyyələrə təltif olunacaqlar.

“Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsi 3 mərhələdə təşkil olunub. Müsabiqənin məktəb mərhələsində bölgələr üzrə 25 minə yaxın şagird iştirak edib, onların arasından fərqlənən 5500 nəfər şagird rayon (şəhər) mərhələsində iştirak etmək hüququ qazanıb. Müsabiqənin rayon (şəhər) mərhələsi fevral ayında yekunlaşdırılıb və bölgələrdən qalib hesab edilən 125 nəfər şagirdin siyahısı ölkə mərhələsində iştirak üçün təqdim olunub. Onlardan 12 nəfəri VIII, 37 nəfəri IX, 29 nəfəri X, 47 nəfəri XI sinif şagirdidir.

Artıq dördüncü ildir ki, Təhsil Nazirliyi tərəfindən ümumtəhsil məktəblərinin VIII-XI sinif şagirdlərinin iştirakı ilə “Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsi keçirilir. Müsabiqə Təhsil Nazirliyinin “Ümumtəhsil məktəb şagirdlərinin mütaliə vərdişlərinin təkmilləşdirilməsi və onlarda mütaliə mədəniyyətinin formalaşdırılması ilə bağlı tədbirlər barədə” əmrində nəzərdə tutulan vəzifələrin icrasına xidmət edir.

ADMİU bədii qiraət müsabiqəsi keçirir

2019-cu ilin ölkəmizdə “Nəsimi ili” elan edilməsi ilə bağlı Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində tədbirlər planı hazırlanıb.

Tədbirlər planına uyğun olaraq, 2-17 aprel tarixlərində ADMİU-da Azərbaycan bədii və fəlsəfi fikrində dərin iz qoymuş mütəfəkkir şair İmadəddin Nəsimiyə həsr olunan “Hüsnü-cəmal, əqli kamal” adlı ali məktəblərarası bədii qiraət müsabiqəsi keçiriləcək.

Aprelin 2-də ADMİU-nun əsas tədris korpusunda müsabiqənin açılış mərasimi olub.

Müəyyən olunmuş şərtlərə əsasən müsabiqəyə Nəsiminin şeirləri və Nəsimi irsinə həsr olunmuş əsərlər təqdim olunub. Müsabiqədə, həmçinin, azərbaycanlı tələbələrin Nəsiminin şeirlərini cənabi dildə ifa etməsi də nəzərdə tutulub. Ədalətli rəqabət prinsipinə əməl etmək üçün müsabi-

qədə ADMİU-nun məzunları və tələbələri ilə digər ali məktəb tələbələri müxtəlif nominasiyalar üzrə yarışacaq. 18-27 yaşlı gəncləri əhatə edən müsabiqənin əsas məqsədlərindən biri Nəsimi irsinin müasir humanitar düşüncənin tələbləri kontekstində aktuallığını vurğulanması, milli mədəni-mənəvi dəyərlərin təbliğidir.

Qaliblər seçilmiş şeirin məzmununa uyğun jest və mimikalarından, səs tonundan məqsədyönlü istifadə edilməsi, nitqin aydınlığı, səlisliyi və ifadəliliyi, təqdim etmə bacarığı, ifa üçün ayrılmış vaxta riayət edilməsi kimi meyarlara əsasən müəyyənləşdiriləcək. İki mərhələdən ibarət müsabiqənin yekununda – 20 aprel tarixində Beynəlxalq Muğam Mərkəzində qaliblərin mükafatlandırılması mərasimi və qala konsert baş tutacaq. I, II, III yerlərin sahiblərinə diplom və pul mükafatı verilecək.

“Yaşıl məktəb” layihəsinə start verilir

Təhsil Nazirliyi Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə birgə aprelin 8-dən “Yaşıl məktəb” aksiyasına start verir.

Aksiya çərçivəsində ölkənin regionlarında yerləşən bütün ümumtəhsil, ali və orta ixtisas, peşə məktəbləri və məktəbdən-kənar təhsil müəssisələrinin ərazilərində ya-

şllaşdırma işləri aparılacaq.

“Yaşıl məktəb” aksiyasının məqsədi ətraf mühitin qorunması, şagird və tələbələrdə təbiətə qayğı hissini, ekoloji mədəniyyəti və maarifləndirməni inkişaf etdirmək, onların sağlamlığının qayğısına qalmasıdır.

Aksiya aprelin sonunadək davam edəcək.

Gənc ixtiraçıların ABŞ-da özünü göstərməsi zamanı yetişib

Oruc MUSTAFAYEV

Şagirdlərin istedad və bacarıqlarının üzə çıxarılması, onların elmi tədqiqatçılığa stimullaşdırılmasında ölkəmizdə artıq önənəyə çevrilmiş “Sabahın alimləri” müsabiqəsinin böyük əhəmiyyəti var. Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə keçirilən “Sabahın alimləri” müsabiqəsinin miqyası ildən-ilə genişlənməkdədir. Təhsil naziri Ceyhun Bayramovun müvafiq əmrinə uyğun olaraq ölkəmizi ABŞ-ın Arizona ştatındakı Finiks şəhərində mayın 12-17-si tarixlərində keçiriləcək Intel ISEF – Beynəlxalq Elm və Mühəndislik Sərgisində təmsil edəcək qaliblər artıq məlumdur. Final mərhələsi yaxınlaşdıqca dünyanın 70-dən artıq ölkəsinin təmsil olunacağı elm yarışına diqqət hər gün artmaqdadır.

Azərbaycanın gənc ixtiraçıları ABŞ-da qalib gələ biləcəkmə? Müsabiqənin qaliblərindən olan “Rainergy” və “PictoFy” layihələrinin mentoru Leyla Tağızadə ilə söhbətimizdə “Sabahın alimləri” və şagirdlərimiz üçün maraqlı olacaq məsələlərə aydınlıq gətirməyə çalışdıq.

- Bütün dünyada şagirdlərin elmi tədqiqatlara axını var. Bunu nə ilə izah edirsiniz?

- Son zamanlar texnologiyalar və innovasiyalarla zəngin dünyada böyük 4-cü sənaye inqilabı baş verir. Bu, o deməkdir ki, texnologiyalar bütün sahələrə nüfuz edir. Özünü qarşı tələbkar olan bir şəxs kimi mən də həmişə innovasiyalardan xəbərdar olmağa çalışmışam. İnnovasiyalardan öz sahəmdə istifadə etməkdən əlavə, qarşıma belə bir məqsəd də qoydum ki, nədən bu innovasiyaları biz özümüz yaratmırıq? Beləliklə, mən 4 il əvvəl startap aləminə qatıldım. Sosial İnnovasiya Laboratoriyasının həmtəsisçisi oldum. Biz iki il ərzində 1400-ə yaxın məzun sahibkar hazırladıq. Məzunlar 100-ə yaxın startap yaradıblar ki, onlardan 16-sı 9 beynəlxalq proqramda iştirak edib. Hazırda onların arasında İngiltərədə öz biznesini quranlar var. Bizim proqramın məzunları ötən il kreativ biznes layihəsində 1-ci yerin sahibi olub, Danimarkada Qlobal finalda iştirak üçün vəsiqə qazandı. Azərbaycana səs salmış “Rainergy” layihəsində Reyhan və Zəhranın mentoru mən olmuşam. Bizim məzunlar arasında İngiltərədə fəaliyyət göstərən bir startapımız var, akselerasiya proqramına layiq görüldü, vulkan tozu əsasında katalizator hazırlayır. Startapçılarımız çoxdur, onların arasında ABŞ-da fəaliyyət göstərən “Uvba”-nı göstərmək olar.

- “Sabahın alimləri” müsabiqəsinin bulki natiçələrini necə qiymətləndirirsiniz?

- Çox yüksək. “Sabahın alimləri” müsabiqəsində müşahidə etdiyim ən mühüm tendensiyalardan biri odur ki, layihəyə müraciət edən şagirdlərin, eləcə də layihələrin sayı ildən-ilə artmaqdadır. Təqdim olunan layihələrin keyfiyyətində də kifayət qədər müsbət dəyişikliklər var. Mən ikinci ildir ki, “Sabahın alimləri” müsabiqəsində elmi rəhbər kimi iştirak edirəm. Ötən il bizim komandamız tibb layihəsi ilə təmsil olundu. Layihəmiz beynəlxalq idarə oluna bilən interfeyslə bağlı idi. Bu, nədir? Düşünmə vasitəsilə əşyaları hərəkətə gətirmək, məsələn, işığı yandırmaq, söndürmək, kompüterini idarə etmək mümkündür. Düşüncənin köməyi ilə işləyən interfeysin prototipini uşaqlar ötən il “Sabahın alimləri” müsabiqəsində nümayiş etdirdilər. Bu, böyük rezonansa səbəb oldu. Nəticədə IX sinifdə oxuyan şagirdlərimiz Ayan Abdulova və Nəsimə Məmmədova tibb üzrə 1-ci yeri tutdular. Bulki müsabiqədə bizim 3 layihəmiz qalib oldu. Biri kimya sahəsinə aid “Termo-North” layihəsi idi. Bu, parafin əsaslı yeni nesil antifrizdir. Avtomobil mühərrikinin aşağı temperaturalarda donmaqdan qoruyur, neft əsaslı məhsuldu. İkinci layihəmiz “PictoFy” layihəsidir. Bu layihə böyük idman tədbirlərində peşakar fotoqrafların çəkdiyi sevdiniz idmançı və ya komandanın şəkillərini ani olaraq mobil telefonunuza göndərilməsidir. Onlar kompüter mühəndisliyi üzrə II yerə layiq görüldülər. Eyni zamanda mənim mentor olduğum “Rainergy” layihəsi də I yeri tutdu.

“ABŞ-a gedən layihələr üzərində mütləq işlənilməlidir”

- Qalib layihələr ABŞ-da uğur qazana biləcəkmə?

- “Sabahın alimləri” müsabiqəsində ölkəmizi ABŞ-da təmsil edəcək layihələr artıq bəllidir. Onların arasında “Rainergy” də var. “Rainergy” layihəsi üzərində işləri davam etdirmək lazımdır ki, Amerikada özünü, ölkəmizi layiqincə təmsil edə bilsin. Yəni, komanda işi qurulmalıdır, hazırda komandada 2 nəfər var. Orada ixtisaslı mühəndislərin olması mütləqdir. Eyni zamanda, çox güclü biznes-plan hazırlanmalıdır. Çünki ABŞ-da təqdim olunan layihələrin yalnız elmi konsepsiyası yox, həm də verəcəyi iqtisadi səmərə qiymətləndirilir. Yəni bu layihə sabah iqtisadi cəhətdən nə dərəcədə səmərəli olacaq. Əgər təqdim olunan layihənin biznes planı, iqtisadi səmərəliliyini sübut edənlər hesablamalar yoxdursa, onun ABŞ-da yer tutması çox çətin olur. Bu baxımdan, ABŞ-a gedən layihələr üzərində mütləq işlənilməlidir. Müsabiqədə iştirak edən bir elmi rəhbər kimi tövsiyə edə bilərəm ki, seçilən layihələr üzərində işlər ciddi şəkildə davam etdirilsin. Bu müsabiqə layihələrə məşurluq gətirir, ancaq bu ajiotajın arxasında real bir işin olub-olmadığını sübut edə biləcək elmi araşdırmalar və möhkəm elmi konsepsiya olmalıdır ki, siz tədqiqat işinizi ABŞ-da layiqincə təqdim edə bilərsiniz. Çünki bu layihələr ancaq burada tanınır, xaricdə onları heç kim tanımır. Mövzunu doğrultmaq üçün elmi əsaslandırılmış konsepsiyanın olması vacibdir.

- Elmi konsepsiyanın hazırlanmasında alimlərimizin rolunu necə qiymətləndirirsiniz?

- Bizim kifayət qədər güclü akademik bazamız, universitetlərimizdə güclü professorlarımız, elmi rəhbərlər var. Şagirdlərimiz onlarla işləsələr, kifayətdir. Uşaqlardan tələb olunan odur ki, layihələrinə ciddi yanaşsınlar. Təəssüflə deməliyəm ki, bəziləri sadəcə olaraq xarici görmək naminə gedirlər, müsabiqədə yer tutub-tutmamaq onlar üçün o qədər vacib olmur. Ancaq əgər gedirlərsə, uğurlu iş ortaya qoymalıdır. Azərbaycanda artıq 8-ci dəfədir ki, “Sabahın alimləri” müsabiqəsi keçirilir. ABŞ-da final mərhələsində isə ölkəmiz bu vaxta qədər yer tuta bilməyib. Yalnız ayrı-ayrı mövzular üzrə mükafatlar almışıq. Məncə, artıq zaman yetişib. Azərbaycanın ABŞ-da özünü göstərməsi zamanı yetişib. Bu baxımdan, Amerikaya gedən komandalara izah etmək lazımdır ki, oraya ölkəmizi layiq şəkildə təmsil etmək naminə gedirsiniz və layihələr üzərində ciddi surətdə işləmək lazımdır.

- ABŞ-da qaliblərin seçim mühiti necədir?

- Olduqca çətin. Siz təsəvvür edin, Amerikaya dünyanın 70-dən artıq ölkəsinin komandaları gəlir. Hər bir ölkə müsabiqəyə özünün ən yaxşılarının yaxşısını seçib göndərir və onlarla rəqabət aparmaq çox

Leyla Tağızadə: “Layihələrin yalnız elmi konsepsiyası yox, həm də verəcəyi iqtisadi səmərə qiymətləndirilir”

çətin. Layihələr ancaq öz ölkələrində tanınır, ABŞ-da onları heç kim tanımır, münisiflər üçün hamı eynidir. Komandalar üçün birinci növbədə təqdimat etmək qabiliyyəti olmalıdır, bu, birinci şərt. İkinci, suallara arxayın, tam hazırlıqla cavab verməlidirlər. Üçüncüsü, layihənin elmi konsepti tam işlənmiş, əsaslandırılmış olmalıdır. Elmi əsaslandırma kifayət qədər yüksək olmalıdır ki, münisiflər tərəfindən yüksək qiymət alsın. Dördüncüsü, layihələr iqtisadi səmərəlilik cəhətdən qiymətləndirilir, əgər layihə iqtisadi cəhətdən uğurlu deyilsə, yer tutması böyük sual altındadır. Bütün layihələr bu 4 istiqamət üzrə qiymətləndirilir və ümumi məcmuda layihəyə yer verilir.

- Fərqli ölkələrdən fərqli mövzular. Şagirdlər Intel ISEF-ə ən çox hansı mövzulara layihə təqdim edirlər?

- Təbii ki, hər bir ölkə üçün xarakterik tədqiqat sahələri var. Məsələn, ABŞ hazırda süni intellekt, əşyaların interneti ilə məş-

mənfi münasibət bəsləmirəm. Baxın, XX əsrin əvvəllərində avtomobillərin ixtira olunduğu dövrə qayıdaq. Avtomobil nəyi əvəz etdi: atı. Ata qulluq edən bir işçi qüvvəsi də vardı. Faytonları sürən insanlar da vardı. Əgər ata qulluq edən insanların iş yerlərini itirməsi baxımından avtomobili rədd etsəydilər, onda indiki inkişaf da ola bilməzdi. Mən belə deyirdim: gələcəkdə 2 cür iş olacaq: biri süni intellektə əmr edən, ikincisi isə süni intellektin əmrinə yerinə yetirən insanlar. Bu baxımdan köhnə işlər məhvə məhkumdur, ancaq insanlardan tələb olunacaq ki, zamanın tələbinə uyğun olaraq yeni biliklər, yeni imkanlar, vərdişlər qazansınlar, süni intellekt əsrinin peşələrinə yiyələnsinlər. Transformasiya baş verəcək. Köhnə iş yerləri sıradan çıxacaq, yeniləri yaranacaq. Süni intellektin həyatımıza daxil olması ilə yeni peşələr, yeni iş yerləri formalaşacaq. Süni intellekt əsrində rəqabətə davam gətirmək üçün sadəcə olaraq yeni bacarıq və peşələrə yiyələnmək lazımdır.

dan asılılıq xəstəlik pozuntusu kimi qəbul edilir. Yəni, mobil telefon, digər elektron qurğular və qadjetlərdən asılılıq artıq davranış pozuntusu kimi xəstəliklər sırasına daxil edilib. Təəssüflər olsun ki, onun müalicəsini heç kim fikirləşə bilməyib, çünki yeni fenomendir. Onun qabağını dərmanla yox, uşaqlarınızla daha çox ünsiyyətdə olmaqla özünü ala bilərsiniz. Onlar da telefona bir o qədər qaçmazlar. Burada yəni də valideynlərin səhvi var. Uşaqlar ağılmasını deyər, əllərinə telefon verir. Böyüyəndən sonra isə artıq uşaq bizimlə deyil, telefonla ünsiyyət qurmaq istəyir. Virtual aləmdə olan həmyaşdılarla ünsiyyətə alışır və özünə qapanır. Uşaqlarla daha çox özümüzü ünsiyyətdə olmalıyıq. Yəni valideynlə ünsiyyəti heç bir mobil qurğu əvəz edə bilməz. Əgər bu məqamlara diqqət edilsə, onlarda telefonlardan asılılıq yaranmaz. Mobil telefonlar əvəzinə uşaqları idmana, məsələn, futbola, velosiped sürməyə altdırmaq lazımdır. Belə olarsa, uşaqlardan texnologiyalardan ifrat asılılıq olmaz.

- İndiki şagird, indiki müəllim. Onların münasibəti barədə nə deyə bilərsiniz?

- İndiki şəraitə nəzər əlsək, müəllim və şagirdlər, əlbəttə ki, birmənalı olaraq deyisiblər. Dəyişməyə də bilməzlər, çünki mühit, zaman dəyişib, informasiyanın ani sürətlə yayıldığı dövrdə yaşayırdıq. İnformasiyanın bir məkandan digərinə yayılması üçün əvvəllər günlər tələb olunurdusa, indi 2 saniyə bəs edir. İndi şagirdlər müəllimə qarşı daha tələbkar, bir az da təkəbbürlü olublar. Şagirdlər onlara qarşı hörmətsizlik edən müəllimlərə qarşı dözmək istəmirlər. Ona görə də indiki müəllim şagirdinə özündən aşağı bir insan kimi yox, bərabər səviyyəli bir insan kimi hörmət bəsləməlidir. İndiki şagirdlərin tələbləri 20-30 il bundan əvvəlki şagirdlərinkindən qat-qat üstündür. Onlar özlərinə qarşı daha çox hörmət, diqqət, müəllimlərdən daha çox bilik tələb edirlər.

- Təhsilin həyatımızda rolunu necə qiymətləndirirsiniz?

- Əlbəttə ki, uğurlarımız təhsil və müəllimlərimizdən başlayır. İnsan insan, şəxsiyyət edən onun müəllimləridir. Çox xoşbəxtəm ki, Sumqayıtdakı Təbiət Elmləri Təmayüllü Gimnaziyasının məzunuyam. Bizim direktorumuz Nizami müəllim olub. Çox güclü müəllimlərdən dərs almışam. Onlar həqiqətən də elmin sirlərini, bilikləri beynimizə yeridiblər. Hər bir insanın uğurunda müəllimin 50 faiz payı var. İnsanlar uğur qazandıqda, təəssüflər olsun ki, müəllimlər arxa planda qalır. Hesab edirəm ki, hər bir insan uğurlarına görə müəlliminə borcludur. Dünyagörüşümüzün formalaşmasında, şəxsiyyət kimi yetişməyimizdə müəllimin əvəzənilməz rolu var. Biz özümüz də böyüyüb gələcək nəslin müəlliminə çevrilə bilərik. Mən də çalışıram ki, gənclərə bu yöndə öz töhfələrimi verim. Bu, şöhrət qazanmaq deyil, yalnız insanlara kömək etmək məqsədi daşıyır. Dərs deməkdən əvvəl motivasiya da böyük əhəmiyyət daşıyır. Yəni müəllim şagirdinə təkcə bilik yox, həm də motivasiya verir, bunun iqtidat effekti olur. Müəllim öz sözlərinə, dediyi hər sözün məsuliyyətinə fikir verməlidir. Çünki məktəb yaşlarından insanlar çox həssas olurlar. Hətta deyilən hər bir söz ömürboyu insan psixologiyasında iz qoya, hətta özünə inamsızlığın yaranmasına səbəb ola bilər. Buna görə də bilikdən əlavə, müəllimin motivasiyaedici rolu da əhəmiyyəti var.

Bizim kifayət qədər güclü akademik bazamız, universitetlərimizdə güclü professorlarımız, elmi rəhbərlər var. Şagirdlərimiz onlarla işləsələr, kifayətdir. Uşaqlardan tələb olunan odur ki, layihələrinə ciddi yanaşsınlar. Təəssüflə deməliyəm ki, bəziləri sadəcə olaraq xarici görmək naminə gedirlər, müsabiqədə yer tutub-tutmamaq onlar üçün o qədər vacib olmur. Ancaq əgər gedirlərsə, uğurlu iş ortaya qoymalıdır. Azərbaycanda artıq 8-ci dəfədir ki, “Sabahın alimləri” müsabiqəsi keçirilir.

hurdur. Bu sahədə tədqiqatlar müsabiqədə birinci dərəcəli əhəmiyyət qazanır. Süni intellekt mövzusu isə hazırda sıçrayış istiqamətlərdən biridir. Layihəinizdə süni intellektlə bağlı tədqiqatlara yer verməyinizsə, müsabiqədə sizə böyük üstünlük qazandıracaq. Ancaq hər bir ölkənin öz ənənəvi tədqiqat sahələri var. Məsələn, Azərbaycan ənənəvi olaraq kimya, neft, kənd təsərrüfatı sahələrində tədqiqatlarla ilə tanınan bir ölkədir. Bu sahələrdə bizim əldə etdiyimiz nəticələr Amerikanın əldə etdiyi nəticələrdən qat-qat yüksəkdir. Eləcə də neft sənayesində yeni maddələrin sintezində, kimya mühəndisliyi və kənd təsərrüfatı sahələrində. Mən həmişə startaplara məsləhət görürəm ki, hər dəfə xaricə gedəndə ölkəmizin ənənəvi sahələrinə dair tədqiqatları ilə gətinlər. Bu mövzularda layihələrinin olması onlara daha çox şans qazandırır. Təbii ki, Amerikanın süni intellekt və kibernetika üzrə layihələri bizimkilərdən üstün olacaq. Çünki bu sahələr ənənəvi olaraq bizdə inkişaf etməyib. Yəni bunu qəbul etmək lazımdır ki, biz kompüter mühəndisliyi sahəsində kifayət qədər geridəyik. Onların bu sahədə mühəndisləri bizimkilərdən üstündür. Bizdə kifayət qədər istedad var, ancaq iş istedadlı insanlarla qurtarmır, gərək universitetlərdə aparılan son tədqiqatlarda öndə olmağa çalışsaq. Bu mənada bizim ənənəvi sahələrdə özümüzü göstərməkdə şansımız çoxdur.

“Yeni bacarıq və peşələrə yiyələnmək lazımdır”

- “Sabahın alimləri” həm də bizim fokuslanmalı olduğumuz tədqiqat sahələrini üzə çıxardı. Süni intellektdən bəhs etdiniz. Süni intellektin insanı əvəz etməsi barədə proqnozlara münasibətiniz?

- Hazırda süni intellektin insanları əvəz etməsinə dair qorxunc proqnozlar verirlər. Yəni insanlar işsiz qalacaq, qlobal işsizlik baş verəcək. Əslində, mən buna o qədər də

“Valideynlə ünsiyyəti heç bir mobil qurğu əvəz edə bilməz”

- Uşaqlar üçün texnoloji qurğulardan istifadənin bəlli bir norması varmı?

- Əlbəttə ki, texnologiyalardan bəlli normada istifadə olunmalıdır. Xüsusən də uşaq yaşlarından mobil telefonlardan asılılıq yaranır. Xəstəliklərin Ümumdünya Təsnifatının 11-ci buraxılışında artıq telefonlar-

Orta məktəbdə əsərin dilinin bədiilik baxımından öyrənilməsi

Dili bədiiləşdirən qaydalardan istifadə diqqət mərkəzində olmalıdır

Şəhla FƏTƏLİYEVƏ,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru,
Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunun dosenti

Bədii əsərlərin dilinin orta məktəbdə öyrənilməsinə yüksək səviyyədə təşkil etməyin şərti bu problemin elmi-nəzəri cəhətdən aydınlaşdırılması, bədii dil anlayışının məzmununun şərh olunmasıdır. Yalnız bədii dilin əsas komponentləri müəyyənləşdirilib sistemə salındıqdan sonra onun hansı cəhətlərini orta məktəbdə öyrətmək və digər metodiki məsələləri qarşıya qoyub həll etmək olar.

Bəs bədii dil nə deməkdir? Bu anlayışın məzmunu nədən ibarətdir? Əvvəla, qeyd etmək lazımdır ki, elmi ədəbiyyatda bədii dil termini ilə yanaşı, bir sıra digər sözlər sinonim kimi işlədilir və çox zaman onların məzmununa fərq qoyulmur. Həmin sözlər bunlardır: bədii dil, bədii üslub, poetik dil, obrazlı dil, bədii nitq, ədəbi əsərin dili.

Biz tədris prosesində qarşıya qoyduğumuz məqsəddən asılı olaraq yalnız bədii dil termini üzərində dayanmaq istəyirik. Çünki tədrisin prosesi zamanı ədəbi əsərin dili məhz bu anlayışla sıx bağlıdır.

Bizə məlum olduğu kimi ədəbi dil anlayışının məzmunu, hər şeydən əvvəl, bu birləşməyə daxil olan sözlərin mənası ilə sıx əlaqəlidir. Məhz bu səbəblərin tədris zamanı həmin sözlərin birləşmə daxilindəki məzmununu aydınlaşdırmaq lazım gəlir. Bədii dil birləşməsi dilin bütün materiallarına və xüsusiyyətlərinə münasibətdə ayrı-seçkilik qoymur: onların hamısından bədiilik yaratmaq məqsədilə istifadə oluna bilər. Bədii dil anlayışının məzmununa diqqət yetirsək görərik ki, bura sərəstliq və

emosionalliq kimi xassələr daxildir. Başqa üslublardan fərqli olaraq bədii dildə sərəstliq obyektin xarakterik konkret cəhətinin ifadəsinə, obyektin “portretini” yaratmağa xidmət edir.

Şagirdlərdə bədii dil anlayışı həm yazılı, həm də şifahi nitqdə özünü büruzə verir. Bu ünsürlər təxminən aşağıdakılardan ibarətdir:

1. Səslər
2. Sözlər
3. İfadələr
4. Struktur qaydalar, normativlər
5. İntonasiya

Bədii dil çox geniş anlayışdır. O, bütün dövrlərdə söz ustalarının müxtəlif forma və janrlarda yaratdığı ədəbi əsərlərin dilini, habelə adamların təsirli danışq zamanı istifadə etdikləri ünsür və xassələr

sistemini əhatə edir. Bu anlayışa onunla tabelilik münasibətində olan bir çox məfhumlar daxildir. Həmin tabe məfhumlar bədii dilə müxtəlif baxımdan yanaşılması, yaxud onunun ayrı-ayrı cəhətlərini müəyyən mövqedən izahı ilə əlaqədar işlədilir. Bədii dil ilə əlaqədar olan aşağıdakı məfhumları qeyd etmək olar: müəyyən üslubun dili: müəyyən yazıcının dili, konkret əsərin dili, konkret obrazın dili və s. Bu məfhumların hər birinin özünəməxsus cəhətləri, xüsusiyyətləri var. Göründüyü kimi, bədii dilə dair biliklərin həcmi çox genişdir.

Orta məktəbin ayrı-ayrı mərhələlərində bu anlayışlardan bəzilərinin öyrənilməsinə geniş yer verilir, digərlərinə isə az. Məsələn, V-VIII siniflərdə nəzm, nəsr və dram əsərlərinin dili, konkret əsərin və obrazın dil anlayışlarının öyrənilməsində əsas yer tutur.

Əsərin dilinin ünsürə xassələri qarşıya qoyulan məqsəddən asılı olaraq müxtəlif baxımdan izah oluna bilər. Ədəbiyyat dərslərində bədii əsərlərin dilinin təhlilində, şübhəsiz ki, bədii baxımdan izahlar üstünlük təşkil edir. Bununla birlikdə, dilçilik elminə aid cəhətlərin də izahı, öyrənilməsi son dərəcə vacibdir. Çünki bunları bilmədən bədii xassələri duymaq, başa düşmək çətindir.

Əgər yuxarıda deyilənləri nə-

zərə alsaq, orta məktəbdə ədəbi əsərlərin dilinin, yaxud bədii dilin öyrənilməsinə aşağıdakı cəhətləri daxil edə bilərik:

1. Yazıcının hansı dil mənələrindən istifadə etməsi (ümum-xalq dili, şifahi ədəbiyyat, yazılı ədəbiyyat, əcnəbi söz və ifadələr və s.).
2. Çətin söz və ifadələrin izahı (buraya həm lüğəvi mənası anlaşılmayan, həm də sözlü mənası çətin başa düşülən söz və ifadələr daxildir).
3. Dili bədiiləşdirən qaydaların izahı.
4. Dünyagörüşündən, yaradıcılıq metodundan və fərdi üslubundan asılı olaraq yazıcının dildən necə istifadə etməsi.
5. Ayrı-ayrı janrlardan, növlərdən asılı olaraq əsərin dil xüsusiyyətlərinin izahı.

Bununla belə, dili bədiiləşdirən qaydalardan necə istifadə olunması məsələsi bədii əsərlərin dilinin mahiyyətinin əsasını təşkil edir və bədii əsərin dilinin ən mühüm əlaməti hesab edilə bilər. Buna görə də həmin məsələ əksər hallarda diqqət mərkəzində olmalıdır.

Bədii dil mükəmməl sistemdən ibarətdir. Başqa sistemlər kimi,

onun da ümumi və xüsusi cəhətləri, xassələri, növ və cinsləri vardır. Ümumi xassələrdən biri budur ki, bədii dilin yaranmasında iştirak edən bütün ünsürlər (söz, ifadə, intonasiya vasitələri və s.) nominal mənadan başqa əlavə məzmunla dolğunlaşır.

Yeri gəlmişkən, dil ünsürünün (sözün, ifadənin) mənası və dil ünsürünün məzmunu terminləri arasındakı fərq izah etmək lazımdır. Sözün mənası zənginləşib dedikdə anlaşılmalıdır ki, sözün bildirdiyi obyektin əhatə dairəsi genişləmişdir. Məsələn, ümumişlək sözlər termin kimi işləndikdə onların mənası dolğunlaşmış olur. Əgər biz su sözünü adi məişət danışığında işlədiriksə, məsələn, su içdim, su söz həyatda olan bir əşyanı bildirir. Vəssalam. Lakin su sözünü kimya elminə aid söhbətlərdə işlədiriksə, məsələn, bütün bitkilərin tərkibində su var, bu zaman həmin söz müəyyən əşyanı bildirməkdən əlavə, onun tərkibini, digər maddələr arasında tutduğu mövqeyi də əks etdirir. Sözün məzmunu genişləmişdir dedikdə aydın olur ki, söz mənaca zənginləşməkdən əlavə hiss ilə də dolğunlaşmışdır. Sözün hiss ilə dolğunlaşması isə danışmanın obyektə münasibəti ilə əlaqədardır.

Yanımda balası, yağış gölündən Əyilib su içir bir ana ceyran.
(S.Vurğun. “Ceyran”)

Bu misalda “əyilib su içir bir ana ceyran” ifadəsindəki su sözü maye-ni bildirməkdən əlavə, təmizlik, sakitlik, aydınlıq, gözəllik kimi məzmun çalarını da ifadə edir. Bu söz ceyranın vəziyyətini də əks etdirib onun gözəlliyini, xoşhəlliyini təməmləyir.

Sözün mənə cəhəti məntiqi, məzmun cəhəti isə əsasən bədii təfəkkürlə bağlıdır. Lakin burada mənə ilə məzmun bir-birinə zidd deyil, onlar bir-birilə sıx bağlıdır. Məzmun daha genişdir, o mənəni də özündə əks etdirir.

Sözün, ifadənin, intonasiyanın məzmunca dolğunlaşmasını bütün janrlarda (lirik, epik və dramatik əsərlərdə) müşahidə etmək olar. Lakin onların hər birində bu xassə özünəməxsus qaydada, spesifik formalarda təzahür edir.

Bütün bu sadələşdirmə və təxəvvülmə məsələlərin orta məktəbin tədris prosesində öz əksini gətirməyə tapması daha da məqsəduyğun olardı. Ədəbiyyat dərslərinin tədris prosesində əldə edilən uğurlu nəticələr məhz bu cür tədris üsulları ilə müvəffəqiyyət qazana bilər.

Modul təlimlərdə təlim materiallarından istifadə və səmərəli mühitin təşkili

Hikmət CAMALOV,
Abşeron-Ceyranbatan Peşə Liseyinin
ixtisas fənn müəllimi, peşə hazırlığı
üzrə metodkomissiya sədri

Səriştələrə əsaslanan peşə-təhsil texnologiyaları dərş vəsaitləri ilə yanaşı əlavə təlim materiallarının hazırlanmasını tələb edir. Bu tip materiallara nümunə olaraq təlim tapşırıqlarını, təlim üçün nəzərdə tutulan nəzəri materialları, məlumatlandırıcı materialları, işlənəcək layihələrin təsvirlərini, slaydları, videomaterialları və s. göstərmək olar. Lazımi təlim materiallarının olması tələbələrin müvəffəqiyyət qazanmalarında ən vacib amillərdən biridir. Öyrənənlərə həmin materialların əldə edilməsi həmişə əlçatan olmalı və onlara bu materiallardan istifadə üçün geniş imkanlar yaradılmalıdır. Bütün təlim materialları iki nüsxədən ibarət hazırlanmalıdır. Onlardan biri tələbələrin istifadəsi üçün nəzərdə tutulmalı, digəri isə təlim materiallarından istifadəyə nəzarət qovluğunda saxlanılmalıdır.

Təlim materialları aşağıdakı tələblərə cavab verməlidir:

- * modul tapşırıqlarının və fəaliyyətlərin ardıcılığının modul spesifikasiyasına uyğun olunması;
- * materiallarda verilmiş ifadələr və şərhlər aydın başa düşülən və dəqiq olmalıdır;
- * materiallarda müxtəliflik və fərqliliyin olması təmin edilməlidir;
- * materialların tərtibatı cəlbedici olmalı və yaxşı dizayn olunmalıdır;
- * materiallardan istifadə asan olmalıdır.

Təlim materialları qovluğuna mütləq qaydada nəzəri materiallar daxil edilməlidir. Bu materiallarda tələbələrə öyrəndiklərinə dair bacarıqların aşılması üçün məzmun dərç edilmiş paylama materialları əksini tapmalıdır. Bütün nəzəri tə-

lim materiallarının struktur tərkibi imkan verməlidir ki, tələbələrin öyrənməyə motivasiyaları yüksəlsin, digər alternativ mənbələrdən istifadə üçün axtarışlara az ehtiyacları qalsın, məlumatların mənimsənilməsi və istifadəsi tələbələr üçün daha əlçatan olsun.

Təlim materiallarının əsas funksiyalarına aşağıdakıları aid etmək olar:

- * faktların mütəşəkkil və ardıcıl şəkildə təqdim edilməsi;
- * tələbələrin fəaliyyətinin stimullaşdırılması;
- * nəzəri biliklərin izahının verilməsi;
- * təlimlərdə tələbələrin fəaliyyəti zamanı tədqiq olunanların təlim materiallarında konkret nümunələrlə verilməsi (məsələn, elektrik naqillərindən cərəyan keçərkən orada

Təlim mühiti kurikulum tapşırıqlarına və istehsalatın tələblərinə uyğun yaradılmalıdır

baş verən prosesləri bilmək avtomobilin elektrik avadanlığının təmirçilərinə nə üçün lazımdır?;

* təlim müxtəlif texniki vasitələrlə təchiz edilməlidir.

Yeni təlim materiallarının hazırlanması geniş əməkətutumlu, insan və vaxt resurslarının kifayət qədər tələb edildiyi bir prosesdir. Ona görə də modularda təlim materiallarının hazırlanması üçün tələb olunan materialların müəyyən edilməsinə yardımçı ola biləcək tədris və metodiki materialların bir yerə toplanmasından başlanılmalıdır. Bundan sonra xüsusi bir modulun mənimsənilməsinin effektivliyini və keyfiyyətini təmin etmək üçün əlavə, yarıdımçı materialların hazırlanması işləri yerinə yetirilməlidir. Bütün materiallar praktik bacarıqların tələbələr tərəfindən fərdi və qrup şəklində öyrənilməsi üçün uyğunlaşdırılmalı, bundan sonra bu materiallardan istifadəyə dair dəqiq təlimatlar işlənilməlidir.

Modul təlimlərinə öyrənməni əlçatan etməkdən ötrü və təlimlərdə istifadə üçün təlim materiallarını işəgötürən müəssisələrdə təlimlərin keçirildiyi dövrdə istifadə edilən sənədlərin, müxtəlif formaların və blankların nümunələrinə daxil edilməlidir.

Praktik və nəzəri komponentlərin inteqrasiyası zamanı təhsilalanların praktik bacarıqlarını inkişaf et-

dirməkdən ötrü təlimlərdə müxtəlif məzmunlu praktik tapşırıqlar, layihə işləri və s. bu kimi işlər yer almalıdır. Tapşırıqlar təlim materiallarının bir hissəsi hesab edilməli və təlimdə tələb olunan müvafiq prinsiplərə uyğun tərtib olunmalıdır. Tapşırıqlarda nəzərdə tutulan bütün addımlar tələbələrin moduldan və modulun ayrı-ayrı təlim nəticələrindən öyrəndiklərinə dair praktik bacarıqlarının miqyasının tədricən genişlənməsini təmin etməlidir.

Təlimlərin müsbət nəticəyönlümlülüyünə təsir edən çoxsaylı amillərdən biri də əlverişli təlim mühitinin yaradılmasıdır. Təlimlər zamanı elə mühit yaradılmalıdır ki, öyrənənlər təlim prosesində özlərini tam sərbəst hiss etsinlər, müzakirə olunan məsələlər haqda öz fikirlərini və ideyalarını bildirməkdən çəkinməsinlər.

Bu deyilənlərə nail olmaqdan ötrü öyrənənlər təlimin gedişində maksimum sayda çalışmalı, müxtəlif təlim üsullarından və metodlarından istifadəyə geniş yer verməli və öyrənənlərin verdikləri sualları onların başa düşəcəkləri tərzdə cavablandırmalıdır.

Modulların təlim nəticələrinin praktik fəaliyyətlə öyrədilən hissəsi tələbələrə bir çox bacarıqlar: kollektivdə birgə işləməyi, müxtəlif saytərkibli qruplarda ümumi işin icraçılardan biri olmağı və işləri ye-

rinə yetirərkən özünə inanmağı və tam sərbəst olmağı aşılayır. Ona görə də müəllim öyrənənlər üçün aşağıda qeyd olunan şərtlərə uyğun şəraiti təşkil etməlidir:

- * öyrənənlərin müəllimlə vizual əlaqə imkanı;
 - * qrup şəklində fəaliyyət göstərmək imkanı;
 - * iş yerində rahat hərəkət etmək imkanı;
 - * öyrənənlərə səriştələrini inkişaf etdirmək imkanı;
 - * təhlükəsizlik imkanı.
- Öyrənənlər üçün yaradılan təlim mühiti o zaman mükəmməl nəticə verə bilər ki, bu mühit kurikulum tapşırıqlarına və istehsalatın tələblərinə uyğun olsun. Odur ki, praktik təlimlərin keçirildiyi yerlər məşğələnin məqsədindən asılı olaraq bir neçə fəaliyyət zonasına ayrılmalıdır:
- * müəllim və istehsalat təlimi ustası üçün stol və stulla təşkil edilmiş fərdi məsləhətləşmə zonası;
 - * təlim avadanlıqları, iş yerləri, lazımi materiallarla və s. təchiz edilmiş praktik fəaliyyətlərin yerinə yetirildiyi zona;
 - * öyrənənlərin yerinə yetirəcəkləri tapşırıqlara dair nəzəri materialları mənimsəmələri üçün lazımi təlim vasitələri ilə təmin edilmiş müəllimlərin yerində təlimatlandırılması üçün yaradılan tədris zonası.

Adətən modulun tədrisində müəllim və istehsalat təlimi ustası birlikdə fəaliyyət göstərirlər. Onlar birlikdə çalışırlar və özlərinin fəaliyyətlərinə aid olan aşağıdakı işləri yerinə yetirirlər:

* modulun məqsədini və məramını izah edirlər;

* təlim prosesini təşkil edirlər;

* tapşırıqların texnologiyası ardıcılıqla və standartlara uyğun yerinə yetirilməsinə nəzarət edirlər;

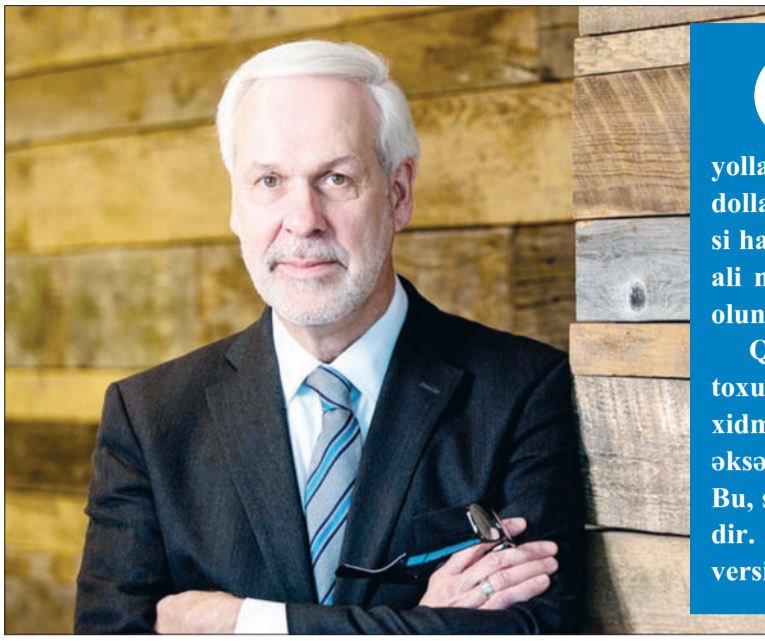
* öyrənənlərə lazımi məsləhətlər verməklə onlara dəstək nümayiş etdirirlər;

* iş zamanı yaranan problemləri tələbələrə birlikdə müzakirə edirlər;

* ümumi xarakterli problemlər və çətinliklər yarandıqda isə əlavə olaraq mini-mühazirə təşkil edirlər.

Sıralamadan da göründüyü kimi müəllimlər öyrənənlərin tapşırıqları fərdi və ya qrupla necə yerinə yetirmələrinə nəzarət edirlər, onlara yerli gəldikcə lazımi tövsiyələr verirlər, tələbələrə veriləcək yeni tapşırıqlar üzərində işləyirlər. Başqa sözlə, onlar tələbələrə modul addımlarını öyrətməklə deyil, eyni zamanda təlim programından irəli gələn tələblərin təkmilləşdirilməsi istiqamətində işlər görürlər.

Təlim mühitinin kifayət səviyyədə mövcud olması öyrənənlərdə peşələrinə dair səriştələrə dərindən yiyələnmə tempini aşılayır ki, onlar praktik təcrübələrin yerinə yetirilməsində əsaslı çətinliklə üzləşməsinlər, rast gəlinən çətinlikləri də onların özləri fərdi qaydada dəf etməyi bacarsınlar.

Cənubi Nyu-Hempşir Universiteti (SNHU) ABŞ-ın onlayn-təhsil sahəsində öndə gedən müasir ali məktəblərindəndir. "Forbes" yazır ki, bu ali məktəb onlayn yolla 135 min nəfərə təhsil verir və tezliklə büdcəsini 1 milyard dollara çatdırmaq niyyətindədir. Düzdür, verilən təhsilin səviyyəsi hamını qane etmir, bununla belə, fakt faktlığında qalmaqdadır: ali məktəb Amerika bazarının ən iri oyunçularından biri hesab olunur.

Qəzetimizin səhifələrində onlayn-təhsil mövzusunda dəfələrlə toxunulub. Bugünkü reallıq belədir ki, Qərbdə məsafədən təhsil xidməti olmayan ali məktəb nüfuzlu sayıla bilməz. Demək olar ki, əksər tanınmış universitetlərin onlayn-təhsil kursları mövcuddur. Bu, sadəcə nüfuz və reputasiya məsələsi deyil, həm də bir biznesdir. Onlayn-təhsilin biznes olduğunu Cənubi Nyu-Hempşir Universiteti bütün çıpaqlığı ilə sübut edir.

Onlayn təhsil bazarı

Rüstəm QARAXANLI

Tikiş fabrikində ali məktəb

İnanmayacaqsınız, ancaq bu universitet köhnə tikiş fabrikinin binasında "məskunlaşmış". Universitetdə səsli-küylü tələbələrini görmək istəyəcəksinizsə, əbəs yerə cəhd etməyin. Tələbə nə görür? Görmə biləcəyiniz mənzərə yalnız bu ola bilər: Mançester şəhərciyinin yaxınlığındakı Marrimək çayının sahilində yerləşən köhnə fabrikin içində sıra ilə düzülmiş boz kabinələr. Universitet müəllimlərinin iş yeri məhz bu kabinələrdir. Nə az, nə çox - düz 1700 müəllim eyni anda dünyanı müxtəlif istiqamətlərinə onlayn-kurs keçirlər. Bu da sizin ali məktəbi! "Bizim məqsədimiz təhsilin "Nordstrom"u (Amerikada yüksək servislə bahalı mallar satan mağazalar şəbəkəsi-red) olmaqdır" - deyər universitetin 61 yaşlı prezidenti Pol Leblan bəyan edir.

Fəhlə miqrant ailəsinin övladı, ingilis dili müəllimi işləmiş Leblan SNHU-nun ikinci dəfə həyata vəsiqə qazanmasının memarıdır. Leblan iki mühüm cəhəti hesabına onlayn-universiteti milyardlıq layihəyə çevrilməyi bacarıb: texnologiyalara maraq və rəqiblərin ən yaxşı cəhətlərini mənimsənilməsi. O, kommersiya kolleclərinin gen-bol istifadə etdikləri reklam kampaniyalarından yararlanmaq siyasəti həyata keçirir. İllik büdcənin təqribən 20%-nin reklama sərf etməsi nəticəsində universitet onlayn-tələbələrini sayını bir neçə dəfə artırmağa müvəffəq olub. SNHU-nun qeyri-ənənəvi demografik siyasəti var: müştərilərin 37%-i 24 yaşdan yuxarı olan amerikalılardır. Onların əksəriyyətinin işi və ailəsi var, bu səbəbdən ənənəvi universitetdə oxuyub kampusda yaşamaqdan, Leblanın təklif etdiyi onlayn-təhsilə üstünlük verirlər. Bu ali məktəbdə saat hesabına dərslər deyən müəllimlərin sayı 6000 nəfərə çatır, hərçənd onların aldığı məvacib ABŞ reallıqları üçün o qədər də böyük məbləğ deyil: bir kursa 2200 dollar.

Leblanın biznes-düsturunda

Universitetə getmədən keyfiyyətli ali savad almaq mümkündürmü?

maddi qazanc təhsilin səviyyəsi amilini üstləyir, məhz buna görə də tələbələrini sayının dayanmadan artırılması qarşıya qoyulmuş hədəfdir. Bu səbəbdəndir ki, ali məktəbə daxil olmaq üçün mövcud tələblər nəinki sətir deyil, bir çoxları, elə bizim üçün də güllüncüdür: məktəbdən verilən attestat ali məktəbə daxil olmaq üçün yetərli sənəd hesab olunur. "Tələbə tələbə deyil, həm də müştəri olmalıdır" - deyər Leblan sözləməyi sevir. Gələcək abituriyentlərin işləri ilə məşğul olan komissiyada 300 müəssisə çalışır. Təsəvvür edin ki, hər hansı potensial tələbə SNHU-ya müraciət edəndən cəmi 5 dəqiqə sonra onunla ünsiyyət girirlər.

Kommersiya baxımından Leblanın layihəsi çox uğurludur. Qiymətlərin 2011-ci ildən bu yana qalxmadığını nəzərə alsaq, bir tələbə üçün 4 illik təhsilin qiyməti təqribən 40 min dollardır. Deyəcəksiniz bahadır, ancaq ali məktəb 24%-lik rentabelliklə işləyir. 2003-cü ildə Leblan universitetin rəhbərliyinə gələndə Cənubi Nyu-Hempşir 2800 tələbəsi olan üçüncü dərəcəli biznes-məktəb idi. İndi isə Amerikanın iri onlayn-ali məktəblərindən biridir. Nəzərdən qaçırmayacağıq ki, büdcəyə heç bir işə daxil olmur, ali məktəb özünün halal qazancı hesabına yaşayır. 2020-ci ilə olan plan belədir: 1 milyard dollarlıq büdcə, 60 milyon dollarlıq gəlir, 300 min tələbə.

İndi gələcək əsas məsələyə - SNHU-nun verdiyi diplomun keçiriliyinə. Universitet nə məzunlarının məşğulluq sahələri, nə də reytinglərdəki yeri ilə öyünə bilməz. İllik reytinglərdə SNHU-nu ABŞ-ın ən nüfuzlu 650 ali məktəbi arasında gördüm deyən yoxdur. Ancaq bu, Leblan üçün dərd deyil: "Mənim üçün əsas məqsəd status pilləkənləri ilə yuxarı dırmaşmaq deyil". Bununla belə, reytingləri kənara qoyub federal hökumətin "College Scorecard" agentliyinin statistikasına baxsaq, görürük ki,

vəziyyət o qədər də ümidsiz deyil. Belə ki, SNHU-nun məzunlarının təhsili bitirdikdən sonra 10 il ərzində orta illik qazancları təqribən 45400 dollardır. Müqayisə üçün qeyd edək ki, Nyu-Hempşir Universitetinin əsas kampusunun məzunlarının bu göstəricisi 51400 dollar təşkil edir. Yəni fərq o qədər də böyük deyil.

Ali təhsildə fermer ruhu

Leblanın uşaqlığı Nyu-Bran-svik yaxınlığındakı Geytons adlı kənddə keçib. Ailəsi kənddə olan 16 fermadan birində yaşayıb. Anası kiçik bostana və bir inəyə baxır, atası isə yaşadıqları yerdən 27 saatlıq yolda olan hərbi bazalardan birində işləyirmiş. Bir müddət sonra əməsinin məsləhəti ilə 4 qardaşı, bir bacısı və valideynləri ilə birlikdə Massachusettsə köçürlər. Atası tikintidə, anası fabrikdə işə düzülür, arxasları imkanlı adamların evini yığırdı. Özünün danışıqına görə, vaxtı olmadığından anası Leblanı yığırdığı evlərin kitabxanalarında oturub, uşaqlar üçün kitablar oxumağı tapşırırmış. Bacı və qardaşlarının müxtəlif sənət arxasınca getmələrinə baxmayaraq, Pol yoldaşları ilə birlikdə Vestfild Kollecinə daxil olur. "Mən qəflətdən təhsilə yeni gözlə baxmağa başladım" - deyən Leblan kollecdə bir semestrə 5 illik ingilis dili kursunu keçməyə müvəffəq olur. Yayda işləyib təhsil haqqını ödəyən P. Leblan 1982-ci ildə Boston Kollecinə ingilis dili üzrə magistr, 8 il sonra isə Massachusetts Universitetində ritorika, kompozisiya və texnologiya üzrə Ph.D dərəcəsinə yiyələnir. Doktor dərəcəsinə o, Springfild Kollecinə dərslər deyərək alıb. Artıq o vaxt dəftər-kitabla dərslər deyən mühafizəkar həmkarlarından fərqli olaraq qulağında sırğa, saçları isə çiyinə düşən Leblan yüksək texnologiyaların pərəstişkarına çevrilmişdi. Müxtəlif konfranslarda çıxış

edən Pol auditoriyayı inandırmağa çalışırdı ki, dərslərinin müəllifləri rəqəmsal texnologiyalara diqqət yetirməlidirlər.

Leblanın məsləhətlərinə ilk reaksiyanı "Houghton Mifflin" verirdi. Nəşriyyat 1993-cü ildə onu işə götürür, Pol isə öz növbəsində sonralar "Google Docs"un ilkin versiyası kimi qələmə verilən softun iş-

Yanaşma dahiyəndir: gəl oxu, təhsil haqqını biz sənə taparıq. Məsələn, ali məktəbin tələbə kontingentinin 15%-ni təşkil edən hərbiçilər üçün hökumət bonusları əldə edilir. Tələbələrə akademik məsləhətçilər təhkim edilir. Kim proqramdan geri qaldı, dərhal dəstək hiss edir, pulsuz onlayn-kurslara cəlb olunur. 2009-cu ilin maliyyə böhranına baxmayaraq, Leblan təsisçilərdən reklam üçün əlavə 4 milyon dollar alır.

lənilib hazırlanmasında başlıca rol oynayırdı. Əməkdaşlığın üçüncü ilində ona o qədər böyük əməkhaqqı təklif olunur ki, özünün dediyinə görə, yatsa, yuxusuna girməzdi. "Ancaq mən həmişə özümü universitetdə daha rahat hiss etmişəm, düşünmüşəm ki, tələbələrə tələbələr üçün çalışsam, daha böyük uğurlar əldə edərdəm", - deyər Leblan xatırlayır.

Ucuz ideyalar və texnologiya

1996-cı ildə Leblanı Marlboro Kollecinin prezidenti vəzifəsinə təyin edirlər. Kollecin vəziyyəti o qədər də qənaətbəxş olmur, illik abituriyent qəbulu 300 nəfər həddinə düşür. Pol gəlir və 1 milyon dollarlıq kredit götürür. Sonra elə bir effektiv yığım kampaniyası keçirir ki, məktəbin büdcəsinə 44 milyon dollarlıq işə daxil olur. Bax, elə bu an o, təsisçilərə onlayn-kursların perspektivləri barədə vədlər verir, ancaq razılıq ala bilmir. Kollecin sahibləri hesab edirlər ki, onlayn təhsil müəllimlərlə tələbələr arasında sıx münasibətlərin qurulması üçün yetərli olmayacaqdı. 2000-ci ildə kollecin prezidenti nəticəsiz cəhdlərdən bo-

ğaza yığılaraq işi tərək etməyə qərarına gəlir. Xoşbəxtlikdən Cənubi Nyu-Hempşir Universitetinin yeni rəhbər axtarması barədə xəbəri eşidir. Bu ali məktəbin əsası 1932-ci ildə mühasiblər və ştat katibləri məktəbi kimi qoyulmuşdu. II Dünya müharibəsi illərində tələbələrini əksəriyyəti Mançesterdəki hərbi-hava qüvvələri bazasında xidmət keçir və burada çap, işgüzar yazışma və riyaziyyatdan təhsil alırdılar. 1950-ci illərin əvvəllərində vəziyyət o həddə çatır ki, məktəbdə cəmi 25 nəfər təhsil alır. Ancaq hərbiçilər üçün nəzərdə tutulmuş peşəkar hazırlıq proqramları hesabına məktəbin tam süquta uğramasının qarşısını almaq mümkün olur. Məktəb adını dəyişib əvvəlki Nyu-Hempşir Kolleci, sonra isə Cənubi Nyu-Hempşir Universiteti.

Leblanın bəxti onda gətirir ki, ideyalarının hamısı universitet təsisçiləri tərəfindən bəyənilir. Şuranın tərkibinə daxil olan köhnə dostu Kleytton Kristensenin bu işdə xüsusi xidmətləri olur. Onlar Bostondakı kilsələrdən birinin zirzəmisində keçirilən basketbol oyunu zamanı tanış olmuşdular. Sonra Kristensen Harvard Biznes Məktəbində müəllim vəzifəsinə düzəlir və "Dağıdıcı innovasiyalar" konsepsiyasına müəlliflik edir. Kristensen hesab edirdi ki, ucuz ideyalar texnologiyalar vasitəsilə bütün təhsil bazarını alt-üst edə bilər. 2013-cü ildə "Nyu-York Tayms" qəzetində yazı ilə çıxış edən Kristensen iddia edirdi ki, yaxın 10-15 ildə onlayn-kurslar kolleclərin dördüdəbirinin

Onlayn təhsilin lokomotivi

Bu status Leblan üçün yetərli deyil. İndi o, müştəriyə iki layihə-təklif təqdim edir: daha sıx zaman kəsiyinə daha ucuz onlayn-kurslar (CBE) və bir neçə il əvvəl verilən sertifikat. Statistika göstərir ki, hər iki variant müştərilər arasında populyardır. SNHU CBE üçün hər 6 aylıq sessiyaya 2500 dollar alır. Bu müddət ərzində tələbələr ürəkləri istədiyi qədər kurs götürə bilərlər. Kursların qiyməti çox aşağıdır, çünki müəllimin saati 30 dollara başa gəlir, özü də tələbə ona yalnız ehtiyac duyanda müraciət edir. Məsələn, "College for Amerika"-nın tələbələri 4 sessiyaya bakalavr dərəcəsi alırlar. Qiyməti də 10 min dollar. Leblan hesab edir ki, bu yanaşma xüsusilə yaşlı şəxslər üçün sərfəlidir. Çünki ailə şirkətlərində işləmiş və maliyyəni özü öyrənmiş abituriyentlər CBE vasitəsilə maliyyə uçuotu imtahanı verə bilərlər. Bu imkan digər tərəfdən işəgötürənlər üçün də sərfəlidir. İşçisinin bilik və bacarığını artırmaq istəyən şirkət sahibi qısa zaman kəsiyində ucuz pula başa gələn və işini işindən çox ayırmayan kursların haqqını həvəslə ödəyir. SNHU-nun ilk korporativ müştərisi olan "Anthem" sığorta nəhəngi 2015-ci ildən bu yana 450 əməkdaşını onlayn-kurslara göndərib. Hazırda daha 1000 nəfərin kurs haqqını ödəmək niyyətindədir. Bu, olduqca böyük miqyasdır, təsəvvür edin ki, SNHU-nun "Anthem" kimi 120 korporativ müştərisi var.

CBE-nin tənqidçiləri də yox deyil. Məsələn, Qərbi Vaşinqton Universitetinin tarix müəllimi Co-han Nim bu layihəni "ikinci növbə təhsil" adlandırır. Onun fikrincə, bu kurslara müraciət edənlər aşağı gəlirli ailələrin nümayəndələridir. Onlayn-kurslar bu şəxslərin nə vaxtsa fəlsəfədən tutmuş incəsənət tarixinədək fənlərə dair fundamental informasiya əldə etmək imkanlarının üzərindən xətt çəkir. CBE müəllimlərin gördükləri işin yalnız bir aspektini ehtiva edir: qiymətləndirmə. Bu isə sadə və natamam yoldur. Leblan təbii ki, Nimin dedikləri ilə razı ola bilməz: "O, ənənəvi universitetlərdə baş verənləri həddindən artıq romantikləşdirir. Bu, əsl elitizm təzahürüdür. Başa düşmək lazımdır ki, amerikalıların böyük əksəriyyəti özünü təhsilin hazırkı modelində görmür".

Ənənəvi təhsil sistemində inadkarlıqla müxaliflik etməsinə baxmayaraq, P. Leblanın hər iki qızı ənənəvi universitet təhsili alıb. Hər ikisi Braun Universitetində bakalavr dərəcəsinə yiyələnib. Biri Stenfordda elm və texnologiya tarixi üzrə doktor dərəcəsi almağa hazırlaşır, digəri isə Oksfordda antropologiya üzrə magistr və doktor dərəcəsi almağa müvəffəq olub. Bu faktı Leblana xatırlatdıqda, əhvalını pozmur və deyir: "Düşünmürəm ki, onların seçdikləri yol mənim təklif etdiklərimlə ziddiyyət təşkil edir. SNHU-ya gələn tələbə yaxşı iş yeri və ailə rifahını təmin etmək şansı əldə edir. Bu, klassik Amerika arzusudur".

Dünya ölkələrindən magistrələr UNEC-də toplanacaq

UNEC-də Azərbaycanda ilk dəfə olaraq magistrlərin beynəlxalq elmi konfransı keçiriləcək. 31 may - 2 iyun 2019-cu il tarixlərində Bakıda baş tutacaq "İqtisadiyyat və idarəetmə ixtisaslarında təhsil alan magistrantların beynəlxalq elmi konfransı"nda Almaniya, Böyük Britaniya, İtaliya, Polşa, Macarıstan və dünyanın bir sıra digər ölkələrinin ali təhsil müəssisələrinin magistr pilləsində təhsil alan tələbələr iştirak edəcək.

Universitetdə magistraturlarda təhsil alanların ilk dəfə elmi konfransı keçiriləcək

UNEC-in Beynəlxalq Magistratura və Doktorantura Mərkəzinin təşkilatçılığı, ICLEL beynəlxalq konfransın dəstəyi ilə baş tutacaq tədbirin məqsədi ölkəmizdə elmi tədqiqatların ön plana çıxdığı magistratura pilləsində təhsil alan gənclərin öz tədqiqatlarını təqdim etməsi üçün beynəlxalq platformanın yaradılmasıdır.

Konfransda iqtisadiyyat və idarəetmə ixtisaslarında həm yerli, həm də xarici ölkələrdə təhsil alan gənclər bir araya gətirilərək multidisiplinar tədqiqatların inkişafına töhfələr verəcək, magistr tədqiqatlarının nəticələrini bölüşəcək, tədqiqatların keyfiyyətinin artırılması üçün fikir mübadiləsi aparacaqlar. Konfransa Azərbaycan, ingi-

lis, türk və rus dillərində qəbul olunan məqalələr ICLEL-in rəsmi internet sahifəsində beynəlxalq ISSN nömrəli formatda elektron qaydada yerləşdiriləcək. Bu isə dünyanın müxtəlif ölkələrindən olan tədqiqatçı gənclərin konfransin nəticələrindən faydalana bilməsini təmin edəcək. Konfrans vasitəsilə magistr tələbələrini dissertasiya müdafiəsinə icazə verilməsi ilə beynəlxalq konfrans və ya jurnalarda yayım şərti qoyulan təhsil qurumlarına qəbul olunmuş məruzələr haqqında qəbulla bağlı məktub da verəcəkdir. UNEC-in Beynəlxalq Magistratura və Doktorantura Mərkəzi gələcəkdə bu konfransın ənənəvi olaraq hər il keçirilməsini planlaşdırır.

Soyqırımı qurbanlarının xatirəsi ehtiramla yad edilib

Biləsuvar şəhərindəki 4 nömrəli tam orta məktəbdə keçirilən tədbirdə mart soyqırımı qurbanlarının xatirəsi ehtiramla yad edilib. Tədbirdə çıxış edən rayon icra hakimiyyəti başçısının müavini Ləman Yüzbaşova bildirib ki, ermənilərin "böyük Ermənistan" yaratmaq kimi qondarma ideyalarının gerçəkləşməsi yolunda atdıqları addımlar daim azərbaycanlılara qarşı kütləvi qətlərin və soyqırımı aktlarının reallaşması ilə nəticələnib.

Qeyd olunub ki, 1918-ci ilin martında Bakıda və Azərbaycanın digər bölgələrində həyata keçirilən dəhşətli soyqırımı aktları ermənilərin Qafqazda məskunlaşması üçün bir açar olub. Onlar bu vəhşi əməlləri ilə bir növ bu bölgədə yaşamaq və Azərbaycan türklərinin tarixi vətəni olan indiki Ermənistan ərazisində dövlət qurmaq niyyətlərini reallaşdırdılar. Bu müddət ərzində erməni vəhşiliklərinin nəticəsində yüz minlərlə dinc sakinlərimiz, qocalarımız, qadınlarımız, uşaqlarımız öldürülmüş, ölkəmizə yüz milyardlarla manatlıq ziyan vurulmuş, yüzlərlə kəndlərimiz, şəhərlərimiz dağıdılmışdır.

Tədbirdə Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin uzaqgörən daxili və xarici siyasəti sayəsində torpaqlarımızın tezliklə düşmən tapdağından azad olunacağına əminlik ifadə edilib.

Tədbirdə çıxışçılar millətçi-separatçı ermənilərin qəsbkarlığı nəticəsində 20 faiz Azərbaycan torpaqlarının işğal olunmasını, bir milyondan artıq soydaşımızın doğma ocaqlarından didərgin düşməsinə, minlərlə insanın şəhid olması faktını bir daha xatırladaraq, bu qan yaddaşının unudulmaması, xalqın tarixinin dərinə dərinə öyrənilərək gələcək nəsillərə çatdırılmasının gənclərin vətənpərvərlik tərbiyəsində əsas şərt olduğunu qeyd ediblər.

Sonda tədbir iştirakçıları Azərbaycanlıların soyqırımından bəhs edən sənədli filmə və rəsm sərəgisi-nə baxıblar.

Həmidə Zalıyeva Qobustan şəhər 1 saylı tam orta məktəbin fizika müəllimi

"Cəmiyyətin, millətin gələcəyi müəllimin əlindədir".

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZİRLİYİ

Lənkəran Dövlət Universitetində regional olimpiada keçirilib

Lənkəran Dövlət Universitetində (LDU) keçirilən regional olimpiadada Astara, Lənkəran, Masallı, Lerik, Yardımlı, Cəlilabad və Biləsuvar rayonlarının ümumtəhsil məktəblərinin IX-XI sinif şagirdləri, Lənkəran Humanitar, Astara Pedaqoji və Masallı Dövlət Regional kolleclərinin tələbələri bilik və bacarıqlarını sınaıblar.

Redaksiyaya daxil olan məlumata görə, bilik yarışmasına qatılan 250-dək tələbə və şagird fizika, riyaziyyat, kimya, biologiya, informatika və coğrafiya fənləri üzrə 30 sualı iki saat ərzində yazılı şəkildə cavablandırıb.

LDU-nun rektoru vəzifəsini icra edən

professor Natiq İbrahimov universitet ilə ümumi və tam orta məktəblər, eləcə də bölgədə fəaliyyət göstərən kolleclər arasında əlaqələrin möhkəmləndirilməsində regional olimpiadaların böyük əhəmiyyət daşıdığını qeyd edərək bildirib ki, builki bilik yarışmasına qatılan iştirakçılar coğrafiya və informatikadan da biliklərini sınamaq imkanına qazanıblar.

Obyektivliyi və şəffaflığı təmin etmək məqsədilə olimpiadanın keçirilməsi üçün ayrılmış auditoriyalar veb-kamera ilə təchiz olunub və nəzarətçi müəllimlər ayrılıb.

Aprelin 6-da LDU-da olimpiadanın qaliblərinin mükafatlandırma mərasimi keçiriləcək.

"Kimya həyatdır"

Oğuz rayonunun Yaqublu kənd T.Babəyev adına tam orta məktəbində D.Mendeleyev tərəfindən dövrü sistem cədvəlinin yaradılmasının 150 illiyi ilə əlaqədar "Kimya həyatdır" adlı elmi - öyləncəli tədbir keçirilib. Tədbirin keçirilməsində məqsəd şagirdləri kimya fənninin öyrənilməsinə motivasiya etmək, onlarda bu fənnə həvəs və marağı artırmaq idi.

Tədbir iştirakçıları əvvəlcə "Kimya məişətdə" mövzusunda təşkil olunmuş sərəgiyə baxıblar. Məktəbin kimya müəllimi İ.Vahobova kimya elmi və onun tarixi, Mendeleyevin 150 yaşlı dövrü sistem cədvəli, ölkəmizdə kimyanın inkişafı haqqında geniş məlumat verib, kimya üzrə biliyin artırılması üçün təcrübələrin aparılmasının

xüsusi əhəmiyyətə malik olduğunu diqqətə çatdırıb.

Sonra şagirdlərin "Kimya sözünün mənası", "D.Mendeleyevin 150 yaşlı dövrü sistemi", "Kimya və həyat", "Bədənimizi təşkil edən elementlər", "Bitki və heyvan qalıqlarının yaş kimyəvi analiz üsulları ilə necə müəyyən olunur", "Yodun sağlamlıq və gözəlliyə təsiri" və s. mövzularda çıxışları dinlənilib.

Sonda kimyadan olimpiadanın məktəb və rayon turlarında fərqlənən şagirdlər mükafatlandırılıb və tədbirlə bağlı videoçarx nümayiş etdirilib.

Sevda VERDİYEVA,
Oğuz rayonu Yaqublu kənd tam orta məktəbinin XI sinif şagirdi

432 şagird yerlik məktəb binası inşa olunur

Xaçmaz şəhərində 432 şagird yerlik ikimərtəbəli məktəb binası inşa olunur. Təhsil şöbəsinə daxil olan məlumata görə, B.Rəsulov adına Xaçmaz şəhər 5 nömrəli tam orta məktəb üçün inşa olunan yeni bina növbəti tədris ilindən istifadəyə veriləcək. Yeni məktəb binasının həyətində qazanxana və su çənələri də inşa olunacaq.

Otuz sinif otağından ibarət olacaq tədris ocağında fənn kabinetləri, kitabxana, kompüter otağı, akt və idman zalları fəaliyyət göstərəcək. Eyni zamanda təhsil müəssisəsi müasir istilik və işıqlandırma sistemi ilə təchiz ediləcək.

Xuraman Əhmədova 1962-ci ildə İmişli rayonunun Ölçələr kəndində anadan olub. Orta təhsilini 1969-1979-cu illərdə Ölçələr kənd tam orta məktəbində alıb. 1985-ci ildə ADPU-nun riyaziyyat fakültəsini bitirib. Həmin ildən pedaqoji fəaliyyət göstərir. Hazırda İmişli rayon Ölçələr kənd tam orta məktəbində riyaziyyat müəllimi işləyir.

O, səmərəli pedaqoji fəaliyyətinə görə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin müvafiq sərəncamları ilə 2005-ci ildə "Tərəqqi" medalına, 2017-ci ildə isə "Əməkdar müəllim" fəxri adına layiq görülmüş.

- Xuraman müəllim, bildiyimizə görə, orta məktəbi əla qiymətlərlə bitirmisiniz. Niyə başqa peşə sahibi yox, məhz riyaziyyat müəllimi oldunuz?

- Bunun bir çox səbəbləri var. Bu peşəni mənə sevdiren müəllimlərim olub. Elmin sirlərinə bələd olduqca riyaziyyat elminə marağım daha da artdı. Hər dəfə çalışmaları düzgün həll etdikcə, müəllimlərimin üzündəki təbəssüm, sevinc mənə daha da cəsarətləndirirdi və özümə inanımı daha da artırırdı.

Qeyd edim ki, mənim orta məktəbdə riyaziyyat müəllimim Tərlan Mustafayev olub. Onun şəxsi keyfiyyətləri, ciddi bir müəllim olması, riyaziyyatı sevə-sevə şagirdlərə tədris etməsi sayəsində mənə də peşəyə maraq yaranıb.

- Bu gün seçiminizdən razısınız?

- Peşədən söhbət düşəndə, mən məktəb illərində etdiyim seçimim-

dən həmişə razılığımı bildirmişəm. Elə indi də sizə deyə bilərəm ki, mən sahib olduğum bu peşəyə görə özümü xoşbəxt hesab edirəm. Müəllimin savadı, qabiliyyəti, davranışı, şagirdlərinə olan sevgisi cəmiyyəti qane edirsə, o, müəllim heç vaxt seçimindən narazı qala bilməz. Mən həmişə el-oba içərisində özümə qarşı böyük bir hörmət, rəğbət hiss etmişəm. Bu, mənə sevinc verir.

- Artıq 34 ildir ki, müəllim vəzifəsində çalışırsınız. İşlədiyiniz məktəb haqqında nə deyə bilərsiniz?

- Məktəbimizdə hazırda 164 nəfər şagird təhsil alır. Məktəbin təlim göstəriciləri hər il yüksəlməkdədir və ildən-ilə uğurlarımız artır. Ötən tədris ilində məktəbin 2 məzunu ali məktəbə, 2-si isə orta ixtisas məktəblərinə qəbul olub. Məktəbimiz hər zaman dövrün tələblərinə cavab verməyə çalışıb. Məktəbin köhnə binası uzun illər

"Müəllim şagirdlər üçün ideal olmalıdır"

Xuraman Əhmədova: "Mən həmişə gənclərin elmi potensialına güvənmişəm"

idi təmir olunmurdu. Bu da bir çox çətinliklər yaradırdı. 2014-cü ildə məktəbimizin yeni, müasir formada tikilmiş binası istifadəyə verildi. Artıq bir neçə ildir ki, xeyallərimizdə arzuladığımız bir məktəbdə çalışırıq. İndi isə qarşımıza bir məqsəd qoymuşuq: Savadlı və vətənpərvər gənclər yetişdirmək. İnanıram ki, dövlətimizin qayğısı ilə biz bu istəklərimizi həyata keçirəcəyik.

- Xuraman müəllim, rayonumuzda və ümumiyyətlə, ölkəmizdə təhsilin bu günü ilə bağlı fikirləriniz maraqlı olardı...

- Onu deyim ki, dövlətimiz təhsilin inkişaf etdirilməsini daim diqqət mərkəzində saxlayır. Müasir tipli məktəb binalarının tikintisinin davam etdirilməsi, ucqar kəndlərdə çalışan müəllimlərin müxtəlif həvəsləndirici vasitələrlə xərclərinin qarşılanması, təhsil işçilərinin əməkhaqlarının artırılması, bütün bunlar təhsilin inkişafını şərtləndirir. Müəllimlərin Diaqnostik Qiymətləndirilməsinin (DQ) aparılması, Müəllimlərin İşə Qəbulu (MİQ) müsabiqəsinin keçirilməsi, məktəblərdə təmayül siniflərinin yaradılması və s. bütün bunlar bu gün Azərbaycan təhsilinin uğurlarıdır. Təhsilimizdə, xüsusən orta məktəblərdə böyük uğurlarımız var. Ali məktəblərə qəbul zamanı məzunların və eyni zamanda yüksək balla qəbul olanların sayının artması təhsilin keyfiyyətinin yüksəlməsinin sübutudur.

- Sizcə, bu gün ucqar kənd məktəblərində təhsilin keyfiyyətini daha da artırmaq üçün hansı işlər görülməlidir?

- Son illər artıq kənd şəhər arasında elə bir fərq görmürəm. Çünki işlədiyim kənd məktəbində hər bir şərait yaradılıb. Şagirdlərin yüksək səviyyədə təhsil almaları üçün sinif otaqları avadanlıqlar və lazımi dərs vəsaitləri ilə təchiz olunub. Məktəbdə internet və digər zəruri tədris vəsaitləri müasir tələblər səviyyəsindədir. Kəndlərin infrastrukturunda da ildən-ilə yenilənir. İlk olaraq müəllim hazırlığına daha çox diqqət yetirilməlidir. Məktəblər ibtidai siniflərdən başlayaraq şagirdləri öyrətməyin əlverişli yollarını tapmalıdır. Elə yollar tapılmalıdır ki, şagirdlər fikri fəaliyyət metodlarından müstəqil istifadə etmək qabiliyyətinə yiyələnsinlər.

- Son illərdə məktəblərimizdə gənc müəllimlərin sayı artmaqdadır. Bu barədə nə deyərdiniz?

- Mən həmişə gənclərin elmi potensialına güvənmişəm. Məktəblərdə bütün ixtisaslar üzrə gənc müəllimlərin olması təhsilin keyfiyyətinin artmasına əsas verir, sağlam rəqabətə yol açır. Gənc müəllimlər hər zaman diqqət mərkəzindədir və onların daimi qayğıya ehtiyacları var. İnanıram ki, bütün sahələrdə olduğu kimi gənclərimiz təhsildə də dövlətimizin həyata keçirdiyi islahatlarda fəal iştirakçı mövqeyi tutacaqlar. Mən onlarda səbrin, dözümlü və fənni-

nə böyük marağın olmasını görmək istərdim.

- İmişli rayonunda "Əməkdar müəllim" adına layiq görülən 10-cu müəllimsiniz...

- Gənc yaşlarımdan mənim müəllimlik fəaliyyətim rayon ictimaiyyətinin və rayon təhsil şöbəsinin nəzərindən kənar qalmayıb. İş təcrübəmin dəfələrlə rayon məktəbləri arasında yayılması, müxtəlif müsabiqələrdə daha fəal iştirakım və təhsil şöbəsi tərəfindən aldığım fəxri fərmanlar mənə bu fəxri adlara aparan yol olub. Nəhayət, 2005-ci ilin oktyabr ayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin Sərəncamı ilə "Tərəqqi" medalına layiq görüldüm və bu, mənim pedaqoji fəaliyyətimə verilən ən yüksək qiymət oldu. Bundan sonra isə "Əməkdar müəllim" adını almağı gözləmədim. 2017-ci ildə dövlət başçısı İlham Əliyevin Sərəncamı ilə bu fəxri adla yanaşı yüksək qiymətə görə möhtərəm Prezidentimizə minnətdaram.

- Fənnin tədrisində və ya şagirdlərə elmin öyrədilməsində müəllim şəxsiyyətinin rolunu necə qiymətləndirirsiniz?

- Şagirdlərin təlim-tərbiyəsində müəllim şəxsiyyətinin rolu əvəzolunmazdır. Müəllim şagirdlər üçün ideal olmalıdır. O, hər zaman, hər yerdə öz şəxsiyyətini qorumaq

və nümunə olmalıdır. Müəllim şagirdlərini elə ruhda tərbiyə etməlidir ki, onun həm fənninə, həm də şəxsiyyətinə hörmət azalmasın. Necə ki, biz öz müəllimlərimizlə fəxr edirik və indi də onları görəndə özümüzü onları qarşısında şagird kimi hiss edirik. Fikrimcə, cəmiyyət müəllimi o zaman müəllim kimi qəbul edir ki, o, özünü cəmiyyət içində bacarığı, tərbiyəsi və elmi biliyi ilə sübut etmiş olsun. Əlavə olaraq onu da deyim ki, bu gün təhsildə modernləşmə sürətlə gedir və müasir pedaqogikanın qarşısında şagirdlərin öyrənməyə cəlb edilməsi kimi aktual sual yaranıb. Günümüzün təhsili müəllim və şagirdin birgə zəhmətidir. Bu, müəllim şagird əməkdaşlığının pedaqogikasıdır desəm, yanılmaram.

- Müəllim olmaq istəyən gənclərə məsləhətiniz nə olardı?

- Mənim şagirdlərim arasından çox sayda bu peşənin davamçıları var. Elə indi də biləndə ki, şagirdlərdən kimsə müəllim olmaq istəyir, onlara belə bir məsləhət verirəm: Bu, peşəyə sahib olmaq istəyirsinizsə, seçdiyiniz fənnə və uşaqlara böyük məhəbbət olmalıdır. Bunların hər ikisini də o qədər sevməlisən ki, nə öyrətməkdən, öyrənməkdən nə də zəhmətdən çəkinməməlisən. Səbrli olub, dözümlü göstərib şagirdlərinin yüksək noticə, uğur əldə etmələrinə kimi çalışmalısan. Əgər bu xüsusiyyətlərin varsa, onda müəllim ol.

Vilayət ƏLİYEV,
İmişli Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Səhifəni hazırladı: Şakir CƏFƏROV

Azərbaycan dilçiliyində məktəb yaratmış alim

Onun elmi araşdırma arealı
heyrət doğuracaq genişliktədir

Mahirə HÜSEYNOVA,
filologiya üzrə elmlər doktoru, professor
ADPU-nun Filologiya fakültəsinin dekanı

Azərbaycan dilçilik elmində məxsusi yer tutmuş görkəmli alim Əbdüləzəl Dəmirçizadənin anadan olmasının 110 illiyinin yüksək səviyyədə qeyd olunması, dövlətimizin, ilk növbədə, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin elmə və elm adamlarına verdiyi dəyərini nümunəsidir.

Azərbaycan Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, filologiya elmləri doktoru, professor, Azərbaycan SSR Əməkdar elm xadimi, Azərbaycan SSR Dövlət mükafatı laureatı Əbdüləzəl Dəmirçizadə Azərbaycan dilçiliyində məktəb yaratmış alimlərimizdən biridir.

Onu xüsusi vurğu və məmuniyyət hissi ilə xatırlamaq istərdik ki, böyük alimin həyatının və elmi axtarılarının çox böyük hissəsi Azərbaycan ali məktəbləri arasında özünəməxsus yerini bütün zamanlarda da qoruyub saxlamış Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti ilə sıx bağlı olmuşdur.

Azərbaycan dilçilik elmini şərti olaraq iki mərhələyə ayıran professor Ağamusa Axundovun bölgüsü ilə razılaşaraq onu deməyi zəruri hesab edirik ki, müasir dilçilik elminin fundamental əsasları ikinci mərhələdə qoyulubdur. Həmin əsaslar şərqşünas, tarixçi, türkşünas, Rusiya Elmlər Akademiyasının ilk azərbaycanlı üzvü Mirzə Kazimbəy 1839-cu ildə Demidov Mükafatına layiq görülən “Türk-tatar dillərinin ümumi qrammatikası” adlı fundamental elmi monoqrafiyası ilə yarandı. Bu əsərində Kazimbəy osmanlı, Azərbaycan və digər türk dillərinin və ya o zaman deyildiyi kimi, dialektlərinin fonoloji, morfoloji və sintaktik təhlil və müqayisəsinə aparırdı.

Bu kitabın ən böyük uğuru isə ondan ibarət idi ki, burada Azərbaycan dilinin tədqiqi Avropa qrammatikalarının tələbləri səviyyəsində tədqiqatla cəlb olunurdu, başqa sözlə desək, ondan sonra gələcək tədqiqatlar üçün istiqamət müəyyənləşdirmişdi.

Beləliklə, XX əsrin əvvəllərində Budaqovun “Praktičeskoye rukovodstvo tureçko-azerbaydžanskoqo nareçiya”, Nəriman Nərimanovun “Samouçitie tatarskoqo yazıka azerbaydžanskoqo nareçiya” kitabları Mirzə Kazimbəydən başlayan axtarıların davamı oldu. Daha sonra, ötən əsrin 20-ci illərində İsmayıl Hikmət, Abdulla Şaiq, Seyid Mirqasımzadə, Cavad Axundzadə, Cavad Əfəndizadə, Mustafa Fətiq və başqaları bu axtarılarla qoşuldu.

Ötən əsrin 20-ci illərində isə Bəkir Çobanzadənin “Mirzə Fətəli Axundov və əzəri ləhcəsi”, Abdulla Tağızadənin “Türk dilçiliyi və əski türk dilləri” və digər əsərlərlə başlanan bu iş həmin əsrin 30-cu illərində Əbdüləzəl Dəmirçizadənin “Azərbaycan ədəbi dil tarixi xülasələri” kitabı ilə davam etdirildi. Onun sonradan yazaraq nəşr etdirdiyi “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının dili” monoqrafiyası ilə davam etdirilən bu iş böyük tədqiqatlar üçün stimuldür.

Söhbət həmin Dəmirçizadədən gedir ki, Azərbaycan dilçiliyində yeni bir dalğa yaranandan, lakin sonradan repressiyanın qurbanına çevrilmiş Bəkir Çobanzadə və Abdulla Tağızadənin yarımçıq qoyduğu işləri davam etdirirdi.

1936-cı ildə yazdığı “Türk dili” kitabı ilə o vaxtki elmi ictimaiyyətin diqqətini cəlb edən Dəmirçizadənin ilk ildən sonra çap etdirdiyi “Azərbaycan ədəbi dil tarixinin xülasələri” əsəri onu gələcək elmi uğurlarına aparacaq yola təsadüfən çıxmadığını göstərəcək. Təsədüfi deyil ki, bu kitabı ilə o, Azərbaycan sərəhədlərini aşaraq zamanəsinin ən böyük alimlərinin- türkoloq, SSRİ Elmlər Akademiyası-

nın müxbir üzvü Yevgeniy Bertels və şərqşünas-türkoloq, qədim türk runik yazıların tədqiqatçısı, SSRİ Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü Sergey Malovun diqqətini cəlb etdi. 1940-cı ildə filologiya elmləri namizədi olan Dəmirçizadə cəmi dörd ildən sonra fundamental elmi axtarıların nəticəsi olan “Azərbaycan dilinin tarixi” əsərini nəşr etdi. Eyni mövzu üzrə doktorluq dissertasiyası müdafiə edən alim bir ildən sonra professor vəzifəsinə təyin edildi. Onu qeyd etmək ki, Əbdüləzəl Dəmirçizadənin bu kitabı dövrünün ən böyük alimləri, SSRİ Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvləri İvan Meşaninov və Vasiliy Struvenin diqqətini cəlb etdi və nəinki Azərbaycan dilçiliyində, ümumiyyətlə, türkologiyada hadisəyə çevrildi.

Sadalanan faktlar Əbdüləzəl Dəmirçizadənin elmə gəldiyi ilk on ilin nəticələridir. 1943-cü ildə o zamankı Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunda “Azərbaycan dilçiliyi” kafedrasına rəhbərlik etməyə başlayan və 36 il müddətində həmin kafedranın müdiri vəzifəsində çalışan alim bu illərdə elmi axtarılarla intensiv şəkildə məşğul olmaqla bərabər, pedaqoji fəaliyyətinə də ara vermədi.

1955-ci ildə Azərbaycan SSR EA-nın müxbir üzvü seçilən Əbdüləzəl Dəmirçizadə Azərbaycan dil tarixinin fundamental tədqiqatla cəlb edərək tarixin müxtəlif mərhələlərinə məxsus dil hadisələrini öyrənmiş, türkdilli ailəyə mənsub olan Azərbaycan dilinin müqayisəli təhlilini apara bilmiş, özünün qazandığı elmi nəticələrlə bərabər, yeni yetişəcək və özlərini “Dəmirçizadə məktəbi”nin nümayəndələri hiss edən alimlər üçün yeni tədqiqatın üfqlərini göstərmişdir. Elmi axtarılarını 20-dən artıq kitabda və 200-dən artıq elmi və elmi-pedaqoji məqalədə ümumiləşdirən Əbdüləzəl Dəmirçizadənin elmi araşdırma arealı istənilən alimi heyretləndirəcək genişliktədir. Bunun üçün onun Azərbaycan dilçiliyinin tədqiqatla cəlb edilmiş sahələrinə baxmaq kifayət edər. İstər dil tarixi, fonetika və ya orfoepiya, istər etimologiya, yaxud üslubiyyat, hansı sahələr olursa-olsun, Dəmirçizadə ardıcılıdır və həmin ardıcılığın bəhrini hər məqamda görmək olur. Professor haqlı olaraq hesab edirdi ki, dil canlı orqanizm olmaqla bərabər, özünün dərin qatlarında mənsub olduğu xalqın tarixini yaşadan ən başlıca faktordur. Bu, onun gələcəkdə də tədqiqatları zamanı sadıq qalacağı başlıca elmi postulatlardan biri, bəlkə də birincisi idi. Təsədüfi deyil ki, ilk vaxtlardan Dəmirçizadənin elmi araşdırmalarının istiqaməti də əsasən dil tarixinin öyrənilməsinə yönəlmişdi. Onun “Azərbaycan dili tarixi xülasələri”, “M.F. Axundov dil haqqında və Axundovun dili”, “Azərbaycan dilinin tarixi”, “Azərbaycan ədəbi dilinin inkişaf yolları”, “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının dili”, “Azəri ədəbi dilinin tarixi” kitablarında alim, təxminən, min illik yol qət edərək qənaətlərini təsdiq edə bilmişdi.

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan dilinin tarixi qrammatikasını araşdırarkən professor Dəmirçizadənin söykəndiyi mənbə XI əsrin ən böyük türkoloq-filoloq, etnoqraf, ilk türk ensiklopedisti və türkologiyanın banisi Mahmud Kaşğarının əsərlərindəki dil nümunələri olmuşdur. Bu, ötən əsrin 30-cu illərində elmi axtarılarla başlayan gənc alimin, sözün birbaşa mənasında müəllimi Bəkir Çobanzadənin başladığı, lakin Stalin repressiyasının yarımçıq qoyduğu elmi tədqiqatların verdiyi ilkin nəticələr idi. Alim ömrünün sonunacan həmin nəticələrin etibarlılığı üçün çalışdı. Onun elmi-tədqiqatlarının məntiqi yekunu olaraq ötən əsrin 60-cı illərinin sonunda nəşr etdirdiyi “Azərbaycan dilinin tarixi qrammatikası” və ölümündən sonra çap olunmuş “Azərbaycan ədəbi dilinin tarixi (II hissə)” kitabları yalnız Azərbaycan dilçiliyi üçün deyil, türkologiya üçün də dəyər daşıdı.

Professor Dəmirçizadənin sonrakı araşdırma sahələri sırasında üslubiyyat başlıca yer tutur. Üslub haqqında onun gəldiyi nəticə belə idi: “Nitq üslubu danışanın (eləcə də yazanın) dil vasitələrindən, onun fonetik, leksik və qrammatik imkanlarından məqsəd və məqama uyğun istifadə edə bilmə tərzidir, sistemidir”. Bu, professor Əbdüləzəl Dəmirçizadənin elmi qənaətidir və zaman keçdikcə, o qənaət daşlanmış həqiqətə çevrildi. “Üslub fərdidir, danışanların hər birinin özünəməxsus nitq üslubu vardır”- bu fikir də görkəmli alimə məx-

Ə.Dəmirçizadə - 110

susdur. O, haqlı olaraq hesab edirdi ki, insanlar müəyyən xüsusiyyətlərinə görə seçilib, fərqləndiyi kimi, danışq üslubuna görə də nə qədər eynilik olsa belə, fərqlidirlər.

Buna görə də professor birmənalı olaraq, belə fikirləşirdi: dil vahidlərinin üslubi keyfiyyətləri müxtəlifdir. Bu keyfiyyətlər dilin fonetikasi, leksikası və qrammatikasının imkanları sayəsində yaranır, nitq üslubi çalarlıq gətirir, onu səlis, çevik, mənəli və kəsərlidir, estetik təsir gücünü artırır. Dil vahidlərinin üslubi imkanlarından söhbət açan professor Əbdüləzəl Dəmirçizadə yazırdı: “Üslub dedikdə biz sözlərin, ifadələrin, qrammatik vasitələrin və fonetik imkanların məqsəduyğunluq əsasında seçilmiş vahidlər sistemini başa düşürük”. Fonetik, leksik, morfoloji, sintaktik normalar ədəbi dilin strukturu ilə bağlı olub nitqin düzgünlüyünü təmin edirsə, üslub normaları leksik-qrammatik normaların bir növ törəməsi olub nitqin gözəlliyini, ifadəliliyini, dəqiqliyini artırmaqla ünsiyyəti asanlaşdırır, onun təsiri, cəlbədiçiliyini, danışan, oxuyan və dinləyənin ən incə məqamları, mətləbləri ifadə və dərk edə bilməsini təmin edir. Bunlar da alimin əsaslandırılmış elmi mülahizələridir. Onu qeyd etməyi hökmən lazım bilir ki, dilçiliyimizdə üslubiyyatın fundamental olaraq tədqiqatla cəlb edilməsi, öyrənilməsi işində Əbdüləzəl Dəmirçizadə birincilər cərgəsindədir. Alimin 1962-ci ildə nəşr etdirdiyi “Azərbaycan dilinin üslubiyyatı” adlı kitabı buna görə də nəşr olunduqdan dərhal sonra dilçiliyimizdə hadisə kimi qəbul edildi. Professor həmin kitabın müəyyən bölmələrini Azərbaycan dilinin lüğət tərkibinin tədqiqinə həsr etmişdir. O, bu əsərlərində söz və mənə, sözün lüğəvi və qrammatik mənəsi, lüğət tərkibi, lüğət tərkibinin əsas və əlavə hissələri, onların hər birinin ümumi zəruri və xüsusi xarakter əlamətləri barədə fikirlərini ümumiləşdirə bilmişdi. Lüğət tərkibinin inkişaf və zənginləşmə qaydalarını öyrənmək üçün bu əsərdən kifayət qədər məlumat almaq mümkündür.

Professor Dəmirçizadənin ədəbi dil ilə bağlı gəldiyi elmi mülahizələri, bu problemə yanaşmaları ibrətamiz idi. Həmin ibrətamizlik alimin “Azərbaycan dilinin üslubiyyatı” kitabında belə ifadə olunur: “Bəziləri ədəbi dil dedikdə ancaq yazılı dili qəbul etmişlər, bu sərəya sifahi ədəbi dili aid etmək isə ağıllarına gəlməyib. Buna görə də ədəbi dil və onun inkişafı dedikdə ancaq yazılı sənədlərin, nəhayət, kitabların dilini tədqiq etməkdən uzağa getməyiblər. Bu isə “yazısı olmayan xalqın ədəbi dili ola bilməz” kimi yanlış anlayış meydana çıxarmış, yaxud bu və ya digər xalqın ədəbi dilinin başlanğıcını həmin xalqın yazıya malik olduğu dövrdən hesab etmək kimi yanlış praktikanı yaratmışdır” O, dilin qrammatik quruluşu - morfologiya və xüsusən sintaksislə bağlı problemlərin ilkin tədqiqi sahəsində böyük iş görmüşdür. Digər sahələrdə olduğu kimi, burada da fikir və mülahizələr orijinaldır.

Dilimizin sintaktik quruluşunun tədqiqinə aid yazılarında onun orijinal dəst-xətti daha aydın görünür. O, qrammatik quruluşun ümumi məsələləri ilə ayrıca məşğul olmuş, dilin qrammatik quruluşunun təşəkkülü, morformorfologiya, sözün tərkibi və quruluşu kimi məsələləri ətraflı şərh etmiş, dilin milli orijinallığının qorunub saxlanması qrammatik quruluşun böyük rolunu xüsusi nəzərdən keçirərək onu dilin əsas sistemi kimi qiymətləndirmişdir.

Bütün bunlarla bərabər, professor Dəmirçizadə şərfəli bir müəllim ömrünün də nümunəsi ola bildi. O, pedaqoji fəaliyyəti müddətində tələbələrini sevimli müəlliminə çevirməyi bacardı, uzun illər rəhbərlik etdiyi “Azərbaycan dilçiliyi” kafedrasını istedadlı tələbələrini elmi laboratoriyasına çevirə bildi. Birbaşa Əbdüləzəl Dəmirçizadənin elmi rəhbərlik etdiyi namizədlər və doktorluq işlərinin sayı 50-dən artıq idi. Tələbkar elmi rəhbərin royu ilə müdafiəyə buraxılan həmin işlər sonradan Azərbaycan dilçiliyində yeni elmi axtarılarla vüsət verirdi.

Azərbaycan Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, professor, filologiya elmləri doktoru Dəmirçizadə 1979-cu ildə dünyasını dəyişdi. O, Bakı şəhərində, II Şəhidlər Xiyabanında dəfn edildi.

Görkəmli alim, böyük vətənpərvər Azərbaycan xalqı və elmi qarşısındakı xidmətləri heç vaxt unudulmur. Bakıdakı küçələrdən biri bu gün onun adını daşıyır, vaxtilə yaşadığı binanın fasadına isə xatirə lövhəsi vurulub.

Bu gün də Azərbaycanın ali məktəblərində təhsil alan tələbələr Əbdüləzəl Dəmirçizadənin dərslər vəsaitləri əsasında dilin əsaslarını öyrənir, tədqiqatçılar isə professorun kitablarını ən etibarlı mənbə kimi istifadə edirlər.

Onun özü də eləcə olub və elmə ən sadıq, etibarlı insanlardan biri kimi yadda qalıb.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Bakı Slavyan Universiteti

Dosent və baş müəllim vəzifələrini tutmaq üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

Kafedralar üzrə dosent vəzifəsini tutmaq üçün:

1. Ədəbiyyat nəzəriyyəsi və dünya ədəbiyyatı kafedrası üzrə - 1 yer;
2. Roman filologiyası kafedrası üzrə - 1 yer;
3. Beynəlxalq münasibətlər kafedrası üzrə - 1 yer;
4. Rus dili və mədəniyyətlərarası kommunikasiya kafedrası üzrə - 1 yer;
5. Pedaqogika və psixologiya kafedrası üzrə - 1 yer;
6. Rus ədəbiyyatı tarixi kafedrası üzrə - 1 yer.

Kafedralar üzrə baş müəllim vəzifəsini tutmaq üçün:

1. Riyaziyyat və informatika kafedrası üzrə - 5 yer;
2. İbtidai təhsil kafedrası üzrə - 1 yer;
3. Avropa dilləri kafedrası üzrə - 1 yer;
4. Azərbaycan multikulturalizmi kafedrası üzrə - 4 yer.

Qeyd: *Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlərin qəbulu bu elan qəzetdə dərc olunan gündən bir ay müddətində təqdim edilməlidir. Müsabiqədə iştirak etmək istəyənlər aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər (BSU-da işləyən şəxslər ərizə ilə birlikdə yalnız elmi və elmi-metodiki işlərinin siyahısını təqdim edirlər):*

1. Rektorun adına ərizə;
2. Kadrlar uçotunun şəxsi vərəqəsi;
3. Tərcümeyi-hal;
4. Ali təhsil haqqında diplomun surəti;
5. Elmi dərəcə haqqında diplomun surəti;
6. Elmi ad haqqında diplomun surəti;
7. Elmi və elmi metodiki işlərin siyahısı.

Ünvan: Bakı AZ 1014, S.Rüstəm küçəsi, 33.
Telefon: 599-08-70 (daxili nömrə 206).

REKTORLUQ

AzMIU-nun rektoru əlaçı tələbələrə pul mükafatı verir

Ailələrinə isə təşəkkür məktubu göndərib

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin (AzMIU) rektoru, professor Gülçöhrə Məmmədova 2018-2019-cu tədris ilinin payız semestrini həm bakalavr, həm magistr səviyyəsində uğurla başa vuran əlaçı və zərbəçi tələbələrə görüşüb. Görüşdə AzMIU-nun professor-müəllim heyəti və tələbələr iştirak edib.

Rektor payız semestrində uğur qazanan tələbələrə təbrik edib, onlara təhsil həyatlarında daha böyük uğurlar arzula-yıb. Rektor ölkəmizdə, eləcə də rəhbərlik etdiyi universitetdə tədrisin və təhsilin keyfiyyətini artırmaq üçün görülən işlərdən, aparılan islahatlardan danışib. Tələbələrin motivasiyasını, elmə, təhsilə marağını artırmaq üçün belə tədbirlərin davamlı olacağını bildirib. O, çıxışında qeyd edib ki, əlaçı tələbələrə fəxri fərmanlar təqdim etməklə yanaşı, on-

ların ailələrinə, valideynlərinə də təşəkkür məktubu göndəriləcək. Eyni zamanda rektor qeyd edib ki, əlaçı tələbələr hər birinə 150 manat, zərbəçilərə isə 100 manat məbləğində pul mükafatları veriləcək.

Təbriklərdən sonra fəxri fərman və diplomların verilməsi mərasimi başla-yıb. Rektor Gülçöhrə Məmmədova, tədris işləri üzrə prorektor Akif Qasımov, fakültə dekanları, Magistratura Mərkəzinin rəhbəri əlaçı və zərbəçi tələbələrə təbrik edib, mükafatlarını veriblər.

Məlumat üçün qeyd etmək ki, payız semestrində AzMIU-nun bakalavr və magistr səviyyəsi üzrə əlaçı tələbələrini sayı 30, zərbəçilərin sayı 600-ə yaxın olub. Zərbəçi tələbələrin içərisindən ən yaxşılardan müəyyən göstəricilər üzrə seçilən 25 nəfəri fəxri fərman və mükafata layiq görülüb.

“Müəllimlik həyat tərzimdir”

Jalə MÜTƏLLİMOVA

Maraqlı idi, həm də son dərəcə maraqlı. Həmsöhbətim olanların əksəriyyəti deyirdi ki, ibtidai sinif müəllimi Məmməd, Abdul, Hüseyin. Yəni illər öncə ibtidai sinif müəllimlərinin əksəriyyətinin kişi pedaqoqlar olması adi hal imiş. Bu günümüzdə fərqlidir, ibtidai sinif müəllimlərinin əksəriyyətini qadın pedaqoqlar təşkil edir. Ancaq bir xeyli də kişi ibtidai sinif müəllimləri var imiş. “Məktəb illəri”ndə onlardan biri ilə həmsöhbətlik. Müşfiqabad qəsəbəsindəki 274 nömrəli tam orta məktəbin ibtidai sinif müəllimi Alim Adıgözəlova...

Fəhlə ailəsinin Alim balası...

- Əslən Şamaxıdanam. 1961-ci ildə anadan olmuşam. Fəhlə ailəsində doğulmuşam. Ailədə altı uşaq olmuşuq, üç bacı, üç qardaş. Atamızı tez itirdik. Buna görə də bacılarımızın təhsil almasına imkan olmadı. Anam tək idi, həm kənddə tək qoyub çıxıb bilmədiklər, həm də dolanışqı elə idi ki, oğlanlar gəlib Bakıda birtəhər çalışıb yaşaya bilərdilər. Qızların belə imkanı olmurdu. Bilmirəm düz edildi, ya yox, hər halda bacılarım təhsil ala bilmədi. Böyük qardaşım İnşaat Mühəndisləri İnstitutunda, mən Pedaqoji İnstitutda, digər qardaşım İncəsənət İnstitutunda təhsil aldıq.

Atamı itirəndən sonra düşündükdü ki, daha əzab-əziyyətlərimiz bu qədər olmaz. Bacılarımız ailə quracaq, biz də oxuyuruq qayıdıb gəlib işləyib, anamıza, elə bacılara da arxa olarıq. Amma həyat sürprizlərlə doludur. Bəzən acı, bəzən xoş olur bu sürprizlər. İncəsənət İnstitutunda oxuyan qardaşım qəfildən dünyasını dəyişdi. Bizim ailə üçün böyük və gözlənilməz faciə idi. Özümlə gələ bilmirdik. Hələ anam, dəhşətli durumda idi. Gənc bir övladını qəfil itirməyin nə demək olduğunu yəqin ki, geniş izah etmək lazım deyil.

Həmişə istəmişəm bir fürsət yaransın bu sözü deyim. Yəqin indi məqamdır. 1978-ci ildə orta məktəbi bitirmişəm. Səkkizillik

Alim Adıgözəlov: “İbtidai sinif müəllimi olmaqdan qorxmayın”

məktəbi kənddə bitirib sonra Qobustana köçmüşdük. Tam orta məktəb bitirmək üçün bizim rayonda məktəb yox idi o zaman. Baxmayaraq ki, tək olduğu üçün ona çox çətin idi, hər şeyi anam edirdi. Sizə deyim ki, anamın bizim üçün çəkmədiyi əzab-əziyyət yox idi. Sadə, təhsilsiz qadın idi, amma hər əzaba qatılandır, tək balaları rahat olsun.

Mənim ilk müəllimim...

Mənim ibtidai sinif müəllimim də kişi olub. Bizim məktəbə qonşu kənddən gəlirdi. Özü də hər gün gəlib-gedirdi. Abdullayev Gülməmməd müəllim. Çox zəhmətli adam idi. Amma o qədər ürəkdən, candan işləyirdi, öyrədirdi ki, adam oxumasaydı, ona ayıb olardı. Yəni oxumadığım nəşə qalanda utanırdım. Onun sinifində olan hər kəs oxumağa həvəsləndirirdi ki, Gülməmməd müəllimin gözündən düşməsin. Əks halda biz görək o gədən küçə ilə belə getməyeydik. Əgər bir səhvə yol vermiş olsaydıq, o adam axşam qədər məktəbdə qalıb, o şagirdi də saxlayıb öyrədib, izah etməyincə dincəlmirdi. Səmi deyirəm, çox xoşbəxtəm ki, ali təhsil alandan sonra bir neçə il Şamaxıda, Gülməmməd müəllimlə eyni kollektivdə çalışmaq qismət oldu. Bu gün ondan insan, müəllim olaraq hər nə öyrənmişəmsə, hamısı əlimdən tutur.

Şagirdlərim...

Müəllimin ən böyük uğuru şagirdləridir. Mən istər Şamaxıda olanda, istər burda Bakıda şagirdlərimi görəndə, onlarla ünsiyyətdən aldığım zövqü heç nə ilə əvəz edə bilmirəm. Bu, bir başqa duyğu, hissidir. Yaşamasan bilməzsən. Bayramlarda bir də görürsən yığışqı gəlir bir neçəsi, son zəng tədbirlərində də gəlirlər. Sevincimin həddi olmur onda.

İki sinfi paralel işləmişəm...

Müəllimlik mənim təkə peşəm deyil, həm də həyat tərzimdir. Yəni müəllim kimi gündəlik işimi və mənəvi tələbatımı ödəməsəm, o gün özümü yarasız adam bilərəm. Bilmirəm nə qədər adam var ki, çalışdığı tədris ocağında iki sinfi olub. Yəni elə il olub ki, mən paralel iki ibtidai sinif aparmışam. Bu, çox çətinidir. Amma sevgin, sayğın, həvəsin varsa, çətin olsa belə, keçilməyən yol yoxdur. Bilirsinizmi, uşaqlar balaca fidandır. Ona necə qulluq etsən, necə yetişdirsən, açılarda o qədər görünəcək. Yəni yaxşı qulluq görən çətin açılışında da gözəl görünür. Baxılmayan, qulluq görməyən çiçək heç zaman gözəl ola bilməz. Uşaqları sevməsən, həvələndirməsən, o, heç zaman sənə istədiyini verməz. Həm də səni sevməlidirlər, bu, ən başlıcasıdır. Bəzən müəllim sevildiyi üçün yaxşı şagird yetişdirə bilər. Mənim yanıma bu gün dərs dediyim uşaqların, indi valideyn olanların uşaqları gəlir. Mənim müəllimi olduğum sinifdən bu il 16 şagird ali məktəbə girib. Bunu görəndə deyirəm ki, boşuna yaşamamışam. “Həyatda niyə yaşamısan?” sualına hansı cavabı vermək mənim üçün çox vacib məsələdir. Bu sualın cavabı qalması qədər dəhşətli iş yoxdur mənə görə.

Məsuliyyət çiyində olub...

Həyatda olduqca bir vacib məsələni unutmamaq olmaz. Mən həmişə deyirəm, bütün ömrüm boyu da demişəm, məsuliyyət insanın yaraşığıdır. Məsuliyyət insanın gələcəyini təminatda alan vacib keyfiyyətdir. Məsuliyyətlə görülən hər bir işin mütləq nəticəsi var. Mənim ailə üzvlərimin məsuliyyəti həmişə anamla paralel çiyinlərimdə olub. Ailədə ikinci övlad olsam da, elə bildirdim hamıya cavabdeh mənəm. Mən hər şeyin dalınca qaçmıyım, anama dəstək olmalıyam. Bu, indi də xarakterim-

“Məktəb illəri”

də ilişib qalıb. O biri qardaşların da bu cür idilər. Düzdür, birinin həyatı yarıda qaldı, amma var qüvvəsi ilə çalışırdı. Məsələn, anam mənə və qardaşlarımı Bakıda yaşayanda işləməyə qoymurdu. Deyirdi siz oxuyun. Mən oxuyub çalışıb əlaqə təqəüdü alırdım, 56 manat. Bir müddət sonra böyük qardaşım da axşam növbəsində təhsilinə davam elədi. Anama da dedi ki, mənə belə rahatdır. Axşam bölümündə uşaq az olur. Əslində, işə düzəlmişdi. Anama kömək olmaq üçün bu, bizə lazım idi. Beləcə, sona qədər davam elədik.

Bakiya dönüş...

1990-cı ildən Bakıya gəldim. Hamı bura köçmüşdü kənddən. Anam da xəstə idi. Mən də ailə qurmuşdum, həyat yoldaşım iş yerini itirmək istəmirdi. Rayonda qalmaq ona çətin idi. Bakıya gələndən elə burdayam, 274 nömrəli məktəbdə.

Böyük fərq...

İndiki uşaqların üstünlüyü İKT bilgilərinə malik olmalarıdır. Bu, son dərəcə böyük üstünlükdür. Amma bir ciddi məqam var, virtuallaşmaq uşaqları canlı ünsiyyətdən soyudub, bir qədər də kobud edib. Görünür, bu da müasirliyin tələblərindən biridir. Nə qarşısını almaq olur birmənalı şəkildə, nə də təzyiq etmək. Hər iki halda uşağa ziyan verə bilərsiniz. Yaxşı yolu budur ki, İKT bilgiləri ilə bağlı uşağı istiqamətləndirəsiniz. Ona nəyə baxıb, nəyə zaman sərf etməyin lazım olduğunu izah edəsiniz. Uşaqları bacardığımız qədər ziyanlı

şeylərdən qorumaq lazımdır.

İllər öncəki uşaqlar bugünkülərdən savadlı idi. Bir də bu illərin ən böyük xoşagəlməzliklərindən biri budur ki, uşaqların çoxunda nitq qüsuru var. Bu da virtual ünsiyyət meyillərinin çoxluğundan irəli gəlir.

Kənd uşağının arzusu...

Biz kənd uşağı idik. Saf, səmimi, təvazökar. Şəxsiyyətinə, nüfuzuna hörmət edilən iki adam var idisə, biri müəllim idi. Çox ürəkdən arzulayırdım ki, müəllim olum. İbtidai sinif müəllimimi görəndən sonra isə gerçəkdən müəllim olub azyaşlıqlarla işləməyi qarşıya məqsəd qoydum. Çox maraqlıdır, çox lazımdır, çox şərəfli işdir. O uddən müəllim peşəsini seçən gənclərə tövsiyəm var, ibtidai sinif müəllimi olmaqdan qorxmayın.

SON: *Düzü, Alim müəllimlə tanış olduğumdan xeyli məmnun qaldım və sevindim. Olduqca sadə, səmimi, gerçək pedaqoji siması olan həlim bir adam. Üstəlik, bu gün qadınların çoxluq təşkil etdiyi peşənin sahibi. Bundan başqa, o peşəni sevə-sevə inkişaf etdirən adam. Onun sinfinə düşmək üçün valideynlərin məktəbdən incikliyi də olur hərdən. Bir də ən vacib məqam. Bu gün orta məktəbdə kişi pedaqoqların sayının azlığı təşkil etməsi oğlan uşaqlarının təlim-tərbiyə işlərində, formalaşmasında bir qədər çətinlik yarada bilər. Ancaq düşünəndə ki, bir oğlan uşağının vətəndaş, şagird olaraq himni kimi ibtidai metodist qoyulsa, demək ki, yuxarı siniflərdə qaldıqca bu öz müsbət nəticəsini verəcək. O uddən sizə bu çətin və məsuliyyətli peşədə uğur diləyirik, MÜƏLLİM!*

Gələcəyi ən azı 10 il qabaqlamaq niyyəti ilə

Və yaxud Şimali Kiprdə təhsil niyə cəlbədidir?

texnoloji yeniliklərlə ayaqlaşan layihələr hazırlayır. Yəqin “qarşılıq yüksək təhsil haqqıdır” deyənlər var əlbət. Ancaq hər yerdə olduğu kimi çalışqanlıq və bacarıqla təqəüd qazanaraq, universitetin şanslı tələbəsi olmaq mümkündür.

beşulduzlu otel, onlarla restoran və kafə fəaliyyət göstərir. Tələbələr burada təcrübə toplamaqla yanaşı, köntüllü şəkildə işlə təmin olunurlar. Beləcə, həm cib xərçəliyi, həm də təhsil haqlarının bir hissəsini qarşılamaq imkanı qazanırlar.

Daha bir maraqlı istehsal bölməsi isə baytarlıq fakültəsinə məxsusdur. Nəzarətinə 10 minə yaxın arı qutusu olan bu bölmədə təhsil alan tələbələr təcrübəli mütəxəssis kimi yetişir. Heyvandarlıq və kənd təsərrüfatı fakültəsi həm də öz məhsullarını istər universitet daxilində, istərsə də şəhərin müxtəlif yerlərində GAU-ya aid restoran və mağazalarda satış çıxararaq büdcəyə əlavə gəlir gətirir.

Tələbələr universitetə məxsus təyyarə idarə edir

Bu şans aviasiya fakültəsinin tələbələrinə verilir. Təbii ki, qayda-qanunla tənzimlənen, YÖK tərəfindən əvvəldən müəyyən olunmuş uçuş saatlarında bu məsuliyyətli və həyəcanlı sınaqdan keçirlər.

Jurnalistika fakültəsinin tələbələri isə universitetin nəşrləri olan jurnal və qəzetlə yanaşı, bütün Kipr adasında yayıma çıxan GAU FM radiosu və GAU TV-də nəzəri bilik və peşə bacarıqlarını tam inkişaf etdirə bilərlər.

Təqəüd qazanmaq imkanları

Ən zəmanətli və tələbənin bütün sosial xərclərini qarşılayacaq təqəüdü Şimali Kipr Təhsil Nazirliyi verir. Əcnəbi vətəndaşlar üçün təyin edilən “burslar” hər ölkənin

ŞKTR-la iqtisadi-sosial maraqlarına görə hesablanır. Özlərinin də dediyi kimi, orta qardaşlıq və türkçülük sevgimizə görə Azərbaycan gəncləri bu siyahıda üstünlüyü olanlar sırasındadır. Təqəüd bakalavr və magistratura pillələrinə aiddir. Tələbələr təqəüd üçün onlayn, yaxud öz ölkələrində ŞKTR-nin təmsilçisi ofisirlərinə müraciət edə bilərlər. Doktorantura mərhələsi hər universitetin standartlarına və tələblərinə görə dəyişir.

Olimpiada qalibləri tam təqəüdü tələbə adını qazana bilər

Ümumiyyətlə, Şimali Kipr universitetlərinə məxsus cəlbədidir və təqəüdləyici bir ənənə mövcuddur. Hər hansı sahə - kimya, fizika, idman və sairə kimi fənlər üzrə beynəlxalq olimpiada qalibləri tam təqəüdü tələbə adını əldə etmiş olur. Digər halda universitetlər şəxsi maraqlarından asılı olaraq müəyyən şərtlərlə tam, yaxud güzəştli təqəüd ayırır. Məsələn, GAU iki dəfə imtahan təşkil edərək istedadlı tələbələrə bu imkanı verir. Ancaq bu məbləğə yalnız təhsil haqqı daxildir. Yaşayış və digər sosial təminat təhsilalan özü qarşılamalıdır.

İlin 10 ayını günəşli yaşayan ada

Təbii ki, təhsil arxasınca gələnlər üçün ölkənin təbiəti, coğrafi şəraiti, mədəniyyəti və iqtisadi inkişafı da əsas meyar sayılır. Bu özəlliyinə görə də Şimali Kipri seçənlər az deyil. Bura həm də mülayim hava, dəniz, tıxacsız yollar, stressiz dərs mühtisi ilə tələbələr üçün rahatlıq tapdığı təhsil ölkəsi kimi sevilir.

Bakı-Girne-Bakı

Gülnarə İLHAM

Şimali Kipr Türk Respublikası deyəndə, kənd təsərrüfatı, iqtisadiyyat, incəsənət sahələri deyil, məhz ali təhsil brendlərinin yer aldığı məkan yada düşür. Cümhuriyyətin qurulması ilə adada təhsil sahəsində böyük hərəkət başlanılıb. Ona görə də Şimali Kiprə “təhsil mirvarisi” də deyirlər. Ümumiyyətlə bölgədə hazırda yerli və özəl olmaqla 20 universitet mövcuddur. Əslində, beynəlxalq müstəvidə respublikanın müstəqilliyi yalnız Türkiyə tərəfindən tanınır və bu ərazilər Türkiyənin nəzarətindədir. Tələbələr bura cəlb edən isə bütün ali təhsil müəssisələrinin diplomlarının Türkiyənin Ali Təhsil Şurası (YÖK) tərəfindən təsdiqlənməsidir. Eyni zamanda, Şimali Kipr hökumətinin Ali Təhsil Planlaması, Nəzarət, Akkreditasiya və Koordinasiya Şurası (YÖDAK) da universitetlərin fəaliyyətini rəsmiləşdirir.

Şimali Kiprdə ilk dövlət ali təhsil ocağı 1979-cu ildə əsas qoyulmuş Şərqi Aralıq Universitetidir (Doğu Akdeniz Universiteti). 1985-ci ildə yaradılmış Girne Amerikan Universiteti isə bu sırada ŞKTR-nin ilk özəl, həmçinin Türkiyənin Ali Təhsil Şurasına (YÖK) bağlı ilk vaqf universiteti statusuna daşıyır.

Azərbaycanın təhsil işçiləri GAU-da

Azərbaycan-Kipr Dostluq Cəmiyyəti tərəfindən təşkil edilmiş “Təhsildə Beynəlxalq Təcrübə” proqramı çərçivəsində Bakı Slayyan Universitetinin və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin, ümumi təhsil müəssisələrinin 20-dən çox professor-müəllim heyəti Girne Amerikan Universiteti və 19 May Türk Maarif Kollecinə (19 Mayıs Türk Maarif Koleji) olub.

GAU 5 əsas məqsədlə idarə olunur

Əlçatanlıq, sürət, əlaqələndirmə, dəyər və ictimaiyyət. Universitetdə adından da göründüyü kimi, Amerikanın təhsil modeli tətbiq edilir. Həmçinin ali təhsil ocağının Vaşinqton, Kenterberi, Honkonq, İstanbul, Şri-Lanka kampusları var. Girne şəhərinin hazırda əhali sayı 50 mindir. Təkcə GAU-da 20 mindən çox tələbə təhsil alır. Universitet bu tələbatın və imicinin aktivliyi üçün hər addımını rəqabətə hesablayır. “Kadrlarımız gələcəyi ən azı 10 il qabaqlamalıdır” missiyasını əsas tutan universitet modern və dünyəvi təhsili ən yaxşı fürsətləri ilə tələbələrə ərməğan etmək üçün mütəmadi olaraq

Tədris əsasən təcrübə üzərində qurulur

Buna görə də GAU məzunları hansısa şirkətin qapısını döyəndə işəgötürənlərin “bizə təcrübə lazımdır” bəhanəsi qalmır. Universitetin ərazisinə daxil olan rəngarəng tələbə mühtisi görüb özünü əsl multikultural məkanda hiss edib. Dünyanın 120-dən çox ölkəsinin vətəndaşının buraya axın etməsinin səbəbi keyfiyyətli təhsil və GAU-nun onlarla beynəlxalq akkreditasiyadan keçməsi, diplomunun dünyada nüfuzlu universitetlərə bərabər tutulmasıdır. Hər addımda qarşınıza peşəkar dəniz kapitanı, təyərçisi, kompüter, elektrik və elektron, inşaat mühəndisləri, incəsənət nümayəndəsi, qida mütəxəssisi, daha neçə-neçə ixtisasa tam hazırlıqlı tələbələr çıxıb gəlir.

GAU tələbələri ilə əməkdaşlıq edir

Qrupun universitetlə tanışlığına məsul şəxs olan GAU-nun Millətlərarası Departament direktoru Orxan Həsənoğlu hələ texnoparka çatmadan əvvəl həyatda turizm fakültəsinin tələbələri ilə ayaqüstü görüşdə onların çoxunun artıq əməkdaşları olduğunu bildirdi. Belə ki, bu fakültənin nəzdində iki

6 qızıl, 10 gümüş, 9 bürünc

**Ümumdünya
Xüsusi Yay Olimpiya
Oyunlarından
idmançılarımız 25
medalla qayıdılar**

Rəşad ZİYADOV

Martın 14-dən Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin (BƏƏ) Abu-Dabi şəhərində 2019 Ümumdünya Xüsusi Yay Olimpiya Oyunları start götürüb. 190-dan çox ölkədən 7 mindən artıq atlet oyunlara qatılaraq idmanın 24 növü üzrə mübarizə aparıb. Azərbaycan Oyunlarında idmanın 10 növü üzrə 54 idmançı ilə təmsil olunub. Azərbaycan idmançıları atletika, pauerlifting, cüdo, stolüstü tennis, badminton, futbol, həndbol, basketbol, voleybol və üzgüçülük yarışlarında çıxış edərək böyük qələbəyə imza atıblar.

Bir həftə davam edən Ümumdünya Xüsusi Yay Olimpiya Oyunlarında yığma komandamıza ilk medalları pauerliftingçilərimiz qazandırlar. Belə ki, Aytac Səmədova ayaq üstə ağırlığı yerindən qaldırmada birinci, ağırlığı çiyinə alaraq oturdurmada ikinci, uzanaraq ağırlığı sinəyə almaqda isə üçüncü olub. Üç hərəkətin cəminə görə isə gümüş medala layiq görülüb. Araz Fətullayev pauerliftingdə ayaq üstə ağırlığı yerindən qaldırmada, uzanaraq ağırlığı sinəyə almaqda gümüş medal qazanıb, ağırlığı çiyinə alaraq oturdurmada dördüncü olub. Üç hərəkətin cəminə isə gümüş medala layiq görülüb. Digər təmsilçilərimiz Amal Zeynalova uzanaraq

ağırlığı sinəyə almaqda, Əsədulla Mirzəyev isə yerindən qaldırmada bürünc medal əldə ediblər.

Atletika üzrə yarışlarda uğur qazanan təmsilçilərimizdən Nigar Mustafayeva F-01 divizionunda 25 m. məsafəyə qaçışda birinci, 50 m. məsafədə ikinci olub. Aidə Rzayeva isə hər iki məsafə üzrə bürünc medal qazanıb. Səid Rzayev M-21 divizionunda 100 m. məsafəyə qaçışda 3-cü ola bilib. Daha bir atletimiz Arız Paşayev isə M-03 divizionunda 50 m. məsafəyə qaçışda və yerindən tullanmada ikinci yerə sahib çıxıb.

Cüdo yığmamızın üzvləri bu oyunlarda üç medal qazanıblar. 60 kq. çəki dərəcəsinə Elnur Rəhmanov qızıl, Nikita Merkuriev isə bürünc medallara imza atıblar. 64 kq. çəki dərəcəsinə Fərid Şərifov isə gümüş medalı aktivinə yazdıra bilib.

Stolüstü tennis yığmamızın üzvləri Eyvaz Muradov və Evelina Rodina cütlüyü qarışıq komanda yarışında ən yüksək nəticə göstərərək qızıl medala layiq görülüb. Eyvaz Muradov şəxsi yarışda isə gümüş medala sahib olub.

Üzgüçülük yarışlarında isə bir təmsilçimiz - Mirqəib Rəsulov 800 m. məsafədə sərbəst üsulla üzmədə 6-cı divizionda mükafatçılar sırasında yer ala bilib. O, bürünc medala sahib çıxıb.

Komandamızın aktivinə daha bir qızıl medalı isə badmintonçumuz Teyfə Musayeva yazdırb. Olimpiya yığmamız komanda idman növlərindən dördündə təmsil olunub və ən yüksək nəticə basketbolçularımıza nəşib olub. Oğlanlardan ibarət "Unified" basketbol yığma komandamız VI divizionda finalda İndoneziya millisinə 26:24 hesabı ilə qalib gələrək qızıl medal qazanıb.

Oğlanlardan ibarət "Unified" voleybol yığması isə "A" qrupunda İndoneziya mil-

lisini 2:1 hesabı ilə üstələyərək üçüncü olub.

Qızlardan ibarət həndbol və futbol yığmalarımızı isə medaldan cəmi bir pillə ayıraraq. Belə ki, həndbolçularımız həlledici qarşılaşmada ən güclü birinci divizionda Norveç yığmasına məğlub olaraq dördüncü yerlə kifayətləniblər.

Futbol yığmamız da üçüncü yer uğrunda mübarizədə Danimarka komandasına 2:1 hesabı ilə udub və ən güclü divizionda dördüncü olub.

Beləliklə, atletlərimiz Xüsusi Yay Olimpiya Oyunlarını 25 medalla (6 qızıl, 10 gümüş, 9 bürünc) başa vurublar. Növbəti Xüsusi Yay Olimpiya Oyunları 2023-cü ildə Almaniyanın Berlin şəhərində keçiriləcək.

Qeyd edək ki, olimpiadın açılış mərasimində Əbu-Dabinin Vəliəhdli, BƏƏ Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanının müavini Şeyx Məhəmməd bin Zayed Əl Nəhyan, Bəhreyn Kralı Həməd bin İsa Əl Xəlifa, Qazaxıstan Prezidenti Nursultan Nazarbayev, Seneqal Prezidenti Maki Sal, Malta Prezidenti Cozef Muskat, BƏƏ-nin Əcman, Fuceyra, Umm Əl-Quveyn və Ras Əl-Xeymə əmirliklərinin əmirləri, vəliəhdləri, yüksək səviyyəli qonaqlar, nazirlər iştirak ediblər.

Tədbirə Azərbaycan Respublikası gənclər və idman naziri Azad Rəhimov, Azərbaycanın BƏƏ-dəki səfirliyinin müvəqqəti işlər vəkili Leyla Süleymanova və ölkəmizin Dubay və Şimal əmirliklərindəki baş konsulu Cavidan Hüseynov da qatılıblar.

Qeyd edək ki, ilk dəfə 1968-ci ildə təşkil olunan Dünya Xüsusi Olimpiya Oyunları xüsusi qayğıya ehtiyacı olan insanların inkişafına yönələn dünyanın ən böyük humanitar idman fəaliyyəti və global hərəkatıdır.

Yeniyyətə boksçularımız beynəlxalq turnirdə altı medala sahib olublar

Xarkovda Sergey Danilçenkonun şərafinə yeniyyətə boksçular arasında beynəlxalq turnir keçirilib. Azərbaycan Boks Federasiyasından AZƏRTAC-a bildirişlər ki, yeddi ölkənin təmsil olunduğu yarış komandamız 6 medalla başa vurub.

Turnirdə 46 kiloqram çəki dərəcəsinə mübarizə aparan Nicat Hüseynov qızıl medala sahib olub. O, finalda ukraynalı Boqdan Roqozniya 5:0 hesabı ilə qalib gəlib. Zaur Qəhrəmanov (48 kq) həlledici görüşdə Dmitri Molodana (Ukrayna) 2:3 hesabı ilə uduzaraq gümüş medalla kifayətlənməli olub. Digər boksçularımızdan Əli Ələsgərli (52 kq), Turğay Mirzəyev (57 kq), Rəmiş Cəfərov (75 kq) və Cəfər Heydərlı (80 kq) yarışda üçüncü pillədə qərarlaşıblar.

Sumqayıt şəhər yığması respublika birinciliyinin qalibi olub

2008-2009-cu il təvəllüdü oğlanlar arasında keçirilən futbol üzrə respublika birinciliyinə yekun vurulub. "Sumqayıt" futbol klubunun U-11 komandasının üzvlərinin də yer aldığı şəhər yığması adıçəkikən turnirin qalibi olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu münasibətlə "Kapital Bank Arena"-nın mətbuat konfransı zalında qaliblərlə görüş keçirilib. Görüşdə "Sumqayıt" futbol klubunun prezidenti Riad Rəfiyev, vitse-prezident Vaqif Öməröv, Sumqayıt şəhər Gənclər İdman Baş İdarəsinin rəisi Elgün Hübətəv və şəhər idman ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbirdə Riad Rəfiyev və Elgün Hübətəv qalibləri təbrik edib, onlara gələcək karyeralarında uğurlar arzulayıblar. Qaliblərə Gənclər və İdman Nazirliyinin diplomu, medallar və kubok təqdim edilib.

Taekvondo üzrə açıq rayon birinciliyində 570 idmançı mübarizə aparıb

Göygöl Olimpiya İdman Kompleksində 31 mart - azərbaycanlıların soyqırımı qurbanlarının xatirəsinə həsr olunmuş taekvondo üzrə açıq rayon birinciliyi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Gənclər və İdman Nazirliyinin, Azərbaycan Taekvondo Federasiyasının və Göygöl Rayon Gənclər və İdman İdarəsinin dəstəyi ilə təşkil olunan yarışda ölkəmizlə yanaşı, İrandan və Gürcüstandan 35 komandanın heyətində 570 idmançı mübarizə aparıb.

Yarışda 2008-2009-cu, 2010-2011-ci il təvəllüdü uşaqlar, 2005-2007-ci il təvəllüdü yeniyyətçilər və 2002-2004-cü il təvəllüdü gənc

oğlan və qız idmançılar güclərini sınayıblar.

"DAEDO international" taekvondo sistemi ilə keçirilmiş turnirin təşkilində məqsəd 31 mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü'nün mahiyyətini yetiştirməkdə olan nəsələ aşılamaq, taekvondo idman növünün təbliği və inkişaf etdirilməsi, eləcə də idmançıların yarış təcrübəsinin və ustalıqlarının artırılmasıdır.

Qaliblər rayon gənclər və idman idarəsinin diplom, kubok və medalları ilə təltif olunub.

Komanda hesabında birinci yeri Sumqayıt, ikinci yeri Ağcabədi, üçüncü yeri isə Təhsil Nazirliyi Respublika Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzinin klubları tutub.

Bakıda bədii gimnastika üzrə "AGF Junior Trophy" beynəlxalq turniri keçiriləcək

Aprelin 20-21-də Milli Gimnastika Arenasında bədii gimnastika üzrə ikinci "AGF Junior Trophy" beynəlxalq turniri keçiriləcək. Bu dəfə arena öz qapılarını 19 ölkədən 130-a yaxın gənc bədii gimnastaya açacaq.

AZƏRTAC xəbər verir ki, aprelin 26-28-də keçiriləcək dünya kuboku yarışlarından bir neçə gün öncə keçiriləcək gənclərin yarışında Beynəlxalq Gimnastika Federasiyasının (FIG) qaydalarına əsasən, yalnız 2004-2006-cı il təvəllüdü gimnastlar çıxış edəcəklər. İştirakçılar həm fərdi, həm də qrup hərəkətləri proqramında mübarizə aparacaqlar. İki gün davam edəcək

yarışlarda qaliblər çoxnövcülük və ayrı-ayrı alətlər üzrə müəyyən oləcəklər.

Ölkəmizi turnirdə fərdi gimnastlar Nərminə Səmədova, Nərmən Bayramova, ötən il Avropa çempionatının bürünc medalçısı Arzu Cəlilova, qrup komandasının tərkibində isə Mədinə Əsədova, Ləman Əlimuradova, Selcan Hacızadə, Milana Əkbərova və Fəridə Səfiyarzadə təmsil edəcəklər.

Mayda paytaxtımızda keçiriləcək Avropa çempionatından qabaq iştirakçılar üçün sınaq mərhələsi olacaq bu turnirdə gimnastlar öz güclərini bir daha yoxlayacaqlar. Bu da onlara öz proqramlarını mükəmməlləşdirmək üçün bir şans olacaq.

Məktəblər respublika çempionatının zona mərhələsində

Məktəblər arasında keçirilən respublika çempionatının proqramına uyğun olaraq atletika idman növü üzrə zona yarışı keçirilib.

Respublika Olimpiya Mərkəzində keçirilən yarışda Şuşa, Zəngilan rayonları və Bakı şəhərinin 12 rayonunun məktəb komandaları mübarizə aparıb.

Yarışların nəticəsi olaraq I yeri Bakı şəhəri 251 nömrəli tam orta məktəbin, II yeri Bakı şəhəri S.C. Pişəvəri adına Respublika Humanitar Fənlər Gimnaziyasının, III yeri Bakı şəhəri 269 nömrəli tam orta məktəbin komandaları tutub. Qaliblərə diplomlar təqdim olunub.

Daha bir zona yarışı şahmat idman növü üzrə Salyan rayon Uşaq-Gənclər İdman Şahmat Məktəbində start götürüb. Yarışda Astarə, Lənkəran, Masallı, Yardımlı, Lerik, Cəlilabad, Biləsuvar, Salyan, Neftçala, Cəbrayıl rayonlarının məktəb komandaları mübarizə aparır. Beş gün davam edəcək yarışlara 6 aprel 2019-cu il tarixində yekun vurulacaq.

Çempionatın əsasnaməsinə uyğun olaraq zona yarışlarında I və II yeri tutan məktəb komandaları final mərhələsinə vəsiqə qazanır. Yarışların açılış mərasimində tərəfdaş qurumların, idman ictimaiyyətinin nümayəndələri iştirak edib.

Qeyd edək ki, məktəblər arasında respublika çempionatı 26 sentyabr 2018-ci il tarixində Təhsil, Gənclər və İdman nazirlikləri, Milli Olimpiya Komitəsi, Azərbaycan Məktəb İdmanları Federasiyası tərəfindən imzalanmış birgə əmrə əsasən keçirilir.

İstedadlar ünvanı

4 nömrəli Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzinin yetirmələrinin uğurları sərhəd tanımır

Sifai SƏFƏROVA

Paytaxtdakı 4 nömrəli Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzində yeniyetmə və gənclərin asudə vaxtlarının səmərəli təşkil olunması üçün hər cür şərait yaradılıb. Burada istedadlı uşaqlar çoxdur və onlar daim bir-birləri ilə yaradıcılıq rəqabəti aparırlar. Təcrübəli müəllimlər yüksək intellektə sahib olanlara, seçdikləri peşələrə daha çox həvəs və maraq göstərənələrə diqqət yetirir, onların müxtəlif peşələrin mahir biliciləri olmalarına səylə çalışırlar. Olduqca diqqətəlayiq olan bu sahədə təlim-tərbiyə ocağının qazandığı uğurlarla yaxından tanış olmaq və haqqında məqalə hazırlamaq məqsədilə mən də bəzində çox eşitdiyim həmin mərkəzə yollandım. Orada ilk tanış olduğum da elə bədii yaradıcılıq şöbəsinin müdiri Nargilə Fərzəliyeva oldu.

17 adda dərnək

Şöbə müdiri mərkəzin fəaliyyəti ilə bizi məlumatlandırdı. Söylədi ki, Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzində 17 adda dərnək fəaliyyət göstərir. "Məktəb teatrı", "Təsviri incəsənət studiyası", "Uşaq xalq rəqsləri", "Nağaraçalanlar", "Aplikasiya və dekorativ rəsm", "Musiqisəvərlər", "Kukla teatrı", "Texniki estetik", "İnformatika", "Kağız əşləri", "Bədii qiraət", "Ədəbi diyarşünaslıq", "Bədii tikmə", "Makrame", "Dan ulduzu" və sair dərnəklərdə məşğul olan yetirmələrlə təcrübəli, savadlı, öz işinin mahir biliciləri olan mü-təxəssislər çalışırlar.

Gələcək həyatları üçün stimül

Dərnək üzvləri tez-tez dövlət tədbirlərində, beynəlxalq müsabiqə və festival-larda uğurlu çıxışları ilə hamımıza hədsiz sevinc bəxş edir, kollektiv başçılığı qazandırlar. Bu tipli yarışmalar onların yaradıcılıq potensiallarının artmasına da xidmət edir, seçdikləri peşələrə həvəs və məhəbbətlərini artırır. Qazanılan hər uğur-sa yeniyetmələrin gələcək həyatlarına bir stimül olur, onlar seçdikləri peşələrin cəmiyyət üçün nə qədər faydalı olduğunu dərk edirlər və özlərini cəmiyyət üçün yararlı şəxsiyyət saymağa başlayırlar.

Vaxtlarından səmərəli istifadə edirlər

Nəticədə mərkəz də qarşısına qoyduğu məqsədə nail olur. Yeni, uşaq və yeniyet-

mələr bu ocaqda həm əmək vərdişlərinə yiyələnir, həm də müxtəlif sahələrin kiçik mütəxəssislərinə çevrilə bilərlər. Uşaqlar eyni zamanda asudə vaxtlarından səmərəli istifadə etmək bacarığına da burada malik olurlar.

Sərgilər böyük maraq doğurur

Mərkəzdə müxtəlif vaxtlarda "Aplikasiya və dekorativ rəsm" dərnəyinin və "Təsviri incəsənət studiyası" üzvlərinin əl işlərindən ibarət sərgilər təşkil olunur. Bu sərgilərdə sərgilənən əl işlərinə verilən dəyər və qiymətlər onların ruh yüksəkliyini birə-beş artırır. Əslində bu sərgilər vasitəsilə onların bilik və bacarıqları, istedadları imtahan olunur və sonda aldıkları qiymətlər yaradıcılığa həvəslərini artırır. Açıq deyim ki, uşaqların əl işlərindən ibarət sərgilərimiz həmişə böyük maraqla qarşılanır. "Mən və mənim hüquqlarım", "Fövqəladə hallar uşaqların gözü ilə" adlı rəsm sərgisində isə uşaqların əl işləri xüsusi diplomlara layiq görülüb. Sofiya Məmmədovanın, Nəzrin İsayevanın, Rəna Şikarovanın, Turan Novruzovun, Banu Ədilzadənin, Fərid Mirzəmətovun, Ellina Mustafayevanın, İsmayıl Bayramlının və Polina Yefremovanın sərgilərdə nümayiş olunan yaradıcılıq nümunələri seyr edənləri heyran qoyur.

Təcrübəli dərnək rəhbərləri

Şübhəsiz, bu nailiyyətlər asanlıqla əldə olunmur. Təcrübəli dərnək rəhbərlərinin uşaqların üzərindəki zəhmətin, gərgin əməyin bəhrəsidir bu uğurlar. Yetirmələ-

ri dərnək rəhbərləri Səadət İsgəndərovadan, Gülşən Əliyevadan, Yeganə Alxasovadan, Gülmirə Kərimovadan, Tərə Məmmədovadan, Gülzar Qurbanovadan, Mahirə Hüseynovadan, Vüsalə Mirzəyevadan, Məhsəti Məmmədovadan, Zaur Dadaşovdan, Təranə Səfəliyevadan, Səmrə Muxtarlıdan əxz etdikləri bilik və bacarıqları öz əl işlərində məharətlə tətbiq edərək həm sevimli müəllimlərinə, həm də mərkəzə şərəf qazandırlar.

Beynəlxalq müsabiqələrdə qalib oluruq

Söhbətimizə "Dan ulduzu" rəqs dərnəyinin üzvlərindən olan Nigar Quliyeva da qoşulur. - Mərkəzdə "Dan ulduzu" rəqs qrupunun üzvüyəm. - Qrupumuzun 60-dan artıq üzvü var. Dövlət tədbirlərində, telekanallarda beynəlxalq festivallarda və müsabiqələrdə mütəmadi olaraq çıxış edirik. Milli rəqslərimizlə bərabər dünya xalqlarının milli rəqslərini də öyrənirik. Rəqs bir əyləncə deyil, incəsənətin ən zərif və yüksək həssaslıq tələb edən növlərindən biridir.

Bakı Xoreoqrafiya Akademiyasının məzunu olan, "Dan ulduzu" rəqs qrupumuzun rəhbəri Fəridə Qasimova və uşaq xalq rəqsləri dərnəyinin rəhbəri Aygün Xəlilli milli və dünya xalqlarının rəqslərini dərnək üzvlərinə böyük həvəslə öyrədir. 2017-ci ildə TRT tərəfindən Nevsəhirdə keçirilən Uluslararası 23 Nisan Çocuk bayramında "Dan ulduzu" rəqs qrupumuz Qala gecəsində iştirak etdi. Tədbirdən sonra Nevsəhir Bələdiyyə başqanı və TRT rəhbərliyi ilə "Dan ulduzu" rəqs qrupunun görüşü də baş tutdu. Biz orada xatirə şək-

li də çəkirdik. Həmin il rəqs qrupumuzun Pendik Kaymaklığında İlhan Ün-sal ilə görüşü oldu.

"Dan ulduzu" Türkiyədə

Fəridə Qasimova, "Dan ulduzu" rəqs qrupunun rəhbəri: Türkiyədə Novruz bayramı və TRT AVAZ telekanalının fəaliyyətdə başlamasının 10 illiyinə həsr olunan tədbir keçirildi. Tədbirdə Mərkəzin "Dan ulduzu" rəqs ansamblının canlı yayımında təqdim etdiyi xalq rəqsləri tamaşaçılarda xoş ovqat yaratdı. Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı (TÜRKSÖY) və TRT-nin birgə dəstəyi ilə keçirilən mərasimə isə mərkəzin "Odlar yurdu" və "Qaval" adlı rəqs qrupları Azərbaycanın milli rəqslərini məharətlə nümayiş etdirdi. Məktəblilər Azərbaycan xalqının mədəniyyət və adət-ənənələrini nümayiş etdirərək tariximiz, milli-mənəvi dəyərlərimiz haqqında bilgilərini yaşıdılar və bölüş-dülər.

"Alov rəqsi" alqışlarla qarşılandı

Sonra Niğdə bələdiyyəsində rəqs qrupunun üzvləri ilə görüş keçirildi. Görüş iştirakçıları Azərbaycanla Türkiyə arasında qardaşlıq və dostluq münasibətlərinin inkişafından məmnun qaldıqlarını söylədilər. Məktəblilər Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatının (TÜRKSÖY) mərkəzi qərargahında oldular. Tədbirdə uğurlu çıxış etdik. "Alov rəqsi" miz alqışlarla qarşılandı. Sonda hədiyyələr təqdim olundu və xatirə şəkli çəkirdik.

Rəngarəng rəqs nümunələri nümayiş etdirdik

Aydan Məmmədli: 2018-ci ilin aprelinə İstanbulda keçirilən musiqi festivalına mən də qatılmışdım. "Dan ulduzu" uşaq rəqs qrupunun ifası maraqla qarşılandı. Türkiyənin Milli Suverenlik və Uşaqlar Günü münasibətilə keçirilən bayramda 12 ölkədən uşaqlar iştirak etdirdilər. Biz Azərbaycanı təmsil edirdik. Rəngarəng rəqs nümunələri nümayiş etdirdik.

Onlar çox qonaqpərvər idi

Şəhla Quliyeva, Nəzrin Fərzəliyeva: İstanbulda 10 gün türk ailəsində qaldıq. Onlar çox mehriban, qonaqpərvər idilər. Bizə sayğı ilə yanaşırdılar. Onların oxuduqları məkətbə getdik. Şəhərin park və xiyabanları ilə tanış olduq. Biz onlardan ayrılanda məyus oldular. Ancaq söz verdik ki, yenə görüşəcəyik. Dostlarımızla tez-tez zəngləşir, hal-əhval tuturuq.

Qürur hissi keçiririk

Xədicə Qasimova, Fidan Zamanova: Qürur hissi keçiririk ki, martın 19-da Bakıda Azərbaycan xalqının milli bayramı-Novruz şənliyi keçirildi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva "Dan ulduzu" rəqs qrupunun üzvləri ilə xatirə şəkli çəkirdilər. Əlbəttə ki, bu hadisə heç vaxt yaddaşımızdan silinməyəcək...

Sonda "Dan ulduzu" rəqs qrupunun rəhbəri Fəridə Qasimova 23 Nisan Çocuk bayramına hazırlaşırıq, - dedi. Hazırda məşqlər gedir. İnanıram ki, rəqs qrupumuz uğurla çıxış edəcək...

Paytaxt məktəblərində Beynəlxalq Uşaq Kitabı Günü qeyd olunub

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyindəki ümumi təhsil müəssisələrində 2 aprel-Beynəlxalq Uşaq Kitabı Günü ilə əlaqədar tədbirlər keçirilib. Tədbirlərin keçirilməsində əsas məqsəd şagirdlərin bir şəxsiyyət kimi formalaşması, mənəvi aləminin zənginləşməsi, bədii təxəyyülünün, obrazlı və məntiqli təfəkkürünün, idraki bacarıqlarının inkişafında mütaliə mədəniyyətinin və kitabın mühüm rolunun təbliğindən ibarətdir.

Tədbirlərdə bu günün tarixindən söhbət açılıb, 1967-ci ildən etibarən, bu təqvimin Uşaq Kitabları üzrə Beynəlxalq Şüaranın təşəbbüsü ilə bütün dünyada Beynəlxalq Uşaq Kitabı Günü kimi qeyd olunmağa başladığı diqqətə çatdırılıb.

Dünya uşaq ədəbiyyatının azyaşlıların tərbiyəsində əvəzsiz rol oynadığını deyən çıxışçılar əsrlər əvvəl yazılmış əsərlərin bu gün də uşaqlar tərəfindən sevilə-sevilə oxunduğunu qeyd ediblər.

Tədbirlərdə məktəblilərin iştirakı ilə ayrı-ayrı uşaq nağıllarının müzakirəsi aparılıb, ki-tablarnın insanın inkişafı baxımından əhəmiyyətini vurğulayan səhnəciklər təqdim olunub.

Həmçinin nağıl qəhrəmanlarının xarakterik xüsusiyyətləri barədə şagirdlərin müstəqil fikirləri dinlənilib, məktəbliləri maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Tədbirlər şagirdlərin ifasında şeirlər, mahnılar və ədəbi-bədii kompozisiyalarla davam edib.

Gənc fiziklərin yaradıcılıq müsabiqəsinə start verilib

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyindəki ümumi təhsil müəssisələri və uşaq-gənclər inkişaf mərkəzlərinin şagirdləri arasında gənc fiziklərin yaradıcılıq müsabiqəsi keçirilir.

Müsabiqənin keçirilməsində əsas məqsəd məktəblilərin fizika fənninə olan marağının daha da artırılması, onların bu sahədə nəzəri və təcrübə biliklərinin təkmilləşdirilməsi, istedadlı şagirdlərin aşkara çıxarılmasından ibarətdir.

Müsabiqə IX, X, XI sinif şagirdləri arasında 3 mərhələdə keçiriləcək. Aprelin 4-də ümumi təhsil müəssisələrində təşkil olunan məktəbdaxili yarışmada qalib gələn komandalar II mərhələdə iştirak etmək hüququ qazanıb. Gənc fiziklərin yaradıcılıq müsabiqəsinin II mərhələsində (12 aprel tarixində) hər rayon üzrə I yeri qazanmış komanda növbəti mərhələdə iştirak edəcək. Aprelin 29-da keçiriləcək müs-

abiqənin final mərhələsinə isə hər rayondan 1 komanda olmaqla, ümumilikdə 12 komanda qatılacaq və ilk 3 yeri tutmuş komandalar qalib hesab olunacaq.

Gənc fiziklərin yaradıcılıq müsabiqəsində hər komanda 3 nəfərdən (1 nəfər IX sinif, 1 nəfər X sinif, 1 nəfər XI sinif) ibarət olacaq. Müsabiqənin əsasnaməsinə uyğun olaraq, I və II mərhələdə iştirakçılar 2 akademik saat ərzində ümumi təhsil və uşaq-gənclər inkişaf mərkəzlərinin proqramlarına uyğun olaraq 30 sualdan ibarət test tapşırığını, 2 məsələni, final mərhələsində isə həmin vaxt ərzində test və məsələ ilə yanaşı, 1 təcrübə işini yerinə yetirməlidirlər.

Test tapşırıqlarının hər birinin doğru cavablandırılması 1 balla, məsələ və təcrübə işi 5 balla qiymətləndiriləcək. Qaliblər Ekspert Qrupu tərəfindən müəyyən ediləcəkdir.

Fənn olimpiadalarının yarımfinal turu keçirilib

Martın 31-də fənn olimpiadalarının respublika mərhələsinin yarımfinal turu keçirilib. Yarışlar Bakı şəhərində 6, Sumqayıt, İsmayılı, Şirvan, Şəki, Ağdaş, Gəncə, Mingəçevir, Şəmkir, Xaçmaz, Lənkəran və Naxçıvan Muxtar Respublikasında hər birində 1 mərkəz olmaqla ümumilikdə 17 mərkəzdə baş tutub.

Yarımfinal turuna rayon (şəhər) mərhələsində müvafiq ballı toplanmış, həmçinin ötən və cari tədris ilində Beynəlxalq Fənn olimpiadalarının hər hansı birində iştirak etmiş şagirdlər aşağı və yuxarı yaş qrupu olmaqla cəlb edilib. Belə ki, 9-cu və xüsusi istedadlı ilə seçilən 8-ci sinif şagirdləri aşağı yaş qrupu, 10-11-ci sinif şagirdləri isə yuxarı yaş qrupu

olmaqla yarışblar.

Olimpiadada Azərbaycan dili və ədəbiyyat fənni üzrə 1432, riyaziyyat fənni üzrə 1715, informatika fənni üzrə 225, fizika fənni üzrə 217, kimya fənni üzrə 222, biologiya fənni üzrə 765, tarix fənni üzrə 398, coğrafiya fənni üzrə 1113 şagird iştirak edib.

İnformatika fənnindən yuxarı yaş qrupu üzrə olimpiadanın yarımfinal turu ADA Universitetində keçirilib. Bu olimpiadada iştirak edən şagirdlərə proqramlaşdırma dilində həll etmək üçün 5 məsələ təqdim olunub. Müsabiqə və qiymətləndirmə IOI sistemində uyğun həyata keçiriləcək.

Respublika fənn olimpiadaları "Kapital Bank"ın sponsorluğu ilə həyata keçirilib.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Kafedralar üzrə vakant olan professor və dosent vəzifələrini tutmaq üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

Riyaziyyat və onun tədrisi metodikası kafedrası üzrə dosent - 1 yer

Müsabiqədə iştirak etmək istəyənlərin sənədləri Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin 07 avqust 1996-cı il tarixli 401 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş “Ali təhsil müəssisələrində kafedra müdiri, professor–müəllim vəzifələrinin tutulması qaydaları haqqında əsasnamə”nin tələblərinə uyğun olaraq bu elan dərc olunan gündən başlayaraq 30 gün müddətində (şənbə, bazar və bayram günləri istisna olmaqla) saat 9:00-dan 17:00-a qədər rektorun adına yazılan ərizə ilə birlikdə ADPU İnsan resursları şöbəsində qəbul edilir. Qeyd olunan vəzifələri tutmaq üçün müsabiqədə yalnız mövcud əsasnamənin tələblərinə uyğun namizədlər iştirak edə bilərlər.

Müsabiqədə iştirak etmək üçün tələb olunan sənədlərin siyahısı:

- Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin rektorunun adına ərizə;
- kadrlar uçotunun şəxsi vərəqəsi;
- tərcümeyi-hal;
- ali təhsil, elmi dərəcə və elmi ad haqqında sənədlərin surətləri;
- dərc olunmuş elmi əsərlərin, kəşf və ixtiraların təsdiq edilmiş siyahısı.

Ünvan: AZ-1000. Bakı şəhəri, Ü.Hacıbəyli küçəsi, 68
Əlaqə telefonu: (012) 498-08-16
E-poçt: office@adpu.edu.az
www.adpu.edu.az

REKTORLUQ

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Kafedralar üzrə professor və dosent vəzifələrinə seçilmək üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

- Azərbaycan dilçiliyi kafedrası üzrə professor - 1 ştat;
Azərbaycan dili və onun tədrisi metodikası kafedrası üzrə dosent - 1 ştat;
Ədəbiyyat və onun tədrisi metodikası kafedrası üzrə dosent - 1 ştat;
Azərbaycan tarixi kafedrası üzrə dosent - 1 ştat;
Hesablama riyaziyyatı və informatika kafedrası üzrə dosent - 1 ştat;
İbtidai təhsilin pedaqogikası və metodikası kafedrası üzrə dosent - 1 ştat;
Məktəbəqədər təhsilin pedaqogikası və metodikası kafedrası üzrə dosent - 1 ştat.

Müsabiqədə iştirak etmək istəyənlərin sənədləri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 21 fevral tarixli 857 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, 2008-ci il 5 iyun, 2011-ci il 15 fevral və 2017-ci il 21 iyul tarixli Fərmanları ilə əlavələr və dəyişikliklər edilmiş “Elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsi qaydaları haqqında əsasnamə”nin tələblərinə uyğun olaraq bu elan dərc olunan gündən başlayaraq 30 gün müddətində (şənbə, bazar və bayram günləri istisna olmaqla) saat 9:00-dan 17:00-a qədər rektorun adına yazılan ərizə ilə birlikdə ADPU Elmi katibliyində qəbul edilir.

Ünvan: AZ-1000. Bakı şəhəri, Ü.Hacıbəyli küçəsi, 68
Əlaqə telefonu: (012) 498-19-04
E-poçt: elmi_katiblik@adpu.edu.az
www.adpu.edu.az

REKTORLUQ

Şagirdlər “N” saylı hərbi hissədə olublar

Sifai SƏFƏROVA

Bakı şəhər Ə.Mahmudov adına 220 nömrəli məktəb-liseyin bir qrup şagirdi “N” saylı hərbi hissədə olub. Onlar hərbi hissənin arsenalındakı silah-sursat, mühəndis, rabitə cihazları, avadanlıqlar, səyyar təşviqat güşələri və s. ilə tanış olublar. Tanışlıqdan sonra şagirdlər hərbi qulluqçularla birgə nahar ediblər.

Hərbi hissədə təşkil olunan konsert proqramında iştirak edən şagirdlər hazırladıqları məktublari da əsgərlərə veriblər. Sınıf rəhbəri Gülnarə Quliyeva tədbirin təşkilinə görə Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyinə və liseyin direktoruna, eləcə də hərbi hissənin komandirinə minnətdarlığını bildirib. Qeyd edib ki, belə tədbirlərin və ekskursiyaların təşkili ordu-xalq əlaqələrinin möhkəmlənməsində, suverenliyiniz qarantı olan ordumuza inamın və ehtiramın artırılmasında, şagirdlərin hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsində böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Şagirdlərdən Said Babayev, Rəşad Yadullayev, Murad Bayramov, Əlinaqi İsmayilov və digərləri Vətənə olan sevgilərindən söz açıblar. Bildiriblər ki, hər b sənətinə maraqlarının artırılmasında belə ekskursiyaların təşkil olunması böyük əhəmiyyət kəsb edir. Onlar yeni-yeni vərdişlər əldə edir, hər b sənətinin sirlərini öyrənirlər.

Etibarsız sayılır

Bakı şəhər 14 nömrəli tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Bayramov Tural Çingiz oğluna verilmiş A-011008 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Respublika Olimpiya İdman Liseyini 2010-cu ildə bitirmiş Qaziyev Samir Bəxtiyar oğluna verilmiş B-746572 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Neftçala rayon Mirqurbanlı kənd tam orta məktəbini 2015-ci ildə bitirmiş Zeynalov Rəşad Yaqub oğluna verilmiş A-488459 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 26 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2010-cu ildə bitirmiş İbrahimov Tural İman oğluna verilmiş A-980711 nömrəli şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ADNSU-nun nəzdində Bakı Neft Energetika Kolleci tərəfindən 2015-ci ildə Məlikov Xəqani Xalid oğluna verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Goranboy rayon Dəliməmmədli şəhər M.Zeynalov adına tam orta məktəbini 2011-ci ildə bitirmiş Nəsiyeva (Babayeva) Cəmilə Rəqif qızına verilmiş A-046177 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qəbələ rayon Vəndam qəsəbə 2 nömrəli tam orta məktəbi 2001-ci ildə bitirmiş Cəlilov Qaya Zakir oğluna verilmiş AN-444289 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı rayonu Güllütəpə kənd tam orta məktəbini 2007-ci ildə bitirmiş Orucov Nəzakət Heybətəli oğluna verilmiş B-441605 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xəzər Universiteti tərəfindən 2017-ci ildə Hüseynova Gülgün Yusif qızına verilmiş A-143568 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xəzər Ali Hərbi - Dənizçilik məktəbi tərəfindən 1990-cı ildə Bentu Simao verilmiş OB-029907 nömrəli diplom və OB-016194 nömrəli diploma əlavə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 222 nömrəli tam orta məktəbi 2010-cu ildə bitirmiş Qənzadə Orxan Rıfqa oğluna verilmiş B-680188 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 83 nömrəli məktəb-liseyin IX sinfini 2001-ci ildə bitirmiş Ələkbərova Aida Yunis qızına verilmiş B-417409 nömrəli şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 135 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Quliyeva İlhamə Rza qızına verilmiş B-184014 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2018-ci ildə Baxışova Gülnarə Ağadur qızına verilmiş C-010793 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti tərəfindən 2006-cı ildə Əliyev Xəyal Gülməhd oğluna verilmiş B-037593 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Beynəlxalq Universiteti tərəfindən 2006-cı ildə Musayev Şahin İlqar oğluna verilmiş B-094180 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

N.Nərimanov adına Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən 1993-cü ildə Məmmədova Gülnarə Ağamalı qızına verilmiş LB-841182 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İmişli şəhər 5 nömrəli tam orta məktəbi 2013-cü ildə bitirmiş Umudzadə Rəşad Elman oğluna verilmiş A-254226 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gəncə Dövlət Universiteti tərəfindən 2009-cu ildə Hüseynov Asəf Yaşar oğluna verilmiş B-144601 nömrəli bakalavr diplomu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Füzuli rayon 47 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Bayraməliyev Qurban Sahib oğluna verilmiş A-204512 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kəlbəcər rayon 71 nömrəli tam orta məktəbi 2008-ci ildə bitirmiş Hüseynov Uğurlu Pənah oğluna verilmiş BN-572059 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 63 nömrəli tam orta məktəbi 2017-ci ildə bitirmiş Qasımov Aytən Mərif qızına verilmiş E-011562 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı rayon Boradigah qəsəbə 2 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 1994-cü ildə bitirmiş Fətəyeva Zülfüyyə Mirabbas qızına verilmiş A-047770 nömrəli şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı şəhər 4 nömrəli tam orta məktəbi 1998-ci ildə bitirmiş Muxtarova Ülkər Kamil qızına verilmiş A-238146 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 14 nömrəli tam orta məktəbi 2016-cı ildə bitirmiş Kəbiri Əhssəni Pur Aydın Turac oğluna verilmiş A-501280 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 258 nömrəli tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Nəbiyeva Şəhla Xaləddin qızına verilmiş B-366543 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Lənkəran şəhər 4 nömrəli Humanitar təmayüllü məktəb-liseyi 2008-ci ildə bitirmiş Muradov Tural Ağarza oğluna verilmiş B-526473 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor	Nurəddin Heydərov	538-21-66
Mühasibatlıq		539-67-74
Reklam və elanlar		539-20-77 (tel./faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter mərkəzində yığılır və “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümə gününə çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 saylı “Mətbuat şöbəsi”
Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881
M/h: AZ 03 NABZ 013501000000002944
S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

“Azərbaycan müəllimi” qəzeti redaksiyası
Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350
VÖEN: 1300397831

Lisensiyası № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 6915, Sifariş 1130

Məsul nəvbətçi: Ş.Cəfərov

Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbi tərəfindən 2002-ci ildə Həmidov Tural Fəxrəddin oğluna verilmiş A-095023 nömrəli bakalavr diplomu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Astara şəhər 7 nömrəli tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Hüseynova (Əliyeva) Vüsalə Mütəllib qızına verilmiş B-427005 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Astara rayon Pensər kənd 2 nömrəli tam orta məktəbi 1998-ci ildə bitirmiş Zəkəriyayev Emin Telman oğluna verilmiş 397154 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Texniki Universiteti nəzdində Bakı Dövlət Rabitə və Nəqliyyat Kolleci tərəfindən 1992-ci ildə İbrahimov Qalib Saday oğluna verilmiş PT-I-112551 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2012-ci ildə Kazımov Şahin Həsən oğluna verilmiş B-249346 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Göyçay rayon Qarabağqal kənd tam orta məktəbini 1989-cu ildə bitirmiş Süleymanov İlqar İsməddin oğluna verilmiş AK-549076 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 161 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Əhmədova Şükufə Kamil qızına verilmiş B-121221 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Tovuz rayon M.Ələkbərov adına tam orta məktəbi 2003-cü ildə bitirmiş Novruzova Turan Ədalət qızına verilmiş A-694721 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şamaxı şəhər 9 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2012-ci ildə bitirmiş Məmmədova Günel Həbib qızına verilmiş A-196240 nömrəli şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 254 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Qurbanov Ayaz İsmayıl oğluna verilmiş B-130389 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağcabədi rayon Qiyaməddinli kənd tam orta məktəbini 2012-ci ildə bitirmiş Quliyev Elvin Sahib oğluna verilmiş 177442 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağcabədi rayon M.Aranlı adına 11 nömrəli tam orta məktəbi 2008-ci ildə bitirmiş Həsənova Aişə Adil qızına verilmiş B-462738 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 217 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2008-ci ildə bitirmiş Məmmədli Fəridə Hüseyn qızına verilmiş A-712016 nömrəli şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağdaş şəhər 7 nömrəli tam orta məktəbi 2003-cü ildə bitirmiş Həşimova (Hacıyeva) Esmira Şahid qızına verilmiş A-664824 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Kəlbəcər rayon 87 nömrəli tam orta məktəbi 2006-cı ildə bitirmiş Zamanov Fərid Nüsrət oğluna verilmiş B-329011 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Yardımlı rayon Arvana kənd tam orta məktəbini 2007-ci ildə bitirmiş İsayev Şamə Həzər xan oğluna verilmiş B-421848 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Texnologiya Universiteti tərəfindən 2004-cü ildə İsmayilov Samir Xaqani oğluna verilmiş B-023177 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Bakı Slavyan Universitetinin rektoru, professor Nurlana Əliyeva, BSU-nun Həmkarlar Təşkilatı və professor–müəllim heyəti Tərcümə fakültəsi nəzdində Rus dili və mədəniyyətlərəarası kommunikasiya kafedrasının müdiri, dosent Şərqiyyə Həsənovaya əzizi

AMALIYA HƏSƏNOVANIN

vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Bakı Slavyan Universitetinin Rus ədəbiyyatı tarixi kafedrasının əməkdaşları həmin kafedranın dosenti Tatyana Cəlilovaya anası

VALENTİNA VASİLYEVNANIN

vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Bakı şəhər 102 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Mailə İsmayilova və pedaqoji kollektiv məktəbin təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini Sənuşer Əhmədovaya qardaşı

RAFAEL ƏHMƏDOVUN

vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Elmi tədqiqatlar - universitetlərin əsas nüfuz göstəricisi kimi

Oruc MUSTAFAYEV

Müasir dövrdə elmi-tədqiqatçılıq dünya reytinglərində layiqli yer tutmağa çalışan universitetlər üçün həyati əhəmiyyət kəsb etməkdədir. Elmi tədqiqatçılıq fəaliyyəti bir çox hallarda universitetlərin əsas akademik nüfuz göstəricisi kimi çıxış edir. Buna görə də hazırda ali məktəblərin elmi tədqiqat sahəsində fəaliyyətinin, eləcə də bu sahədə beynəlxalq əməkdaşlıq aspektinin gücləndirilməsinə ciddi diqqət yönəldilməlidir. Dünyanın aparıcı reyting agentliklərinin son illərdə apardığı, ali məktəblərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinə həsr olunmuş tədqiqatlarda da elmi-tədqiqatçılıq faktoruna xüsusi diqqət yönəltməsi təsadüfi deyil.

Böyük Britaniyanın "Quacquarelli Symonds" (QS) şirkətinin dünyanın ən nüfuzlu ali məktəblərinin növbəti reyting siyahısında da bu amil ciddi surətdə nəzərə alınıb. Möhz tədqiqat sahəsinə daha çox önəm verən universitetlər reytingin ön sıralarında yerləşiblər. Dünyanın ən yaxşı 20 min universitetini araşdıran şirkət siyahıya yalnız 1000 top universiteti daxil edib. Reytingin dünya lideri - ABŞ-ın Massaçusets Texno-

Yeni reyting ali məktəblər üçün aktual vəzifələri müəyyən edib

logiya İnstitutudur. Bu ali məktəb artıq 7-ci ildir ki, ardıcıl olaraq qlobal reytingə başçılıq edir. Stenford (2-ci yer) və Harvard (3-cü yer), həmçinin Kaliforniya Texnologiya universitetləri (4-cü yer) öz mövqelərini qoruyublar. Birinci 5-iyə həmçinin Britaniyanın ən yaxşı ali məktəbi kimi Oksford Universiteti (5-ci yer) daxil olub. Daha sonra sıralamada Kembric Universiteti (6), İsveçrənin Sürix Federal Texnologiya İnstitutu (7), London İmperial Kolleci (8), Çikaqo Universiteti (9), London Universitet Kolleci (10) yer tutublar. Oksford Universiteti sıralamaya əsasən Avropanın ən yaxşı ali məktəbləri arasında liderdir. "Reytingdə yüksək yerimiz bizim ümumi səylərimizin, bütün müəllimlərimizin və tədqiqatçıların əməkdaşlığının nəticəsidir", - deyər Oksford Universitetinin prorektoru Luiza Riçardson bildirib. "Biz xüsusilə qürurluyuq ki, Avropada birinci yeri tutmuşuq və

çox ümid edirik ki, Böyük Britaniyanın Avropa Birligini tərk etməsindən sonra da bu mövqeyi saxlaya biləcəyik".

M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universiteti QS-in versiyasına görə dünyanın ən yaxşı universitetlərinin top-100-lüyündə yer ala bilib. Sıralamada 90-cı yerdə qərarlaşmış MDU Rusiya ali məktəbləri arasında ən yüksək reytingli universitetdir. Sankt-Peterburq Dövlət Universiteti 235-ci, Novosibirsk Dövlət Universiteti 244-cü, Tomsk Dövlət Universiteti isə 277-ci sıradadır. Daha sonra N.E.Bauman adına Moskva Dövlət Texniki Universiteti (299) və Moskva Fiziki-Texniki İnstitutu (312) yerləşiblər. Bütövlükdə siyahıya 27 Rusiya universiteti daxil olub.

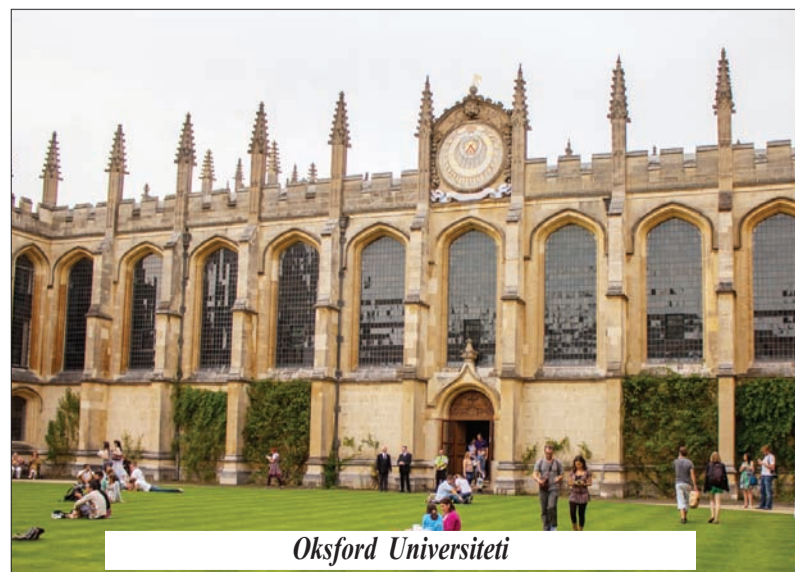
QS-in tədqiqatına əsasən, dünyanın ən yaxşı 100 universitetindən 33-ü ABŞ-ın payına düşür. İngiltərə

18 universitetlə ikinci sıradadır. İlk 100-lükdə Asiya qitəsini 23 ali məktəb təmsil edir. Onların arasında əsasən Sinqapur, Çin, Yaponiya və Cənubi Koreya universitetləri üstünlük təşkil edir.

Dünyanın ilk 400 ən yaxşı ali məktəbi sırasında Türkiyədən heç bir universitet təmsil olunmur. Türkiyədən ilk 500-lüyə girə bilən yalnız 2 universitet var: Koç Universiteti (448-ci yer) və Bilkənt Universiteti (456-cı yer). Daha 4 ali məktəb isə 500-700-cü sıralamada yer ala bilib: Sabancı Universiteti (501-510), ODTÜ (551-560), Boğaziçi Universiteti (571-480), İstanbul Texnik Universiteti (651-700). Tədqiqatın nəticələrinə əsasən Azərbaycandan yalnız Bakı Dövlət Universiteti reytingdə 801+1000-ci yerdə qərarlaşıb. Reytingin tərtib olunmasında akademik aləmdən olan ekspertlərin rəyi, professor-müəllim heyətinin tələbələrə sayına nisbəti, ali məktəbin işğötürənlər arasında reputasiyası, elmi məqalələrdən sitat götürülmə indeksi, həmçinin xarici müəllim və tələbələr sayı nəzərə alınır.

Reytinglə daha ətraflı www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2019 sahifəsindən tanış olmaq olar.

Reyting	Ali məktəbin adı	Ölkə
1.	Massachusetts Institute of Technology (MIT)	ABŞ
2.	Stanford University	ABŞ
3.	Harvard University	ABŞ
4.	California Institute of Technology (Caltech)	ABŞ
5.	University of Oxford	Birləşmiş Krallıq
6.	University of Cambridge	Birləşmiş Krallıq
7.	ETH Zurich - Swiss Federal Institute of Technology	İsveçrə
8.	Imperial College London	Birləşmiş Krallıq
9.	University of Chicago	ABŞ
10.	UCL (University College London)	Birləşmiş Krallıq
11.	National University of Singapore (NUS)	Sinqapur
12.	Nanyang Technological University, Singapore (NTU)	Sinqapur
13.	Princeton University	ABŞ
14.	Cornell University	ABŞ
15.	Yale University	ABŞ
16.	Columbia University	ABŞ
17.	Tsinghua University	Çin
18.	The University of Edinburgh	Birləşmiş Krallıq
19.	University of Pennsylvania	ABŞ
20.	University of Michigan	ABŞ
21.	Johns Hopkins University	ABŞ
22.	EPFL - Ecole Polytechnique Federale de Lausanne	İsveçrə
23.	The University of Tokyo	Yaponiya
24.	The Australian National University	Avstraliya
25.	The University of Hong Kong	Honkonq
26.	Duke University	ABŞ
27.	University of California, Berkeley (UCB)	ABŞ
28.	University of Toronto	Kanada
29.	The University of Manchester	Birləşmiş Krallıq
30.	Peking University	Çin
31.	King's College London	Birləşmiş Krallıq
32.	University of California, Los Angeles (UCLA)	ABŞ
33.	McGill University	Kanada
34.	Northwestern University	ABŞ
35.	Kyoto University	Yaponiya
36.	Seoul National University	Cənubi Koreya
37.	The Hong Kong University of Science and Technology	Honkonq
38.	London School of Economics and Political Science (LSE)	Birləşmiş Krallıq
39.	The University of Melbourne	Avstraliya
40.	KAIST - Korea Advanced Institute of Science & Technology	Cənubi Koreya
41.	University of California, San Diego (UCSD)	ABŞ
42.	The University of Sydney	Avstraliya
43.	New York University (NYU)	ABŞ
44.	Fudan University	Çin
45.	The University of New South Wales (UNSW Sydney)	Avstraliya
46.	Carnegie Mellon University	ABŞ
47.	University of British Columbia	Kanada
48.	The University of Queensland	Avstraliya
49.	The Chinese University of Hong Kong (CUHK)	Honkonq
50.	Université PSL	Fransa

51.	University of Bristol	Birləşmiş Krallıq
52.	Delft University of Technology	Niderland
53.	University of Wisconsin-Madison	ABŞ
54.	The University of Warwick	Birləşmiş Krallıq
55.	City University of Hong Kong	Honkonq
56.	Brown University	ABŞ
57.	University of Amsterdam	Niderland
58.	Tokyo Institute of Technology	Yaponiya
=59.	Monash University	Avstraliya
=59.	Shanghai Jiao Tong University	Çin
61.	Technical University of Munich	Almaniya
62.	Ludwig-Maximilians-Universität München	Almaniya
63.	University of Texas at Austin	ABŞ
64.	Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg	Almaniya
65.	Ecole Polytechnique	Fransa
66.	University of Washington	ABŞ
67.	Osaka University	Yaponiya
68.	Zhejiang University	Çin
=69.	Georgia Institute of Technology	ABŞ
=69.	University of Glasgow	Birləşmiş Krallıq
71.	University of Illinois at Urbana-Champaign	ABŞ
72.	National Taiwan University (NTU)	Tayvan
73.	Universidad de Buenos Aires (UBA)	Argentina
74.	Durham University	Birləşmiş Krallıq
=75.	Sorbonne University	Fransa
=75.	The University of Sheffield	Birləşmiş Krallıq
77.	Tohoku University	Yaponiya
78.	University of Zurich	İsveçrə
=79.	University of Birmingham	Birləşmiş Krallıq
=79.	University of Copenhagen	Danimarka
81.	KU Leuven	Belçika
82.	University of Nottingham	Birləşmiş Krallıq
=83.	Pohang University of Science And Technology (POSTECH)	Cənubi Koreya
=83.	University of North Carolina, Chapel Hill	ABŞ
85.	The University of Auckland	Yeni Zelandiya
86.	Korea University	Cənubi Koreya
=87.	Rice University	ABŞ
=87.	Universiti Malaya (UM)	Malayziya
89.	The Ohio State University	ABŞ
90.	Lomonosov Moscow State University	Rusiya
91.	The University of Western Australia	Avstraliya
92.	Lund University	İsveç
=93.	Boston University	ABŞ
=93.	University of Leeds	Birləşmiş Krallıq
95.	Pennsylvania State University	ABŞ
96.	University of Southampton	Birləşmiş Krallıq
97.	University of St Andrews	Birləşmiş Krallıq
98.	University of Science and Technology of China	Çin
99.	Eindhoven University of Technology	Niderland
=100.	Purdue University	ABŞ